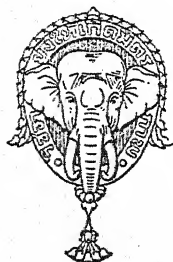

VOL. XXXII, PT. I.

SEPTEMBER 1940.

THE
JOURNAL
OF THE
THAILAND
RESEARCH SOCIETY
(J.T.R.S.)

BANGKOK

MCMXL

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. 33057

Date..... 23.12.57

Call No. 841.05-13.55

THAILAND RESEARCH SOCIETY.

(FOUNDED 1904)

For the Investigation and Encouragement of Arts, Science and Literature in relation to Thailand, and neighbouring countries.

PATRONS:

HIS MAJESTY KING ANANDA MAHIDOL OF THAILAND.
HIS MAJESTY KING PRAJADHIPOK.

VICE-PATRONS:

H. R. H. THE PRESIDENT OF THE COUNCIL OF REGENCY.
H. R. H. PRINCE DAMRONG RAJANUBHAB.

HONORARY PRESIDENTS:

H. R. H. THE PRINCE OF NAGARA SVARGA.
H. E. MAJOR-GENERAL LUANG PIBULASONGKRAM.

HONORARY VICE-PRESIDENT:

H. E. REAR-ADMIRAL LUANG SINDHU SONGKRAMCHAI.

COUNCIL IN 1940.

PRESIDENT:

MAJOR ERIK SEIDENFADEN.

VICE-PRESIDENTS:

H. H. PRINCE DHANI NIVAT.
R. LINGAT.
PHRA ARJ VIDAYAKOM (Dr. GEO. B. McFARLAND).

HON. SECRETARY:

R. ADEY MOORE.

HON. ARCHITECT:

E. HEALEY.

HON. EDITOR, JOURNAL:

J. E. DAVIES.

HON. TREASURER:

J. T. EDKINS.

LEADER, TRAVEL SECTION, AND HON. LIBRARIAN:

Dr. J. DE CAMPOS.

LEADER AND HON. SECRETARY N. H. SECTION AND HON. EDITOR, N. H. SUPP:

Dr. A. VIEHOEVER.

MEMBERS OF COUNCIL:

- PHYA INDRA MONTRI (MR. F. H. GILES).
 H. H. PRINCE BIDYALANKARANA.
 REV. FATHER L. CHORIN.
 H. H. PRINCE VARNVAIDYAKARA.
 U. L. GUEHLER.
 H. S. H. PRINCE SAKOL VARNAKARA VARAVARN.
 PHYA SARASASTRA SIRILAKSANA.
 DR. R. L. PENDLETON.
 H. E. DR. TOA LABANUKROM.
 H. E. NAI DIREK JAYANAM.
-

HONORARY MEMBERS:

- H. H. PRINCE BIDYALANKARANA,—*Thailand*.
 E. C. STUART BAKER,—*England*.
 PROFESSOR G. COEDÈS,—*French Indochina*.
 MISS E. S. COLE,—*U. S. A.*
 PROFESSOR W. CREDNER,—*Germany*.
 SIR J. CROSBY, K. B. E., C. I. E.,—*Thailand*.
 W. A. GRAHAM,—*England*.
 COUNT GYLDENSTOLPE,—*Sweden*.
 J. HOMAN VAN DER HEIDE,—*Holland*.
 C. BÖDEN KLOSS,—*England*.
 PROFESSOR K. KUROITA,—*Japan*.
 R. S. LE MAY,—*England*.
 H. PARMENTIER,—*French Indochina*.
 H. E. BISHOP R. M. J. PERROS,—*Thailand*.
 DR. MALCOLM SMITH,—*England*.
 PROFESSOR PAUL TUXEN,—*Denmark*.
 SIR WALTER WILLIAMSON, C. M. G.,—*England*.
-

CORRESPONDING MEMBERS:

- C. J. AAGAARD,—*Denmark*.
 PROFESSOR A. CABATON,—*France*.
 W. R. S. LADELL,—*British West Indies*.
 J. MICHELL,—*England*.
 W. NUNN,—*England*.
 P. PETITHUGUENIN,—*France*.
 PROFESSOR CONTE F. L. PULLE,—*Italy*.
 C. A. S. SEWELL,—*England*.
 DR. H. McCORMICK SMITH,—*U. S. A.*
 H. WARINGTON SMYTH, C. M. G.,—*England*.

TABLE OF CONTENTS

Vol. XXXII, part 1.

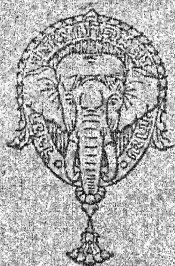
September 1940.

DR. JOAQUIM DE CAMPOS, Early Portuguese Accounts of Thailand	1
REV. J. S. HOLLADAY AND MR. T. W. BEVAN, The Lawa of Umphai and Middle Me Ping	29
Notes and Queries	37
Reviews of Books	45
Facsimile of Address to H. E. Phya Indra Montri	61
Publications of Interest in other Journals	65
Annual Report and Balance Sheet	81
List of Members	89

red 10.00 Bais/✓
VOL. XXXII, PT. I.

Comp.
SEPTEMBER 1940.

THE
JOURNAL
OF THE
THAILAND
RESEARCH SOCIETY
(J.T.R.S.)

BANGKOK

MCMXL

TABLE OF CONTENTS

Vol. XXXII, part 2.

October 1940.

Preface n

H. R. H. Prince Damrong On the Origins
of Meklong and Jetavan 1

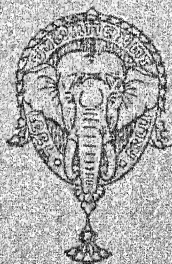
H. H. Prince Varnvaidya
Philological Notes 35

H. H. Prince Dhani Nivat
On the Origin of the *Kośa* 45
with a Note by H.R.H. Prince Narisara ... 55

VOL. XXXII, PT. 2.

OCTOBER 1940.

THE
JOURNAL
OF THE
THAILAND
RESEARCH SOCIETY
(J.T.R.S.)

BANGKOK

MCMXL

EARLY PORTUGUESE ACCOUNTS OF THAILAND

by

DR. JOAQUIM DE CAMPOS.

The Indochinese Peninsula with its great rivers and chains of rugged mountains running from north to south had been for centuries an effective barrier between the two great nations of antiquity, India and China. The communications and commercial relations of China were therefore carried on with India and thence with Europe by the silk, or land, route north of the Himalayas from Syria to Chinese Turkestan, and by the spice, or sea, route from the Red Sea to the Sea of China which was monopolized up to Malaya by the Chinese and beyond, by the Arabs. Between these two routes lay the great Indochinese Peninsula called Extra-Gangetic India or Further India, including Burma, Malaya, Thailand¹ and Indochina, to which no attention was paid while caravans of commercial travellers, Nestorians, Jews and Christian monks passed along the north, and ships laden with spices and silks sailed in the south traversing the China Sea and the Straits of Malacca. Very little about this Peninsula was therefore known to Europe and even to Arabian and to Chinese writers beyond the coast lines and ports, where the products were assembled for export. At the time when the Portuguese came to the Far East, even the hazy notions contained in Ptolemy's Geography regarding Extra-Gangetic India were forgotten by Europe, for Islam had raised a wall between the East and the West, cutting off the northern silk route and monopolizing the Indian Ocean.

¹ In this article the name Thailand is used for the present kingdom but the old name of Siam or Kingdom of Siam is used whenever it is necessary to speak of it as distinct, geographically and historically, from the former Kingdom of Chiangmai.

Towards the end of the fifteenth century the Portuguese wrested the mastery of the Eastern seas from the hands of the Arabs and with them began not only the exploration of the Indochinese Peninsula but the geographical, ethnographical and cartographical studies of this great land wrapped in obscurity. These studies and records of the sixteenth century date back fully a century before the arrival of the English, the Dutch and the Danes in Thailand and more than a century before the time of Phra Narai, about whose reign we have many valuable French descriptions. The Portuguese records are all the more important considering that scarcely any Thai contemporary writings were saved from the flames which consumed Ayuthia in 1767, and that the records of the Ming dynasty and Arab writings contain only desultory references to Thailand.

Before the Portuguese, some European travellers on their journeyings stumbled on the coast of Thailand, but they never visited Ayuthia or the interior and we get very little information from them with regard to Thailand. The first one was Marco Polo, who refers to a kingdom of Locac which is supposed to have been in Southern Siam and where there was a lot of gold, elephants and brazil-wood. He does not say, however, that he himself visited the kingdom.² After him, in 1430, another traveller Nicolo Conti visited Tenasserim under which name he refers to Mergui, where he was particularly struck by the large number of elephants and the great quantities of *sappan* wood.³ About this time the great Arab traveller Abdur-Razzāk also mentions Tenasserim and refers to the traders of *Shuhr-i-nao*, which was the Arabic or Persian name for Siam, as frequenting the port of Ormuz in the Persian Gulf.⁴

In 1498 Vasco da Gama discovered the sea-route to India and landed on the coast of Calicut. This event in its far reaching influence was to mould the whole commercial and military history of the East from Jeddah to Japan. Vasco da Gama himself did not sail beyond the Indian Seas, but his expedition was described in a

² Yule & Cordier, *The Travels of Marco Polo*: 1903 Ed. Vol. II, p. 276.

³ *India in the XVth Century*: The Travels of Nicolo Conti, Hakluyt Society, Ed. 1857, by R. H. Major, p. 9.

⁴ *Ibidem*: The Journey of Abd-er Razzāk, A. D. 1442.

Roteiro or a Routier of the Sea written by Alvaro Velho in which was collected the information not only of the lands he visited but of the countries beyond Calicut.⁵ About Siam, which on the information of the Arabs he called *Xarnauz*, he was told that the King, who was at this time King Rama Tibodi II, could muster 20,000 fighting men, 4000 horse and 400 war elephants. As to its products he speaks only of benzoin and aloes which the Arabs transported to other countries. He further says that the King of Siam was a Christian and the kingdom was of Christians. He also speaks of Tenasserim as a Christian kingdom, the king of which could muster a thousand fighting men and possessed five hundred elephants.⁶ Obviously the Arabs did not actually inform Vasco da Gama that the people of Siam were Christians, but that they followed a religion different from Islam, and that they venerated images, whereupon Gama took for granted that Siam was a Christian kingdom, for Europeans, though well acquainted with Islamism, knew very little of Buddhism and of Hinduism at that time.

The expedition of Diogo Lopes de Sequeira to Malacca in 1509⁷ gathered general information about Thailand, but real Portuguese contact was established after the conquest of Malacca in 1511. Even

⁵ *Roteiro da Viagem de Vasco da Gama*, attributed to Alvaro Velho, a companion of Gama. Its translation by E. G. Ravenstein is published by the Hakluyt Society: *First Voyage of Vasco da Gama, 1497-98*, p. 99.

⁶ Lodovico di Varthema, a Bolognese traveller who visited Calicut and Cochim and claims to have landed at Tenasserim, that is, Mergui, somewhere about 1505, though this part of the trip was discounted by Garcia de Orta in 1563 and called an imposture by Henry Yule, speaks curiously enough of some Christians whom he found in Bengal who said that they had come from a city called *Sarnau* and had brought for sale silken stuffs, aloes wood, benzoin and musk. As *Sarnau* was another name for Siam, these supposed Christians might have been Siamese Buddhists. Incidentally Varthema gives a long description, partly correct and partly imaginative, of *Tarnassari* and describes very peculiar customs of the people. Vide Badger's translation of the *Itinerario*, Hak. Soc., 1863, p. 212 and pp. 196-210.

⁷ Diogo Lopes de Sequeira was sent in 1508 by King Manoel to visit Madagascar, Ceylon and Malacca and bring detailed information and merchandise from these places and other ports and islands he might chance to visit. At Malacca twenty-seven of the men that had landed were made captives and this fact led Albuquerque to attack Malacca. One of the captives managed to send a letter to Albuquerque, dated 6th February 1510, in which he said that the King of Malacca was at war with the King of Siam, who had vast territory and many ports. Vide *Arquivo Português Oriental*, 1937 Ed., Tomo. IV, Vol. I, Pt. 1, pp. 352-361.

before the conquest was completed, Albuquerque sent to Ayuthia, as ambassador to the King of Siam Rama Tibodi II, Duarte Fernandes who knew Malay very well, having learned it during his captivity at Malacca.⁸ He made the voyage in a Chinese junk and when he sent word that he was the ambassador of the King of Portugal, King Rama Tibodi II ordered a captain with two hundred *lancharas* to receive him, and after landing he was taken in a procession to the palace of the king, hundreds of people rushing to the streets to see these strange white people with big beards, such as had never been seen before in Ayuthia. The King received the ambassador seated on a gilt chair on a raised platform in a large hall hung round with brocades and accompanied by his wives and daughters who with the court ladies sat round the platform dressed in silks and brocades and wearing rich golden jewellery and precious stones. Duarte Fernandes handed over to the King a rich sword the hilt of which was studded with jewels, as a present to the King, with the letter signed by Albuquerque on behalf of the King of Portugal. The King treated the envoy with great courtesy, inquired all about Portugal and about the capture of Malacca and expressed his great satisfaction at the prospect of punishing the rebellious King of Malacca, which was supposed to be a vassal state of Siam from the time of Ram Kamhaeng though it had thrown off its allegiance. The King sent with Duarte Fernandes a Siamese ambassador with the presents of a ruby ring, a sword and crown, and the Queen-Mother herself sent some bracelets with jewels and three small gold boxes. The Siamese envoy was received with due honours and trade was opened with Malacca. The simple yet dignified reception of this embassy contrasts strangely with the elaborate ceremonial that characterized Louis XIV's embassies to Phra Narai in the seventeenth century, and the stiff formalities with which the British envoys were received in the nineteenth century.

Albuquerque sent in 1511 another ambassador, Antonio de Miranda de Azavedo, and with him Manoel Fragoso, who was to stay in Siam especially commissioned to prepare for Albuquerque a written report on all matters,—merchandise, dresses and customs of the land and of the latitude of their harbours.⁹ Manoel Fragoso stayed in Siam.

⁸ This embassy is described in the *Commentaries of Albuquerque*, Gray Birch, Hak. Ed. Vol. III, pp. 153-55. I have followed Castanheda, *Historia do Descobrimento e Conquista da India*, 1924 Edition, Liv. III, ch. LXII.

⁹ *Commentaries of Albuquerque* in Hak. Ed. Vol. III, ch. xxxvi. The

about two years and took his report personally to Goa, where he arrived in the company of an ambassador sent by the King of Siam. This report was sent to Portugal and is probably lying in the Archives of the Torre do Tombo in Lisbon with many others not yet published. At this time, however, Duarte Barbosa, the factor of Cannanore who lived in India between 1500 and 1516, was collecting material for his book on the Eastern countries and though he never came to Malacca or to Siam, he gathered much valuable information about the Far East and the Malay Archipelago from the captains and envoys of Albuquerque.¹⁰ In this book, concluded about 1516, he gives an accurate description of Siam, which he calls the kingdom of *Anseam*, as marked in the Map of Diogo Ribeiro (1529). This prefix of *An* and *As* which point to a similarity between *Anseam* and the name of Assam, where also a Thai branch settled, probably originated from the Arabic article *Al* as applied to names of towns and countries. Other Portuguese writers of the sixteenth century like Barros, Castanheda and Couto use *Sião* and Correa uses *Siam*, but the Italian Caesare Federeci, as late as 1567, has both *Asion* and *Sion*.

Barbosa mentions that the King of Siam was a powerful king having sea-ports on both sides of the Peninsula, lord of much folk, both footmen and horsemen, and many elephants. He mentions Tenasserim, that is Mergui, as a great port of Siam where Moorish ships brought copper, quicksilver, vermilion, cloths dyed in grain, silk, coloured Mecca velvets, saffron, coral, opium and Cambay cloths. Ships from Mergui also sailed to Bengal and Malacca. He then mentions the port of Keddah with its wholesale trade and abundance of pepper, for which Moorish ships came from different regions. He refers to the tin of Selangor which was taken to Malacca. Both Keddah and Selangor were tributary to Siam, but Pahang, where much gold was found and gathered, rose against Siam and was subject to the King of Malacca. Then he mentions the *Gueos*, or the cannibals living in territory subject to Siam far in the interior towards China.

In 1518, D. Aleixo de Menezes who had come with especial powers to Malacca, dispatched Duarte Coelho as an envoy to Siam with letters instructions of Albuquerque to Miranda de Azavedo as to how to conduct the embassy are interesting. See also *Ibid.* Vol. IV, pp. 90-91.

¹⁰ There are two translations of Duarte Barbosa's Book published by the Hakluyt Society, the first by Lord Stanley in 1865, and the latest in 1918, *The Book of Duarte Barbosa*, by Longworth Dames in two volumes. *Vide* Vol. II, pp. 162-69 for description of Siam.

and presents directly sent by King Manoel of Portugal in return for the presents of the King of Siam taken by Antonio de Miranda.¹¹ Duarte Coelho had been twice already in Siam before this embassy, once in the company of Antonio de Miranda and once when a storm separated him from Fernão Peres de Andrade and prevented him from going to China, whereupon he sailed up the Menam. The object of this embassy was to confirm the peace pact made by Antonio de Miranda, and in return for Portuguese supplies of guns and munitions, the King of Siam was to give to the Portuguese facilities to settle and trade in Siam, special commercial privileges and religious liberty, and was also to send Siamese to settle in Malacca. The policy of Albuquerque was to establish Siamese in Malacca in order to replace many Moors and Moorish merchants that had left the place after the conquest.

The implications of this pact are clear when one considers the political condition of Siam and her neighbours at the beginning of the sixteenth century. Siam was the most powerful kingdom in the Indochinese Peninsula at this time, a fact on which all Portuguese writings agree. Burma was divided and there were at least four kingdoms within its boundaries. In the north ruled the Shans with their capital at Ava. The Burmese to avoid the Shan domination were settling down in Toungu and laying the foundations of a kingdom which in the middle of the sixteenth century was to unify the whole of Burma. In the south there was the kingdom of Pegu, where there was peace because the Talaings were not aggressive and both Ava and Toungu were too busy with their own affairs to disturb the delta of the Irrawady. Between Ava and Pegu was the kingdom of Prome. This partition of Burma into so many kingdoms left Burma much weaker than Siam. On the east there was Cambodia, but far too exhausted to be counted among the powerful kingdoms. The only trouble for Siam came from Chiangmai with which King Trailok throughout his reign was involved in hostilities. In 1507 a new war had started, and between 1508 and 1510 Siam suffered reverses. In 1513 a Chiangmai general invaded Sukhothai and Kamphengphet, and in 1515 just three years before the conclusion of the pact between Siam and the Portuguese, Chiangmai annexed those two provinces. The pact with the Portuguese brought a considerable advantage to Siam and it was effectively used, for the King with a

¹¹ Barros, *Decada* III, Bk. II, ch. iv.

considerable number of fire-arms and a Portuguese training corps took the offensive against Chiangmai, and so completely defeated the Chiangmai forces on the banks of the Mewang in Lampang that for thirty years Chiangmai was quiet. King Rama Tibodi II. not only had striking success against Chiangmai but also re-organized the army with the help of the Portuguese military advisers, and in 1518 issued a book on military tactics, which is apparently lost.

At this time when such excellent relations existed between Siam and the Portuguese, one of the sons of King Rama Tibodi II. was fighting in the army of the old Sultan of Malacca, who was called Sultan of Bintang and had fortified himself at Muar some twenty-six miles from Malacca and was giving trouble to Portuguese commerce. The Portuguese therefore stormed the stronghold of Muar, capturing sixty cannon and many guns, and taking some prisoners. Among these prisoners was the Siamese prince, whose name is mentioned neither by Correa nor Castanheda. The Portuguese having recognized him, treated him with all the honours due to his rank and sent him back to his father who in recognition sent a junk full of food-stuffs as a present to the Portuguese.¹²

When the Portuguese came to Siam fire-arms were not used in warfare in the wars with its neighbours. Fire-arms are said, however, to have been used in the wars between Siam and Cambodia as early as 1393. Mr. W. A. R. Wood in his *History of Siam* also says that Chiangmai history mentions fire-arms as having been used at the siege of Payao in 1411, and that Burmese history records that cannon were used in the siege of Martaban in 1354.¹³ Yet when the Portuguese came to Siam in 1511 and to Burma in 1516 they saw neither gun-foundries nor fire-arms used. It is quite probable that Thailand was acquainted with fire-arms before 1511 because they were used in the defence of Malacca against the Portuguese by the Malays who had got them from the Arabs through India towards the

¹² Correa, *Lendas* Vol. II, p. 552, and Castanheda, *Historia etc.* Bk. IV, p. 460.

¹³ *History of Siam*, p. 77. Vide Harvey's note in *History of Burma* p. 340, to say that the *Pagan Yazawin* mentions "canons jingals, bombs and muskets" at the battle of Pyedawthagyun in 1084.

end of the fifteenth century. But why then did not Thailand use them in warfare, or cease to use them before the arrival of the Portuguese? The reason is clear. Though the Arabs had spread the use of fire-arms not only in Malacca but in Java and Manila these guns and small cannon were never effectively used in Malaysia until after the middle of the sixteenth century. It is not enough to possess arms, for the whole art of war consists in using them effectively. In fact, when Albuquerque attacked Malacca, some of the Malay cannon created more havoc among the Malays than among the Portuguese. This is evidently the reason why Siam did not care to acquire these arms from Malaya until the Portuguese came and were engaged to train the Thai in their use and employed to work the artillery. All that the Chiangmai and Burmese chronicles record, it would appear, is the use of catapults or mangonels in and before the fourteenth century, just as the Chinese chronicles did under the word *pao*. As to China, the claims of European writers and Jesuit missionaries to the effect that cannon and fire-arms were used even as early as the eighth century have been disproved. W.F. Mayers after an exhaustive enquiry into Chinese writings¹⁴ came to the conclusion that the knowledge of the propulsive effects of gunpowder and of the use of guns and cannon was only acquired during the reign of Ming Emperor Yung Loh, that is, after 1407, but even then the secret was jealously guarded by the Chinese Government, and fire-arms were introduced into the army only after Kia Tsing's reign, sometime between 1522 and 1526. The misunderstanding in China arose from the word *pao* which the Chinese used to mean catapults and cannon alike. Similarly it appears that the Burmese and Chiangmai chronicles refer really to catapults and not to fire-arms or cannon, the modern words for fire-arms having been interpolated at later dates.¹⁵

Within a few years after 1518, when Duarte Coelho signed the pact with the King of Siam, a large number of traders were esta-

¹⁴ W. F. Mayers, *Journal of Royal Asiatic Society, North China Branch*, N. S. Vol. VI.

¹⁵ The Thai word ปี่ (pu'n) denotes any weapon but ปี่ไฟ (pu'n fāi), the modern word for fire arms might have denoted at the time the *Kōt Monthien-ban* was written (about 1450) any *flame throwers* such as the mangonels which were also used to throw inflammable material. The use of the word

blished in Ayuthia besides the military advisers, and commercial agents were established in Ligor and Patani. Trade between Siam and Malacca was intense and various dispatches from Siam were sent to the Viceroy at Goa and to Lisbon. Very few of them have been published, but João de Barros, the official historiographer who wrote his *Decades* somewhere between 1550 and 1560 used them for his description of Siam.¹⁶ Barros speaks of three principal kingdoms of the East: in the extreme west the Emperor of China; in the Indochinese Peninsula the King of Siam; in India the King of Vijayanagar, then the most powerful king in India. At the time when Barros mentions these three principal kings it must not be forgotten that the Portuguese had visited all the eastern countries, and he himself in the same chapter gives the geographical position of the kingdoms of Ava, Pegu, Arakan, Deccan, Bengal, Orissa, Jangoma or Chiangmai, Cambodia, Champa and others, singling out Siam as more powerful than any one of these. Subject to Siam were Rey Tagala,¹⁷ Tavoy, Mergui and Tenasserim, though the chiefs of these places as usual called themselves kings. He describes the Menam which he says traverses Siam from north to south and means *the mother of waters* (*Me* = mother, *Nam* = water). According to the old legend, he traces its origin to the Lake of *Chiamai* situated 30° N., that is, not in Chiangmai itself but in the plateaus of Tibet. He, however, correctly places its outlet at 13° N. On the north of Siam and on the east along the Mekhong, says Barros, were the *Laos* whose territories were divided into three kingdoms Chiangmai, Chiangrai and Lanchang, which were subject to Siam though they often rebelled against her. In the mountains north of Siam and among the lands of the *Laos* were the *Gueos*, who were fierce men, rode on horseback, ate human flesh and with hot irons branded figures on their skins. With the *Gueos* both the King of Siam as well as the *Laos* were

pu'n fāi in the *Phongsawadans* written after the 16th century do not prove anything, as by this time fire-arms were well known, and even in the *Kōt Monthienban* it might have been an interpolation made at a later date. The Thai word *bariam* and the Khmer *miriam* for cannon are Arabic in origin and came through Malaya. The Arabs who saw cannon first used in Europe by Christians called it *Miriam* from Maria or Mary.

¹⁶ Barros devotes one chapter to the description of Siam, *Decada III, Bk. II, ch. v.* In the *First Decade, Bk. IX, ch. i.*, published in 1552, are given the outlines of the Geography of India, the Indochinese Peninsula and China.

¹⁷ Tagala or Rey Tagala, near Martaban may be seen in most old maps, not only Portuguese but in those of Linschoten (1596) and Mercator (1613).

usually fighting. If the *Laos* obey at all the King of Siam it is due to the fear of the *Gueos* against whom they expect his protection.

Now who were these *Gueos*? The *Ngios*, which is the name for the Shans, do not appear to have eaten human flesh though they even now tattoo themselves very profusely. It would appear from this description that the *Gueos* of Barros and other Portuguese writers were the *Lawas* and the *Was*, who had cannibalistic tendencies like the Bataks in Sumatra, and the latter even now delight in surrounding their dwellings with rows of human skulls. Barros, Barbosa and Castanheda make it clear, however, that these wild men did not eat human flesh as their usual food, but ate their own relations after death out of regard for them for they thought they could not give them better treatment after death than by assimilation into their own bodies. But to be so organised as to threaten the Lao kingdom and to fight on horseback denotes that they were not ordinary savages. Could the *Gueos* have any connection with the old Annamites who were known as *Giao-chi*? *Keo* is still the Laotien name for the Annamites. Barros declares he got his information from Domingo de Seixas who was twenty-five years in Siam and as a Captain once fought against the *Gueos*, and he adds that they seem to be the same as the ones inhabiting the provinces of *Cangigu* of Marco Polo.¹⁸ Pauthier also identified *Cangigu* with one of the states of Lao, and Henry Yule believed that it was a province in that region embracing Kiang Hung but not Chiangmai. On the whole it would appear that the term *Gueos* was in the sixteenth century applied to the *Was* and *Lawas* and not to the old *Guo-chi*. There is no difficulty in believing that the *Lawas* rode on horse back because they were well organised and, according to the Pali Chronicle *Cāmadavivaṃsa*, were ruled by a powerful king named Milakkha as early as the seventh century. The Burmese chronicle *Kombarungset* does indeed speak of *Gwe Lawas* and in *Hmannan Yazawin* the *Gwes* and the *Gwe Karens* are also mentioned.¹⁹ The Siamese name *Ngia* for the Shans indicates that the old name of the *Was* and the *Lawas* passed to the Shans who occupied their lands.

¹⁸ This is the earliest attempt to identify the toponyms of Marco Polo and considering that Barros had never been in the East his pretty accurate conjecture is noteworthy. *Vide* Yule and Cordier's *Marco Polo* Vol. I, pp. 120, 123 and note on p. 128.

¹⁹ Harvey, *History of Burma*, p. 354.

Barros mentions a war which the King of Siam had with these *Gueos*, for which purpose he raised an army of 250,000 men and 10,000 elephants. These numbers are of course exaggerated, and the King of Siam could not have taken a big army to fight the *Lawas* but, presumably, the Lao of Chiangmai. Barros had never been in the East and worked on reports that were sent to him in Portugal, which were substantially true though not always accurate in detail.

With regard to Siam and its government, Barros has some interesting details which throw considerable light on the period. The King was the sovereign lord of nine kingdoms. The Siamese themselves inhabited two of the kingdoms, the other seven kingdoms being inhabited by other people. One of the two Siamese kingdoms, which was to the south, was called *Muantay* (Mu'ang Thai) which means lower kingdom (*sic*) in which were situated Ayuthia, or *Hudia* as he calls it, and the following cities and ports: Bang Plassoy (Pangoçay), Lugor, Patani, Kelantan, Trenganu and Pahang (Pam) in each of which there was a governor with the title of Oya or Phya. The second kingdom was on the north and was called *Chaumua* (Chau Nua or northern people) the principal cities of which were *Suruculoec* or Sawankhaloke and *Socotay* or Sukhothai. We see here clearly distinguished the two Thai kingdoms, Sukhothai in the north and Suphan in the south, which were united under Phra Rama Tibodi I. at Ayuthia in 1350. Another significant point asserted by Barros four centuries ago is that Siam is a foreign name applied to these two united Thai kingdoms and that it was imposed upon them by strangers. Galvão, who wrote before 1550, also speaks of the King of *Muontalis* now called Siam.²⁰

With regard to the other seven kingdoms over which the King of Siam wielded suzerainty, Barros is not quite definite but includes among them Chiangmai, Chiangrai, Lanchang, Cambodia and some kingdoms in Burma, all of which he says were inhabited by people speaking different languages. We know they were independent at that time, but the Portuguese were obviously told in Ayuthia that they were vassal kingdoms. As a matter of fact, as early as 1450, Chiangmai, Taungu and the Shan States of Kengtung and Hsenwi are claimed

²⁰ *Tratado* etc. of Antonio Galvão, *The Discoveries of the World* by A. Galvano, in Hak. Ed., London 1862, pp. 112-113.

as tributary States in the Palace Law or *Köt Monthienban* of King Trailok.²¹

Barros describes the religious beliefs of the Thai and, though he does not mention the Buddhist religion, he gives interesting details regarding the temples and the ritual followed in Thailand. Some temples were built of stone and others of brick, in which were kept many images of men that are now in heaven owing to their good deeds. There is one enormous image made of earth which is about fifty paces long. The greatest metal image in Siam and regarded as the most ancient was in a Temple at Sukhothai. It was eighty *palmos* or about sixty feet.²² Every king, when he ascended the throne, began building a new temple and endowed it with lands and income. The temples had high towers the upper half of which were gilded with gold leaf fixed on bitumen and the lower half decorated with different colours. On the top of the towers they placed a sort of umbrella and around it very light bells which rang when swayed by the breeze.

The priests, clad in yellow robes, going about shoeless and with shaven heads and large fans in their hands, were held in high respect. In their apartments no women could enter, nor even female creatures like hens. There were many fasts during the year and the feasts were held at the beginning of the new moon or at full moon. The priests not only preached religion but studied the heavens and the movements of

²¹ When the Portuguese took Malacca, Siam considered it as a tributary state, though it had no control over it and did not receive any tribute. On the other hand China considered Siam as a tributary state though it wielded no authority whatsoever. Such facts have to be taken into account when reconstructing kingdoms described by Chinese travellers like Y-tsing and Chau Jukun, such as *Srivijaya* and other kingdoms, which claimed so many tributary states even on stone inscriptions, when really most of these claims were imaginary or at any rate continued to be made to feed the vanity of kings long after such claims had ceased to have any meaning.

²² According to *Thiao Muang Phra Ruang* of the late King Vajiravudh, the tallest image found in old Sukhothai is the one called *Phra Attaros*, a standing Buddha, on the top of Khao Wat Sapan Hin, or the mountain of the temple with the stone bridge. The height of this image is six *wah* or twelve metres and is probably the one referred to by Barros. The height of sixty feet mentioned by him is either an exaggerated estimate or perhaps included the length of the pedestal. The highest image at Ayuthia cast on the orders of King Rama Tibodi in about 1500, and erected in Wat Srisanphet, was forty eight feet high, and the pedestal was twenty-four feet. This was destroyed by the Burmese in 1767. In case a higher image than *Phra Attaros* existed at Sukhothai, it might have been destroyed when the Burmese King Bureng Naung captured Sukhothai in 1563.

the stars and the planets. The year was divided into twelve months and the new year began at the first moon of November.²³ They were great astrologers, and acted in everything important after consulting their oracles when the day was propitious. They had no clocks regulated by the position of the sun, but they had water clocks. With astrology they mixed geomancy, piromancy and sorcery which was brought to them by the *klings* of Coromandel; but he says the religion came from or though China, though it really came from India. The priests taught reading and writing to the people, for which purpose children went to the temples, and though they taught ordinary religious principles and ceremonies in the language of the country, science was taught in an ancient language which was evidently Pali.

Barros then gives some details about the land, its products and the land system. The land of Siam is flat but on the north it is bounded by hills. The waters of the Menam river make the fields fertile and Siam is chiefly an agricultural country with no industries. Silver, precious stones and musk come from the kingdom of Chiangmai. All the land belongs to the king and the people pay rent for the land they occupy or cultivate. The king however gives the land during lifetime to the nobles and to the Phyas (Oyas) who during war-time had to furnish the king with men, horses and elephants, and this was done without oppressing the people. Barros especially mentions that the King could raise an army of a million men and keep garrisons well provided with necessaries. In Barros we have one of the earliest Portuguese descriptions that throw light on the doings and the habits of the people as distinct from a record of the pomp and ceremonial of kings, their wars and intrigues, which alone were supposed by oriental historians to constitute history.

Barros and other historians of the sixteenth century like Castanheda spell the name of this country as *Sião*, and Correa as *Siam*. But in the 15th and the 16th centuries Siam had the alternative name of *Sornau*, though less commonly used. Abdur-Razzāk, as early as 1442, refers to *Shahr-i-nao* on the sea coast of Further India, but it is not certain

²³ This is the New Year according to the old civil Calendar which reckoned dates according to the *Chulasakarat* Era. It is a lunar Calendar, the year beginning with the first of the waxing moon of the fifth month.

if he applied it to Siam.²⁴ Nicolo Conti in about 1430 visited Mergui and mentions *Cernove*, which might refer to Bengal just as much to Siam.²⁵ But in the sixteenth century we have definite references to Siam as *Sornau* or *Xarnauz*. The *Roteiro* of Gama in 1498, Lodovico di Varthema in 1505, and Giovani d'Empoli in 1514, have this term of *Sornau* differently spelt but certainly referring to Siam.²⁶ The author of the Malay history *Sejarah Malayu* definitely says Siam was formerly called *Sher-i-naui*,²⁷ and Valentyn the Dutch historian relates that about 1340 a powerful prince reigned in the kingdom of Siam, then called *Sjaharnow* or *Sornau*.²⁸

How did this name originate? Undoubtedly it was spread by the Arabs, since both Vasco da Gama and Varthema had it on Arab information. Henry Yule in his *Hobson-Jobson* derived it from the Persian *Shar-i-nao*, or New City, as applied to Ayuthia. Really Ayuthia was very old when the name was used; besides it was applied more to the whole country of Siam than to the city. To explain this idea of *New City* fanciful explanations were given by Braddel, who invoked the distinction made by De la Loubère between *Thai Yai* and *Thai Noi*.²⁹ Yule connected it with Lopburi which he says is a Pali form of *Novapuri* or New City, *Shar-i-nao* being its persian version. Colonel Gerini as usual did not agree with anybody, and formulated a most ingenious explanation, deriving it from *Sanô* or *Nong Sanô* the old city adjoining Ayuthia, and so called from the marsh round it, *Sanô* being the Siamese form of the name for the sola plant.³⁰

Amidst this confusion worse confounded, Fernão Mendes Pinto, who was twice in Siam in the middle of sixteenth century and uses both the names Siam and Sornau, points a way to the proper solution of the problem. He speaks for instance of the Emperor of Sornau

²⁴ *India in the XVth Century*, Hak. Society Ed. by R. H. Major.

²⁵ *Ibidem*, p. 10.

²⁶ *First Voyage of Vasco da Gama*, Hak. Ed. p. 99; Varthema *Itinerario*, Hak. Ed. p. 212, and Giovanni d'Empoli's letter in *Archivio Storico Italiano*, Appendix 80.

²⁷ John Leyden's Trans., *Malay Annals*, London 1821, p. 121.

²⁸ *Oud en Nieuw Oost-Indien*, Vol. V, p. 319.

²⁹ *Journal of the Indian Archipelago*, Vol. V, p. 317.

³⁰ *Asiatic Quarterly Journal*, Jan. 1902.

who is the King of Siam. He has many such references such as the Sornau King of Siam and Phra Chao Saleu, Emperor of all *Sornau*, but never Emperor of Siam.³¹ It appears therefore that the *Sornau*, of which the King of Siam styled himself Emperor, is *Suvarna* Land or *Suvarṇabhūmi*, the land of gold which was a geographical expression embracing a great part of the Indochinese Peninsula. The Thai word *Suvan* has no close phonetic resemblance to *Sornau* or *Xarnauz*, but there are examples of such strange transcriptions of many other Thai words that it is not difficult to see how *Suvarna* was corrupted into *Sornau* or *Xarnauz*, first by the Arabs, and then by the Portuguese and other European writers.³² We know from the *Annals of Lanchang* that the King of Lanchang also called himself Emperor of the Land of Gold, but the founder of Ayuthia who was Prince of Suphan or Uthong (which means *source of gold*) and his successors would naturally call themselves Emperors of *Suvarna* Land, whence the name *Sarnau*.

Valuable contemporary descriptions of life in Ayuthia and of some aspects of Siamese history in the middle of sixteenth century are found in Fernão Mendes Pinto's *Peregrinação* and in his letter written from Malacca in 1554 to the Society of Jesus in which he had temporarily entered as a brother.³³ Pinto visited Siam twice, as he himself mentions in his letter, and the information derived from both these visits is utilized in the *Peregrinação*. His style is

³¹ Such expression as *Prechan Saleus of Sornau* are also found in Sebastião Manrique's *Itinerario* Hak. Soc. Ed. Vol. I., p. 195, but possibly they may have been taken from Pinto himself. Manrique visited Arakan in 1628-37, but not Siam.

³² *Sarnau* is not really a direct corruption of the Thai word *Suvan* but of its Indian equivalent *supa* or *sona*, both of which mean gold and are derived from Sanskrit *suvarṇa*. The Portuguese like the Arabs were more accustomed to the sounds of Indian languages than to the tonal Thai languages. Hence they transcribed Thai names according to their Sanskrit equivalents. *Lugor*, the 16th and 17th century name for Nakhon Sri Thammarat is an interesting example. The Portuguese got the name from Thai *Nakhon* by giving it a Sanskrit turn *nagar*, from Sanskrit, *nagara*. The change of initial *n* into *l* is common in Portuguese transcriptions, such as Liampo for the Chinese port of Ningpo. Apart from this, Nakhon Sri Thammarat was also known as Mu'ang *Lakhon*, from which *Lagar*, *Lugor* could arise.

³³ Christovam Ayres, *Fernão Mendes Pinto, Subsídios etc.* Lisbon Academy publication, 1904, Appendix B.

classic and brilliant, and writing some years after the events he records had taken place, he gives from memory vivid pictures of Siam as of other countries he visited. Many of his descriptions are based on hearsay and hence reflect the popular errors, feelings, beliefs and superstitions. His chronology and the transcription of local names have sometimes undergone frightful distortions and many errors in the *Peregrinação* are attributable to his first editor, F. de Andrade, and to his printers who could scarcely understand the unfamiliar names and facts. There is colouring, but no wilful misrepresentation of facts, in the lurid descriptions of life that can be felt pulsating under the touch of his pen against the background and in the very atmosphere of the places and countries in which he moved and lived. He was not, certainly, a scientific explorer and does not appear to have kept a diary or any notes, but some years after his peregrinations were over, he transferred to his rich canvas the information he had received and the impressions he had absorbed with the instinctive insight of an artist infusing life into the pictures he depicts. Even his mistakes very often prove his veracity. He relates for instance that he found people in Buddhist countries invoking Trinity and saying, *God of truth is three in one*, and he thinks that there may be traces of the gospel in the religion of these people.³⁴ One would immediately reject this story as an invention, but though Pinto's interpretation is wrong the fact he mentions is true for the people were really invoking the Triple Gems of Buddhism, the triad: the Buddha, Dharma and Sangha, or the Buddha, the Law, and the Clergy.

Owing to the many strange facts which Pinto relates, he had been long considered a liar. But justice has been largely done to him, not only by Portuguese writers like Christovam Ayres who exploded many myths, but also by foreign writers who studied the parts of the *Peregrinação* in which they were interested.

³⁴ Nicolo Conti also remarked during his visit to Burma that the people in their prayers said: *God in Trinity keep us in his Law*, and Sir H. Yule remarks that this which appears like fiction is really an evidence of Conti's veracity. See *Embassy to Ava*, p. 208.

Pinto says in the *Peregrinação* that he noticed this in Lanchang (Calaminham) and in his letter of 1554 he says that he saw a similar fact in Pegu. Fr. G. Schurhammer in his *Fernão Mendes Pinto und seine Peregrinação*, jumps to the conclusion that Pinto betrays or contradicts himself, when it is quite natural that he should make similar observations in two Buddhist countries and might have even done so in a third one such as Siam.

With regard to Siam, Mr. W. A. R. Wood examined the descriptions of Pinto in a paper published in the *Journal of the Siam Society*, Vol. XX. 1926, and came to the conclusion that he was unreliable. Mr. W. A. R. Wood based his remarks, not on the original work in Portuguese, but on Cogan's misleading and unreliable translation in English, and drew his conclusions, after examining the contemporary description of an eye witness, in the light of Luang Prasoet's *Phongsawadan* written more than a hundred years after the events in question had taken place.³⁵ In this connection it is interesting to quote what a Jesuit Father, P. A. F. Cardim, who was in Ayuthia between 1626 and 1629, says about Pinto's description of Siam in the *Peregrinaçam*: Though the book of *Peregrinaçam* of Pinto is considered to be apocryphal, he is correct in that which he writes about the kingdom of Siam. I say he does not depart from the truth, because a Mandarin who taught me to read and write Siamese told me what the history and records of the country recorded about the coming of the Portuguese to that kingdom and about the heroic deeds in which they helped the king to conquer many kingdoms. He told me especially the story of Oceum Chinerat (Pinto: *Ucumchenirát*) telling me that it was true and whoever is interested in it can look it up in Pinto's book.³⁶

Some of the facts mentioned by Pinto regarding Siam and commented on unfairly by Mr. W. A. R. Wood require elucidation. Mr. Wood takes Pinto to task on account of the exaggerated number of men composing the armies, which he calls a perversion of truth. The numbers are often exaggerated it is true, but they represent only popular estimates, which were imaginary. Military authorities themselves could not take a proper count, for as the armies marched or sailed along the rivers, hundreds of village men were recruited on the way and swelled the original numbers. This accusation of exaggerating numbers can be equally levelled against subsequent travellers like Caesare Federeci and Ralph Fitch and against the *Phongsawadans* themselves. When Bureng Naung invaded Siam in 1568, Caesare Federeci who was in Burma, relates that the Burmese army consisted of one million four hundred thousand men. The Siamese *Phongsawadan* gives one million men. Mendes Pinto is more

³⁵ The Chronology of Luang Prasoet's *Phongsawadan* is in general reliable, but it cannot be taken as absolutely correct. Some of the facts can also be demonstrated to be wrong.

³⁶ *Batalhas da Companhia de Jesus*, 1894, p. 286.

moderate with his eight hundred thousand men. Ralph Fitch gives three hundred thousand men and five thousand elephants.³⁷ We know that all these are impossible numbers but this is no reason why errors of judgment, be they of Pinto or Fitch or Federeci, should be called "perversions of truth." Mr. Wood remarks that when Pinto says that the cannon of the King of Burma in his war with Siam were dragged by buffaloes and *rhynoceroses* we are almost forced to agree with Congreve³⁸ who referred to Pinto as the most celebrated liar. Now Pinto never used the word *rhynoceros* but the term *bada* or *abada* which in the sixteenth century had the indefinite meaning of a wild animal or a domesticated animal that goes wild, though some sixteenth century authors like Fr. Gaspar de Cruz used it definitely to mean rhinoceros. The sixteenth century authors like Barbosa, Barros and Correa use the word *ganda* (from Sansk. *ganda*) for rhinoceros. Bluteau, who wrote his dictionary in 1727, followed by the lexicologists Vieira and Lacerda, took *abada* to mean a kind of wild animal and in fact contested the meaning of rhinoceros as applied to *abada*. Hence though some derive the word from the Malay, *badāk*, a rhinoceros, others derive it from the Arabic *abadat*, (*ābid*, fem. *ābida*) which means a *brownish animal* (Belot) or a wild animal (Lane) or an animal that goes wild and escapes (Kasimirski).³⁹ It is only in the 17th century that the word *abada* began definitely to be applied to the rhinoceros and it was thus that Pinto's *abada* was translated by Figuiet in his French translation and from this by Cogan into English. Pinto clearly used the word *abada* to denote the yaks in Tartary which were used as beasts of burden and for which there was no term in Portuguese.⁴⁰ In the description of other places he uses the word about a dozen times with an indefinite meaning like that of the Arabic *ābida* when he has to mention a large animal whether it be wild like the rhinoceros or used as a beast of burden for which he could not find an exact Portuguese term.

³⁷ In his *History of Burma*, pp. 333-35, Harvey has an excellent note on these exaggerated estimates.

³⁸ Congreve's *Love for Love*: "*Mendes Pinto is but a type of thee, thou liar of the first magnitude.*"

³⁹ Dalgado, *Glossario Luso-Asiatico* s. v. *Abada*. In *Hobson-Jobson* the meaning and the origin of the word is not so well discussed as in *Glossario*.

⁴⁰ Vide a note on the Yaks of Tartary in Yule & Cordier, *Marco Polo*, Vol. I. p. 277.

The Lake of *Chiamai* is not an invention of Pinto, for it existed in legend and in popular belief centuries before Pinto. The Portuguese who visited Burma and Siam before Pinto were also told of this legendary Lake of *Chiamai*, and João de Barros in 1552, that is, when Pinto was still roaming in the East and some years before he began writing his *Peregrinaçam*, places the Lake of *Chiamai* not in Chiang-mai but 30 degrees north, that is, in the plateaus of Tibet, where within two degrees five great rivers, the Brahmaputra, the Irrawady, the Salween, the Mekhong and the Yangtze-kiang take their origin. Barros derives six rivers from the lake, three of which join to form the Menam and the other three discharge in the Bay of Bengal.⁴¹ Pinto was also told in China and Tartary that the rivers in Burma, Siam, China and Indochina were derived from this lake in the north called by different names in different places.⁴² He does not say that he visited and saw the lake of Singipamur in or near Chiangmai but that the King of Siam after his Chiangmai campaign marched north-east for six days and reached the lake of Singipamur called *Chiamai* by people.⁴³ This is apparently a misunderstanding on the part of Pinto who might have been told of a small lagoon by the side of which the king stayed for twenty six days and took it to be the lake of *Chiamai* of which he had heard so much. Pinto does say that he saw a lake, with the names of Fanstir or Singipamur or Cunebete, but that was in Tartary and not in Chiangmai.⁴⁴

⁴¹ *Decada* I, Bk. IX, ch. i., and also *Decada* III, Bk. II, ch. v. The three rivers emptying in the Bay of Bengal are, of course, the Brahmaputra, the Irrawaddy and the Salween. The Menam Chao Phya is formed by junction of the three rivers, the Meping, the Mewang and the Meyom but they neither originate in a lake nor are their sources so high as those of the Mekhong and the Irrawaddy.

⁴² V. *Peregrinaçam*, Chapters 88 and 128. Most of these rivers can be identified, for Pinto gives the kingdoms they traverse and the bays where they disembogue. The river emptying in the Bay of Nanking is the Yangtze-kiang; the river traversing Cochinchina, the old name of Tonking and Annam is the Red River; the river emptying at Cosmin is the Irrawaddy; another emptying in the Bay of Martaban is the Salween; another in the kingdom of Bengal, which he thinks is the Ganges, is really the Brahmaputra. He mentions also one river crossing Siam and entering the Bay of Chantabun. All these rivers have different names according as Pinto gets his information in China, Tartary or in the very countries where these rivers exist.

⁴³ Mendes Pinto, *Peregrinaçam*, Chapter 82.

⁴⁴ Pinto only records what he hears about this lake and the rivers issuing from it, but makes no attempt at solving the problem of this lake or discus-

The Empire of Calaminham of which Pinto gives a glowing description is not an invention. Calaminhan (Mon *Kala*, from *Trala*, and *muong*: *lord of the country*) refers certainly to the King of Lan Chang who was Photisarath at the time and who received two embassies from King Taben Shweti of Burma, as recorded in the *Annals of Lanchang*.⁴⁵ The religious practices which Mr. Wood considers extraordinary were the relics of Brahmanism and Buddhist Mahayanism with an admixture of animism which King Photisarath, a fervent Hinayanist, tried to stamp out. In this account the journey of Pinto to Luang Prabang and back was really done partly by water and partly by land but there is a confusion in Pinto's description as there is with his voyage from Tartary to Tonkin, these trips appearing to have been done all by water. The same can be said of other travellers like the Chinese travellers in Du Halde who describe their journey from China to Burma all the way by water.⁴⁶ Many similar incongruencies can be read in Marco Polo, and have been pointed out by Henry Yule, without taxing him as a liar. A complete unbiassed critical study of Pinto's *Peregrinação* still remains to be made, but meanwhile he cannot be dismissed as unreliable, in the manner that Marco Polo was even in the nineteenth century, just from a superficial study, and worse still from the study of a bad translation.⁴⁷

sing the conflicting reports he was getting. The lake that he really saw was not the Kuku-nor in Tartary but presumably the Talifu, called Erh-hai by the Chinese, in Yunnan, on his way from Tartary to Tonking where he reached after crossing the western provinces of China and passing Yunnan. When he says the King of Siam went to the Lake of Singipamur or Chiamai he shows that he had no idea as to the distances and the geography of Tartary or Yunnan in relation to Chiangmai.

⁴⁵ A. Pavie's translation in *Mission Pavie, Indo-Chine, II, Etudes diverses*, Paris 1899, *Histoire du Pays de Lanchang*, *Hom Kao V*; Fr. Schurhammer invents a curious explanation as to how Pinto got the name of this kingdom of Calaminham from the place where according to a famous document St. Thomas suffered martyrdom. The fact is, however, that Pinto is quite precise about this Kingdom and that not only does he mention that the title of *Calaminham* means *lord of the world* (really *country*), but that he called himself the *lord of the might of the elephants of the world* which corresponds to the title, *Lord of the White Elephant*.

⁴⁶ Du Halde in English Trans. *Description of the Empire of China*, London, 1738.

⁴⁷ Two of the recent publications showing considerable study and research are A.J.H. Charignon's *A propos des Voyages aventureux de Fernand Mendez Pinto*, and Fr. Schurhammer's *Fernão Mendez Pinto und seine Peregrinação in Asia Major*, Vol. III, 1927, Leipzig. Charignon's book is chiefly based

With regard to Siam, Pinto gives graphic accounts of King Phrachai's expedition against Chiangmai, the death of the King by poison, the coronation of his son who was also murdered, the faithlessness of the queen and her intrigue with Khun Chinnarat (*Uquunchenirat*) whom she caused to be crowned king, the conspiracy of the Governor of Phitsanulok and the murder of the usurper with the queen at a banquet, the accession of Phra Thien to the throne, the invasion of Siam by Taben Shweti King of Burma and a detailed account of the siege of Ayuthia. Apart from the *Peregrinaçam* there are some especial details with regard to Siam in a letter of Pinto which deserves to be known.⁴⁸ He is the first writer to call Ayuthia the *Venice of the East* on account of the great number of canals that served as roads. It was the greatest city he had seen in those parts. He was told there were 200,000 boats, big and small on the rivers in and around Ayuthia. For each fair five hundred to a thousand of these boats gathered or assembled. Then he gives a vivid description of the King when he left the palace twice a year amidst great pomp and ceremony, accompanied by his courtiers and elephants. The King tolerated every religion and there were seven mosques of the Moors or Malays, whose houses numbered thirty thousand. There was an eclipse of the moon when Pinto was in Siam and the people, believing that a snake devours the moon, began shouting on

on Chinese sources and he studies Pinto's travels in Indochina, China and Tartary, explaining the historical basis of the facts and identifying the places mentioned in the *Peregrinaçam*, sometimes with fantastic results. He stands out in bold defence of Pinto but is often led astray by the Chinese authorities, which he does not check, taking into account other contemporary sources and writings. However, with all his deficiencies he throws light on many problems of sixteenth century China and shows in many cases how Pinto has been wronged by his critics. On the other hand, Fr. G. Schurhammer's article reveals deep study of the contemporary sources and vast erudition, but he starts with a bias against Pinto while Charignon does the same in favour of Pinto. Fr. Schurhammer accepts nothing of Pinto as positively true unless confirmed by contemporary sources. Unfortunately many of these contemporary sources, including the writings of missionaries in the Far East, are not free from errors of judgment and chronology, and if Fr. Schurhammer's method of criticism were adopted, many of them could also be argued to be *romances* on a relative scale. Apart from this, Fr. Schurhammer's study is a valuable one in that it shows how much of the *Peregrinaçam* can be confirmed from the vast number of authorities and contemporary sources he has consulted, and how much that appears shadowy remains to be explained in the light of a more extensive study.

⁴⁸ Christovam Ayres, *ut supra*: Appendix, document B, pp. 63-64.

land and water while others were aiming and shooting their guns to the sky. The King had a white elephant which died in 1551, whereupon he spent five hundred catties of silver for its death ceremonies. It was for its possession, he says, that the King of Burma had invaded Siam in 1549. These wars with Burma were now to overwhelm Siam for half a century and not only in Pinto but in the Decades of Couto, in the 13th Decade of Bocarro, in the *Asia Portuguesa* of Faria e Souza and in missionary writings we have descriptions of this period.⁴⁹

Till the middle of the sixteenth century, Siam was not only powerful but very prosperous. Trade was brisk and there were about three hundred Portuguese in Ayuthia who in their junks transported the produce of Siam such as rice, tin, ivory, benzoin, indigo, sticklac and timber such as dye-woods and *sappan* wood to Ligor and Patani and thence to Malacca. These products were also taken overland to Tenasserim and to Mergui and distributed over the coast of Madras and Bengal where the Portuguese had settlements. During these times of prosperity canals were dug, agriculture improved, military service re-organized, and Siam was feared and envied by all her neighbours. Fighting with Chiangmai and Cambodia was resumed now and then, and the hostilities in which King Phrachai was engaged with Chiangmai from 1545 and 1546 were to a certain extent serious. But these so-called wars were not on the whole exhausting. Battles were fought, it is true, one or the other side got the best of them and then the armies retired, each king thinking that he had punished the other enough. There were no long drawn out sieges, or the overthrow of kingdoms and subjection to new rulers. But for the contending armies, the rest of Siam was completely unaffected by these battles and, in fact, in southern Siam the people were often unaware that any fighting was going on in the north, though many exaggerated stories were told afterwards, which were recorded by the Portuguese at the time, especially with regard to the thousands of men engaged and killed and the hundreds of elephants supposed to have taken part in the wars.

All this was changed in the latter half of the sixteenth century when serious trouble came from Burma, which had been unified under

⁴⁹ Diogo de Couto: *Decada VI*, Bk. VII, ch. ix.

Bocarro; *Decada XIII*, ch. 28 & 29.

Faria e Souza: *Asia* etc., tom. III, pt. ii, ch. v.

the command of Taben Shweti King of Toungu, who later established himself in Pegu, and cast his eyes on Siam and on lands further east. While Burma was growing stronger, Siam was unfortunately experiencing troubles of succession following the death by poison of King Phrachai. In 1549 when King Chakraphat was crowned after the murder of the usurper, the Burmese King with a huge army, horses and elephants advanced through Martaban and Kanburi and laid siege to Ayuthia.⁵⁰ The Burmese met with strong resistance and in the end the Burmese King retired, though unmolested, because he was lucky to capture the Siamese crown prince and two other royal personages who were made over to the Siamese King. During this siege, guns mounted on forts round Ayuthia were worked by sixty Portuguese under the command of Diogo Pereira. There were also Portuguese artillery men in the army of the Burmese King. After this siege the King of Siam replaced the mud walls round Ayuthia by brick walls and bulwarks mounted with guns. The remains of some of these works can still be seen. But with all these defences Ayuthia could not stand the great siege of the Burmese King Bureng Naung in 1568. After conquering Chiangmai, Bureng Naung invested Kamphengphet, Sukhothai and Phitsanulok, and at last reduced Ayuthia and made Siam and Chiangmai subject to Burma.

The empire of Bureng Naung extended not only over the whole of Burma but included the Shan States, Siam, Chiangmai and Lanchang or Laos. Each of the twenty gates of his new city of Pegu was named after a vassal state such as Tavoy, Tenasserim, Martaban, Ayuthia, Linzin or Lanchang, Mohnyin and Hsenwi. The Portuguese writings of this period and those of travellers like Caesare Federeci, Balbi and Ralph Fitch speak of the magnificence of Pegu and of the glories of the Burmese King.⁵¹ He was not only the most powerful King but was greater than the great Turk and rivalled the Emperor of China himself. For a tooth of Buddha he was ready, to offer the Portuguese viceroy three to four hundred thousand *cruzados* or about

⁵⁰ Pinto mentions the remarkable fact that on this occasion some roads were cut into the forest, the direction being followed with a compass, which is the first record of scientific road construction in the Peninsula. See his Letter, *ut supra*.

⁵¹ Caesare Federeci and Balbi, in *Hakluytus Posthumus or Purchas, his Pilgrims*, 1907; and for Ralph Fitch, see Horton Ryley's Edition, 1899.

£200,000 and provisions for Malacca when necessary.⁵² But these glories did not last long. After his death in 1581, his son Nanda Bayin could not hold together the empire, which crumbled to pieces in a few years.

In 1584, Prince Naresuen who was in Burma and knew the disorder that was reigning after the death of Bureng Naung, threw off his allegiance to Burma, and though the Burmese King attacked Ayuthia, the invasion was resisted by Naresuen who displayed great courage and military tactics. There are various Portuguese descriptions of King Naresuen who, as a prince, was called the Black Prince because he was distinctly darker than his brothers. His single combat with the Crown Prince of Burma is well described in the *Conquista de Pegu* written in 1617 and in Bocarro's 13th Decade written before 1640.⁵³ Bocarro's version is that the Burmese Prince wounded the Black Prince in the combat, and the latter then called out two Portuguese who were with him to shoot at the Burmese Prince. In the *Conquista de Pegu* it is said that the Burmese Prince was pierced with a dart. King Naresuen's war with Cambodia and his capture of Lowek are also described in Spanish and Portuguese writings. There were some Spaniards and Portuguese at the Court of Lowek at this time and Naresuen brought them all as prisoners to Ayuthia. Among them was Diogo Velloso who later had a romantic career, having married a Cambodian princess and, with the princely rank of *Choufa*, become the Governor and Lord of the province of Baphnom.⁵⁴ Before he died King Naresuen left Siam with frontiers as wide as they were before the Burmese conquest, but both Burma and Siam were exhausted and desolation reigned everywhere. There were not cultivators enough to till the lands, and if there were no great famines, it was only on account of the fertility of the Peguan

⁵² Couto *Decada VII*, Bk. IX, ch. xvii. The emissaries of the king came to Goa to redeem the tooth but all offers were refused. Emerson Tennent in his *History of Ceylon* says Pegu offered eight lakhs of rupees and shiploads of rice. There are many versions. See Gerson da Cunha, *The Tooth Relic of Buddha*.

⁵³ Bocarro, *Decada XIII*, chapter xxix. *Conquista de Pegu* by Manoel d'Abreu Mousinho is published with some editions of the *Peregrinação* of Mendes Pinto.

⁵⁴ The Protectorate of Cambodia has erected his bust on a high pedestal at Neak Luong at a prominent place on the banks of the Mekhong just within sight of the Baphnom hill where he had his palace.

delta and of the Menam valleys. It was thus that the sixteenth century closed on Burma and Siam.

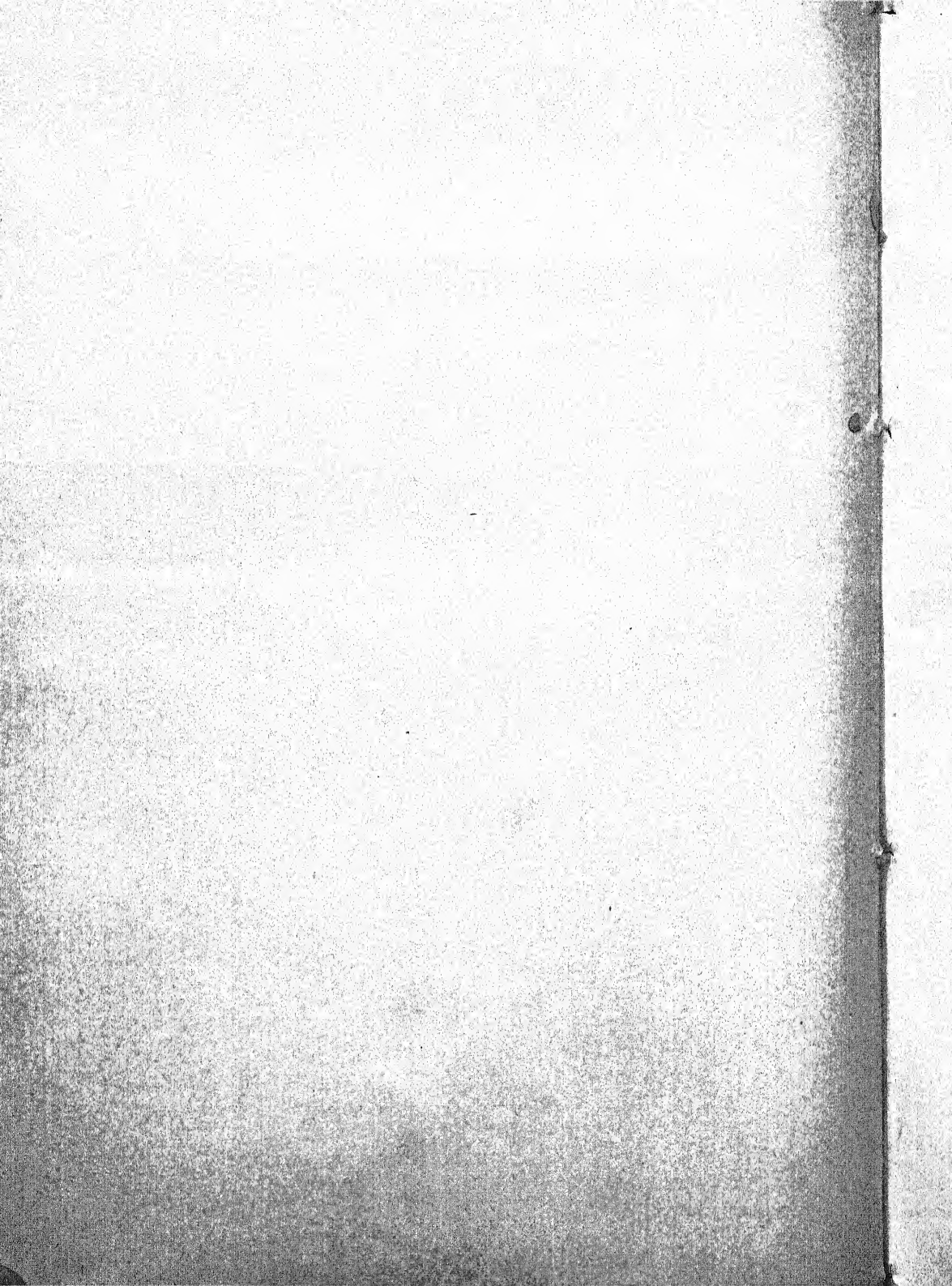
The earliest cartographical studies of Thailand and of the Indo-chinese Peninsula form an interesting study. Before the discovery of the sea-route to India, Europe's conception of Further India did not go very much beyond that of the ancient geography and the *Chryse Chersonese* of Ptolemy. The Arab and Persian ships had indeed sailed in the Chinese Seas and even planted colonies in China as early as the eighth century, but though they were navigators they were not cartographers. Besides, only the sea routes and the ports of call were known to them, so that they had only sea charts with land-marks of the littorals they visited. Albuquerque found a similar Javanese chart in a ship captured by the Portuguese.⁵⁵ The Arabs had no knowledge of the interior, and Edrisi's Map of 1320 shows complete ignorance of the Peninsula and of the Far East. The Chinese were of course everywhere established in Thailand but they were merchants and were not concerned with maps. The Chinese sailors were also content with the rough charts showing the headlands on the littorals, which was all that was necessary for them.

Cartography of Thailand and the Peninsula began with the Portuguese. In his *Le Siam Ancien* Fournereau publishes parts of the early Portuguese maps referring to Siam which are preserved in the *Bibliothèque Nationale*.⁵⁶ Besides these, there are however valuable sixteenth century Portuguese maps in Portugal, Spain and Munich, and in the British Museum. For a study of Portuguese cartography of the sixteenth and the seventeenth century Armando Cortesão's classic work must be consulted.⁵⁷ The early maps and charts of the Portuguese were not for publication but were kept strictly secret, so that rival nations could not learn the secret of the new countries. The first maps in Fournereau are just the ones made by Portuguese such as Pero Reinel and Diogo Ribeiro, who worked for the Court of Spain, and though by 1529 the Portuguese had pene-

⁵⁵ Letter of Albuquerque of April 1st, 1512, in *Cartas de Albuquerque*, Ed. Lisbon Academy.

⁵⁶ *Annales du Musée Guimet*, Vol. XXVII.

⁵⁷ *Cartographia e cartógrafos portugueses dos séculos XV e XVI*, two volumes, Lisbon, 1935.

This article is confined only to sixteenth century Portuguese accounts of Thailand, but even these are by no means exhausted. There are still many reports and documents and also missionary accounts, mostly unpublished, not only of the sixteenth but also of the seventeenth and eighteenth centuries, lying in the libraries of Portugal, notably in the Torre do Tombo, the National Library of Lisbon, the Library of Ajuda and that of Evora, and their study and examination will provide a rich mine of information for research scholars of Thailand.

Ban Lup, Lawa woman spinning cotton.

Ban Lup, carrier.

Ban Lup, Lawa woman and child.

Ban Lup, Lawa women pounding paddy.

Photos by Rev. J. S. Holladay.

THE LĀWA OF UMPHAI AND MIDDLE ME PING.

COMPILED BY MAJOR ERIK SEIDENFADEN

FROM MATERIAL SUPPLIED BY

REV. J. S. HOLLADAY AND MR. T. W. BEVAN.

In *The Lawā in Northern Siam* written by Mr. E. W. Hutchinson and amplified by Major E. Seidenfaden, which was published in *JSS*, Vol. XXXVII, Pt. II, 1935, it is mentioned (p. 154) that, lying to the north west of Bô Luang, is a Lawā stronghold called Umphai where the population consists of pure Lawā who are primitive, are potters and weave their own clothing. Two very good photographs representing Umphai Lawā women and taken by Dr. Hugh McCormick Smith, the former adviser to the Department of Fisheries, were also published in that paper. That was in 1932. The Umphai Lawā have now been visited (in May 1938) by the Rev. J. S. Holladay of the American Presbyterian Mission, Chiangmai, and from some notes kindly supplied by him the following is extracted.

In January 1938 three Lawā men came to Dr. Cort of the McCormick Hospital, Chiangmai, and asked for medicine, saying that there was much sickness in and around their villages (Umphai and Ban Loop). They also wanted some one to come and baptize several of their members who had decided to become Christians. Rev. Holladay was anxious to go himself to their villages but was not able to do so before May that same year. He went on foot from Wang Lung (not far from Müang Hot on the Ping river) to Bô Luang, a distance of 31 kilometres, and from there in a north-westerly direction another 70 kilometres had to be covered to Ban Loop. It proved a difficult march because of the early rains and the slippery state of the mountain tracks. The following is taken literally from Rev. Holladay's notes:—

A little farther on we came to *Heart Break Hill*, which seems to have perpetual rain, heavy forest excluding sunlight, and a very slippery clay path. This is the hillside upon which the iron mines were located. We had heard all kinds of stories about these iron mines¹ and the methods of mining. One of the most fantastic was that the iron was mined in a cave or tunnel, and that no man dared enter it. The spirits would allow no one but women to go in, and they could wear no clothing at all.² Our guide was one of the chief iron workers and he told us that they dug the iron out of the hillside just wherever they happened upon it. He found a piece of the ore, and assured us as we examined it that there is nothing mysterious about it except the spirit ceremony which, with but little variation, is carried out before all major undertakings. Timber workers have very similar ceremonies.

That afternoon we decided to stop early and dry our clothing and beds. We had passed through Oompai, and had tiffin in their spirit-house while the rain poured. We camped in the spirit-house at Chang Maw, the pottery village. The only furniture in these houses were huge drums and a fireplace. The drums were made of hollow logs, possibly eight feet long and twenty inches in diameter. The drum heads were evidently green buffalo hides stretched over the ends and laced from end to end with thongs of green hide. They were always directly over the fireplace, probably to keep them dried out. We were told that if we beat one we would have to pay a fine of Ticals 5.00, for the spirits would be angry if we wakened them and did not feed them. They are only used in case of ceremonies and sickness.

We found the front portions of several buffalo skulls placed up over head in both temples, but no one could tell us why, though we asked several times in both villages. There was quite a bit of carving in both spirit-houses but with no discoverable significance. One idea repeated several times was a man standing on a crocodile's nose, though for no apparent reason. There were many geometrical designs whose significance, if they had any, was lost in antiquity. At both places there were two carved boards about 12 feet long planted on end in the cleared space before the temple. These were strongly suggestive of totem poles. I asked if they alway had them, and they said *yes*, but could tell me nothing of their significance or the method of making or planting them. There was also a post planted near the entrance to the spirit-house in both villages. Flowers and other offerings were

¹ identical with the mines mentioned in Mr. Hutchinson's paper, p. 164.—*E. S.*

² This same kind of superstition is found among the Khã or Moi Mnong in French Indochina where it is said that only naked women of that tribe are allowed by the spirits to mine the copper from which the Mnong smiths hammer out quite fine figures in the shape of elephants and other animals (see Henri Maitre in his monumental work *Les Jungles Moi*).—*E. S.*

placed upon it. It looked like a phallic symbol $3\frac{1}{2}$ feet high with only the top end carved, and that only slightly and roughly. Here again I could find no explanation. I wondered if it were reticence, but flattered myself that it was really ignorance, or I should have had some clue.

The rest of the trip was uneventful except that on the morning of the third day we struck our only leeches and they served to hurry the carriers along until we were able to make what we had expected to be one and a half day's march in one day. The entire way from Baw Luang to Ban L'oop was through very mountainous country. We saw very few rice fields in the valleys, though the steep hillsides around the L'wa villages which we passed were all covered with rice fields which have evidently been used for a century or more—perhaps for many centuries.

These fields are very interesting, for one hears of other tribes using one hillside for three years, and moving on from ruined fields to ruin new ones. But the oldest L'wa cannot remember anything about when his village was first settled. He has heard no story of his tribe ever having lived elsewhere. They seem to have very little tradition indeed. The fields are cultivated for one year only. All brush and young trees are cut down and burned. Rice is planted and cultivated by hand with a short, peculiarly shaped, cultivating knife. They keep their fields as clean as a garden until the rice is quite high. After harvest, the field is allowed to grow up to grass and weeds and brush and trees. The stumps never die in one year, and soon send out lusty sprouts. The field is then left for seven years before it is planted again. If it can be left for ten years so much the better, but this can seldom be done. This means that each village must have enough fields for seven years without replanting.

There are regular rice fields in the valleys which these people plant, but they are not extensive and are used as insurance against the complete failure of the hill rice. The people do not like the rice grown there as well as they like the hill rice. I must say that I admire their taste, for none other is as good as the rice grown on the very steep hillsides.

In cultivating their fields they seldom if ever walk up and down the hillside, but usually back and forth in ascending or descending zig-zag paths. This may partially account for the fact that though these hillsides have been cultivated for scores of years, they are still not badly eroded. In fact many of the fields show not the least signs of erosion. It is a lovely sight to see the young rice crops across the hillsides so steep that it seems as though they must slip into the gorge far far below except for the network of paths which bind them in place. The low hills are never chosen, only the highest and seemingly the steepest. I wonder if in ancient times this might not have proved the best protection against marauding bands, perhaps also the farthest from mosquitoes, and so the healthiest place to live in.

Some of the finest jackfruit trees I have ever seen were growing on the tops of these high mountain fastnesses. The pomalo seems to thrive, though judging from the sourness of the oranges brought me, I should say their sugar content was probably as close to nil as possible. Otherwise I saw very little of any fruit or vegetable. Their food is very poor, and this no doubt accounts for most of their sickness. Their rice is apt to run short, and they plant little besides peppers and corn in their garden spots. They seldom kill a pig aside from their ceremonial feasts, and for meat depend upon the mountain crab, frogs and toads. Many of them eat dogs, but this is not universal, for I believe it is true that no one at Ban I'oop eats dogs.

In the matter of pleasures, they all smoke pipes and are as free in lending their pipes as we are in lending our pencils. The babies cut their teeth on big brother's pipe, when big brother is hardly large enough to carry both baby and pipe. Almost all of them drink a home-made liquor, and this is one of the big items in their feasts and ceremonies. The Government does not try to stop them, but collects one baht per year from each house for the privilege of making all they can use. This may be one reason why they are apt to run out of rice. About the only play among the children was walking on stilts. Of course I was there when they were all busy with the rice crops, and so I probably did not see all of their pleasures and pastimes. However I feel sure that they have very little in the way of amusements aside from those mentioned.

Their clothing is quite different from that of most of the other hill tribes. The women wear a large loose shirt which looks like an inverted sack with holes for the arms and neck. They can sit down on the floor and pull the shirt down over their feet, pull their arms inside and really be quite snug and warm in spite of a cold wind. Pulling the shirt down over their knees also seems to be a matter of modesty, for the skirts are quite short. As a protection against gnats which are quite voracious, they wrap a piece of cloth around each arm above the elbow, and around each leg below the knee. These are tied with a string. They love strings of silver or glass beads, and are often quite loaded down with them. The beads of silver are the old Siamese tical shape—that is the bead-shaped tical. Heavy silver bracelets are also worn quite generally, these ornaments probably representing their savings banks.

The men wear a loose bag-like pair of trousers which look as if they had kicked the corners out of a sack and walked off in it. The tailoring is not of a very high order, though the weaving which they do is very durable, and rather pleasing in design,—design being chiefly confined to the women's skirts. The men also wear a coat with real sleeves in it, which is one of the few evidences of an effort at tailoring, but may be a purchased article at that. One of the most noticeable things characterizing this people is that

they always put on their oldest and most ragged clothing when they go to market. I wondered whether they did so because they felt that travelling was hard on clothing, or because they got better bargains when they did not look too prosperous; or is it protection against robbers?

Quite often they wear a head cloth—not a turban—which I belived to be mainly protection for the head when carrying with a head band. They carry everything with a head band, but when going long distances, the men at least have cleverly shaped pieces of wood which protect their shoulders from the cutting of the ropes which they use as shoulder straps to help distribute the weight of the load. This piece of wood is shaped to fit the body, and has a hole for the rope burned through the length of it. By pushing on this piece with the hands, it is possible to take the entire weight off the head and shoulders, and so rest without stopping. The load is carried well up on the shoulders. It is most handy when going through brush, and a good load can be carried without much trouble. The hand can be free when the going gets steep. I carried one for several kilometres, and found it very comfortable,—preferable to the carrying pole.

The funeral customs, with one exception, are not peculiar. In the village where we stayed (Ban L'oop), and I presume in all other villages as well, no one would have anything to do with burying the corpse. They always get someone from outside to come and do the work, preferably from another tribe, or perhaps necessarily so. There are a few Christians in Ban L'oop who do not hesitate to bury their own dead, or in case of need help their neighbours, for they have no fear of the evil spirits. Burying is the method of disposition.

The language is a puzzling thing. It seems that every village has a slightly different dialect, until villages two days journey apart can hardly understand one another. I presume that every village thinks it speaks the purest dialect. Our guide from Baw Luang could hardly understand the people of Ban L'oop. They often conversed in Lao. Most of the men know Lao as well as Karen, though the women and children are not so proficient. I was unable to take down a satisfactory vocabulary, but noted many rough breathings like the Greek aspirate, and several other indistinct and unusual sounds which I could imitate, but not commit to paper.

There are many villages in that district, but they are quite scattered owing to the fact that not every hill seems to be high enough, and water is not obtainable near the summits of others. At Ban L'oop there were two springs within ten minutes walk from the village. These springs had about the same flow the year around, and were said never to fail. Each had a stream about the size of a large finger. The method of carrying water to the house and storing it there was by use of bamboo joints with strings attached by which they could be hung on the wall or placed in a rack. It is a common sight to see a woman with seven or eight such joints, which are two feet long and

six inches in diameter, hung from her head and spread fanwise down her back, as she climbs the steep hill to her home.

There are two metal tablets said to be of gold, and to be buried in or near the village of Oompai, and to contain the following story :—

The loveliest maiden of all the earth, whose name was S'Mang Roh-eh, was much sought after and admired. The loveliest feature of this wonderful beauty was her hair, which hung to the ground. When it was combed, there was such music as had never been heard. It entranced all creation until, as the comb was drawn through it, the birds sang for sheer joy, chickens cackled and crowed, dogs howled, babies ceased their crying to listen in wonder, and the very trees waved their branches in gentle ecstasy.

It so happened that among all of her admirers the only one who caught her fancy and captured her heart was a youth from the spirit world. This was awkward, for no one but the girl herself could see him. After much discussion and many tears, it was decided at last to celebrate the wedding in most elaborate style. The relatives of the bride and groom were all invited, and they were many, but the relatives of the bride could not see nor converse with those of the groom. The feast was set however, and the required number of plates heaped with rice and the most delicious of fruits and meats. The guests fell to with a will, and the plates of the spirit guests had to be refilled as often as those of their more tangible fellows.

After the feast, the bride disappeared and was not seen again for some time. At last however, she did come back bringing her young child with her for a visit. She also brought a chest of gold as a gift to her parents, who were more delighted to see their lovely daughter and her child than to see the gold. However they ran their hands through the gold and admired it too, for it was not only pieces of gold but golden ornaments as well,—more gold than they had seen in all their lives. Their joy was short lived however, for their daughter announced that she and her child must return to her husband in the spirit land. Even the thought of all the gold could not comfort them in the least.

After S'Mang Roh-eh and her child had disappeared, her parents were sad and lonely. Thinking to take pleasure in the only thing left to remind them of their daughter, they went into the house and opened the beautiful chests in which the gold had been brought to them, but the gold, even as their hearts, had been turned into wood and dust and dry leaves. There was nothing left but a sad memory.

It is said that S'Mang Roh-eh and her husband Kho-era Glawm Sai had a large garden at Doi Câm, near Maa Chaem, and that whenever a weary passer-by wished for any of the delicious fruits which grew in the garden it invariably seemed to pick itself and come without visible agency to the hand

of the traveller. Mangoes, pineapple, sugar cane and any number of other refreshing fruits thus cheered the heart of the wayfarer according to his wish.

It is also said that the descendants of this woman never eat dog flesh, and that is the reason that the headman of each village and his family may be the only people in that village who do not eat dogs. The headman is invariably a descendant of S'Mang Roh-eh and Kho-era Glawm Sai, and may not eat such things. It is also said that no one in the village of L'oop indulges in this particular delicacy, though I could not find out whether this was because of kinship with the lovely lady of the singing hair or not.

So far Rev. Holladay. Since then the Umphai Lawā have been visited twice and for a longer period by His Serene Highness Prince Sanit P. Rangsit, a young and promising anthropologist from the University of Zürich. Prince Sanit has made a very thorough study of most of the Lawā living there and on the Bô Luang plateau during the latter part of 1938 and the beginning of this year. Besides taking a large numbers of excellent photographs and cinema records the Prince has collected a good number of ethnographica in the form of jewelry, ornaments and household articles. The material collected will be used by the Prince for his doctor's thesis. It will then be possible to obtain a scholarly and well documented description of this very interesting and sympathetic people which once in olden days constituted the bulk of the population of Northern Siam.

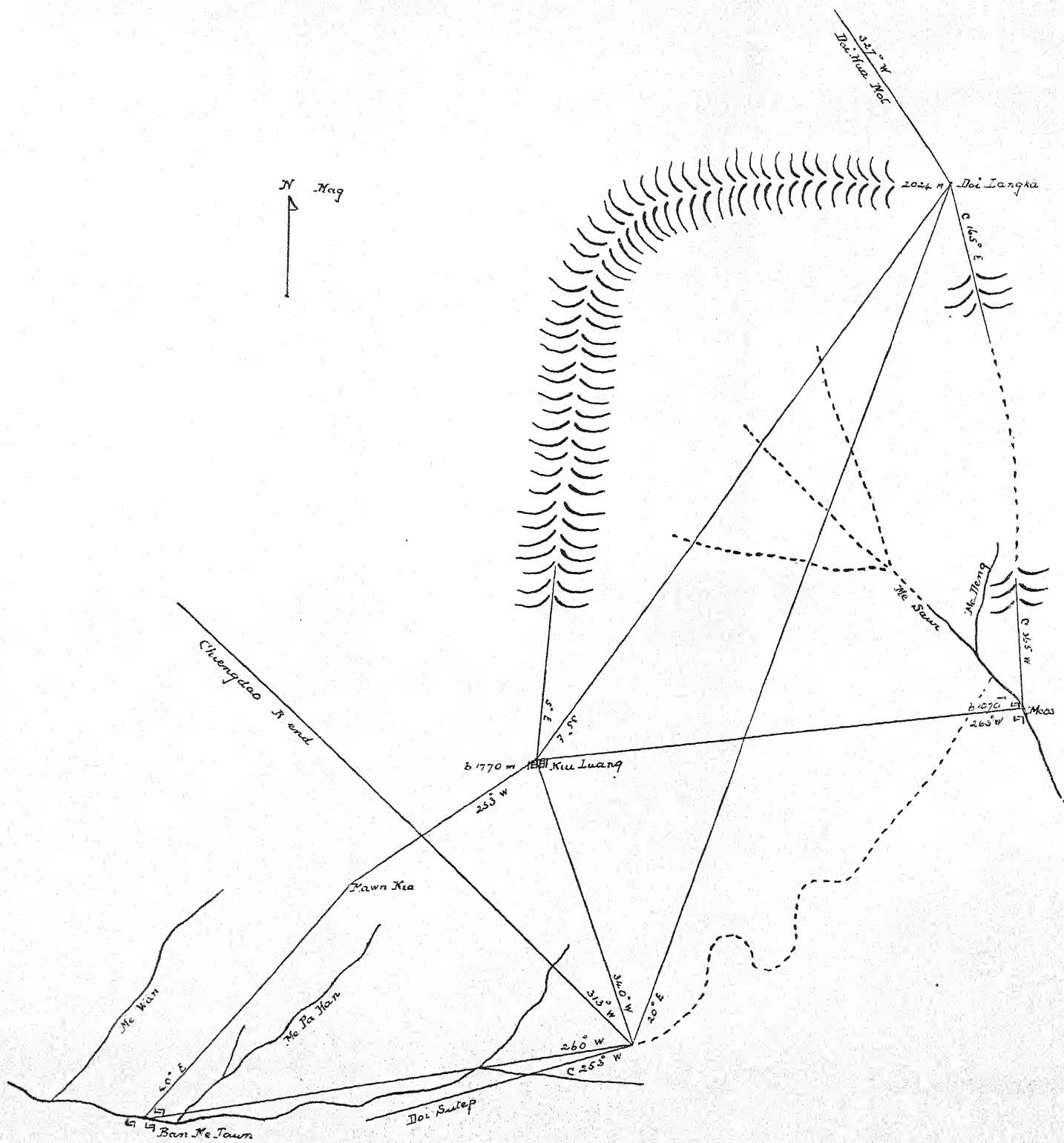
In the above mentioned paper by Mr. E. W. Hutchinson and the writer there is mentioned on p. 182 the so-called capital of the Lawā, Mīang Soi (according to Colonel Gerini), of which remains should still exist not far from Keng Soi in the Me Ping. According to Mr. T. W. Bevan of the Bombay Burmah Trading Corporation, Ltd., who frequently does the trip from Raheng to Chiengmai in order to inspect his firm's teak logs, there are, at Keng Soi, ruins of an old temple, behind which are three *prachedis*. From the photos, kindly sent me by Mr. Bevan, it is clearly seen that these monuments are in the ordinary North Thai-Burmese style and therefore cannot be of great age, and they certainly cannot be associated with the Lawā. However, north of Keng Soi and behind it are traces of what look like bunds. A careful examination of these bunds might perhaps prove that this is the site of the much talked of Mīang Soi. The place-names in this region such as Um Lū and Um Pā show their association with the Lawā (*um* meaning *water* in the Lawā language). This part of the country is also full of iron ore. Mr. Bevan in 1936

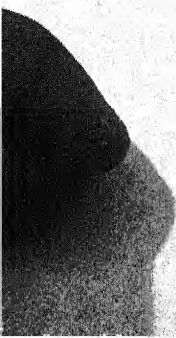
was given an old iron hammer found on Doi Ngām, and there are evidently many iron mines round about, which were worked formerly by the Lawā who are noted as iron miners and blacksmiths. An old Lawā iron mine is situated at Huei Hom Sen at the Ping river above Kaw. In the photograph illustrating that mine the two persons there are pointing at old crowbar marks where the ore was detached. The Kamnan of Kaw said that the Lawā used to take the ore upstream to be smelted at Um Pā, where the ground was found to be littered with slagheaps. Mr. Bevan also found behind Ban Gaw Chok a piece of pottery which is ornamented with a headless person sitting down with a dog seated beside him. It would be very interesting to have this piece of pottery closely examined by an expert.

Mr. Bevan further mentions that up in the hill country behind Um Pā is rolling land where the B. B. T. C. used to rest their elephants and that the headman told him that there is the remains of an old temple and a round shallow depression in the ground which possibly was a kind of meeting place.

Finally Mr. Bevan was told that about one day's march (from Keng Soi) towards the Burmah border there is said to be the ruins of a city called Mūang Phya Udom. Would this be the fabled capital of the Lawā? or some other old Lawā town? In the temple in Ban Nā there is said to be some information about Keng Soi, but whether in writing or only as an oral tradition (kept by the monks) Mr. Bevan does not say.

Bangkok, 20th June 1939.

NOTES AND QUERIES.

I

ON HILLS—NORTH EAST OF CHIENGMAI.

I have been asked to write a note by way of clarifying the position in regard to certain high lands lying to the N. E. of Chiengmai. Some such statement is becoming increasingly necessary as collectors of everything from birds to plants are visiting the area and some confusion as to names and localities has already arisen.

Three hills are identifiable from the published maps of the district viz :—

Jas. McCarthy, (undated) approx. 1893 :—

Rough bearing from Chiengmai :—

North hill,	unnamed,	1843 metres.	49°
Centre „	do. „	2012 „	62°
South „	Doi Pa Chaw,	1816 „	77°

A Pavie, 1909 :—

Centre hill, unnamed, 2220 m.

W. M. Gilmore, Physical features with small map. (Siam, Nature and Industry, 1926) :—

Centre hill, Doi Pa Dyo, 2012 m.

Survey Dept. maps, 1/64,000, 1921—1927 :—

Useful for the purpose of this note, but making no claim to delineate hills :—

Survey Dept. maps, 1/200,000, 1932—1933 :—

North hill, unnamed, 1843 m.

Centre „, Kao Pa Chaw, 2012 m.

South „, Doi Saket, 1816 m.

It will be seen that the position and approximate heights of the three hills agree well, and discrepancy only occurs in the names thus :—

McCarthy's map shows the South hill as Pa Chaw and subsequent cartographers give this name to the highest and centre hill. One may presume, therefore, a printer's error in the 1893 map and that the centre hill was intended for Doi Pa Chaw (ดอยผาจ้อ). It is this centre hill, the fourth highest in Siam, that forms on that account, an attraction to collectors. It is called locally, Doi Langkā (ดอยลังกา), the name Pa Chaw being quite unknown. It is somewhat difficult of approach from Chiangmai, and though clearly to be seen from the plain, when once among the surrounding hills, there are only a few high points where its summit is visible, and the steep and circuitous route necessary, make a scale of distance of little service.

Mr. McCarthy mentions this difficulty of locating summits of Siam hills¹ and in this connection it should be noted that the Lao *Mieng* growers of Ban Me Tawn regard the Kiu Luang as the top of Doi Langka. This is understandable from their view point, and due no doubt to the prominence of that spur, and the way the ridge falls away behind it to the left, making the real summit appear almost like a separate hill. The *Mieng* growers further away at Doi Hua Mot and elsewhere having the true top of Langka as their skyline, make no such mistake. At least one collector, unprovided with an aneroid, appears to have fallen into this error.

It is usually rather a moot point when collecting on a big hill, as to where one should commence using the name of the central massif, in addition to its outlying features; so a misplaced centre is, to say the least, unfortunate.

Doi Langka is unattractive in that ascent is more or less restricted to knife-like ridges punctuated by Chick Dois and is without water, the whole well deserving the name Pa Chaw, if only the local people had thought of it first.

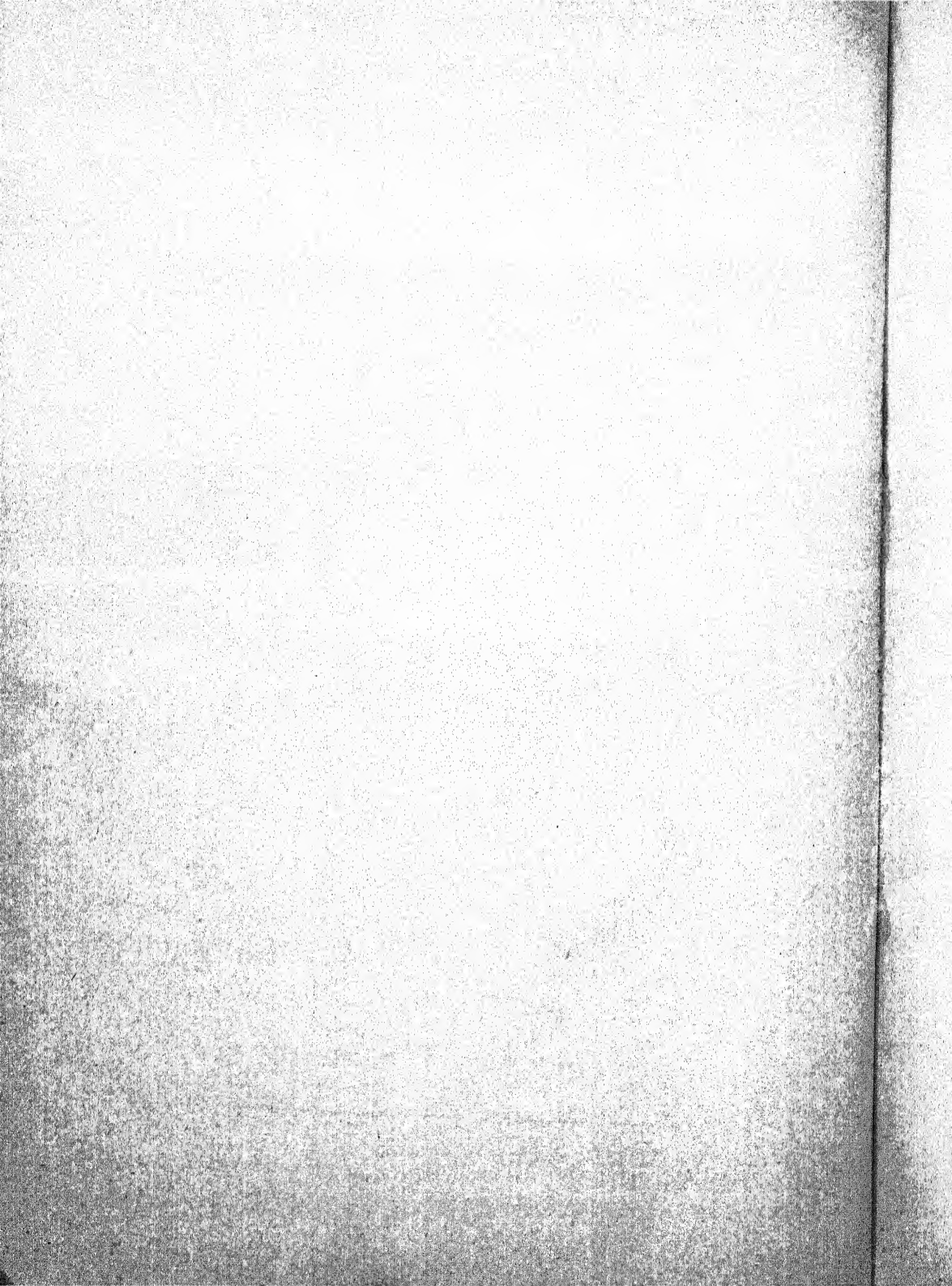
In common with other little known hills of Siam the Langkā area will no doubt be found to contain a small quota of as yet unrecorded species of flora. *Rhododendron microphyton*, a small but beautiful and many flowered shrub, is found there, as well as on the Me Tawn—Me Sawi watershed. It is interesting to note here that H. H. Prince Dhani reports it as having been found by H. S. H. Prince Prasobsri on Phu Krading, Loey Province at about the same elevation. Foresters will be interested to know that *Bucklandia populnea* occurs

¹ *Surveying and Exploring in Siam*, pp. 131-2.

Rhododendron microphoton on Phu Krading, Loey.

Photos by H. S. H. Prince Prasobsri.

high up on Langkā, though for that reason the supply is likely to be limited and inaccessible.

My Mèo guide said that since they had come to the district, they had killed three *Sū* (hill rhino), all females, and two of them small, and he pointed out (8 Oct./38) places where they had shot *kating* on the grass land at the summit and said that these animals could run fast on a slope so sheer, that one would have barely expected them to be able to stand.

The route from Chiengmai:—

Days

To Doi Saket (ดอยสะเก็ด) (Wat Nawng Bua), car 2½ hrs and up the Me Dauk Deng (แม่ดอกแดง) to Ban Pong Kum (บ้านโป่งกุ่ม).	}	1
--	---	---

Up the Me Lai Noi (แม่ลายน้อย) to Pang Chum Pi (จัมปี้); a short day, but to go further in the rains entails tents for carriers.	}	2
--	---	---

Over into the Me Wong (แม่วัง) and over into the Me Tawn (แม่ต๋อน).	}	3
--	---	---

Up the Me Tawn and over high watershed into the Me Sawi (แม่สอ), Lampang District.	}	4
---	---	---

A long day to top and back, and in the rains too long.	}	5
--	---	---

Visitors should not omit to see the Tewadas at the river Wat at Ban Pong Kum (บ้านโป่งกุ่ม) made by Nan Mao of Lampun, a craftsman skilled in work of the kind. Last but not least, the old Mèo lady at the Me Sawi village, reputed 105, and her relative, who remembering a former visit, extended to me a kindly welcome, will always be a pleasant recollection.²

The North hill, unnamed on any of the maps, *Doi Hua Mot* ดอยหัวหมด.

It is easily found. Follow the track to Chiengrai till just North of the Doi Nang Keo pass (ดอยนางแก้ว), turn West at Pang Kia (ปางเกี้ยว) and thence half a day to Bān Hui Ton Nun (ห้วยต้นนุ่น), the head-quarters of the *Mieng* growers round its base. The hill is encircled on the North by the Má Chedi (แม่เจดีย์), a tributary of the

² She was alive a few months ago, when I sent her a photograph which, as her people cannot write, was acknowledged by a small skein of *Cannabis* fibre which is woven in this country only by the Meo puak. (30.4.1940).

Mê Lao แม่ลาว. Easy of ascent on the East it has the sharp ridges characteristic of Langkā, notably one running approximately N. and S. well described as the Kiu or San Kom Dap (กิ่วคดบด). On its upper ridges a beautiful little blue *Gentian* is plentiful in April and May and near its summit an *Allium*, not yet identified. On the 13 Dec. 1933 there were many old tracks of *kating* on its summit.

The South hill, 1 : 200,000 maps, Doi Saket (ดอยสะเก็ด).

Visitors must enquire for Doi Lan or Mawn Lan (หมอนล้าน). From information I received from the Survey Dept. they are well aware of the latter name, and although I have no authority to say so, the change is probably due to another Doi Lan in the Chiangmai district just South of Doi Chawm Hot (ดอยจอมหด). The locally known Doi Saket is a small hill near the Amphur's court of that name. It is well shown on the 1 : 64,000 maps.

It would take about five days from Chiangmai to ascend Doi Lan, it being dependent on the time of the year how far one can take motor transport up the Me Awn valley. I have not been higher than the *Mieng* villages on its slopes. The track up crosses the divide between Ban Kun Me Awn (แม่ฮอน) and Ban Kun Me Chesawn (แจ้ฮ่อน) and one should allow three days from the latter village.

These hill-tops are seldom visited and it may be necessary to cut through much dense growth in places; thus I found the ascent of Langka easy going in 1933 but very difficult in the rains of 1938, and this change was presumably due to fire in 1937/8 as it was a surprise to the Mèo guide.

Finally the Survey Dept. maps will be found very accurate as regards the position and elevation of the three hills; all that one might suggest is that when a change of name is considered necessary, the local name should be added in brackets as is customary when changing the name of a street :

	Lat. and Long.		
Doi Pa Chaw	{ 19° 00' 05"		2024 metres
(Langka)	{ 99° 24' 31"		
Doi Saket	{ 18° 51' 46"		1832 metres
(Mawn Lan)	{ 99° 23' 01"		

With acknowledgements to the Survey Department.

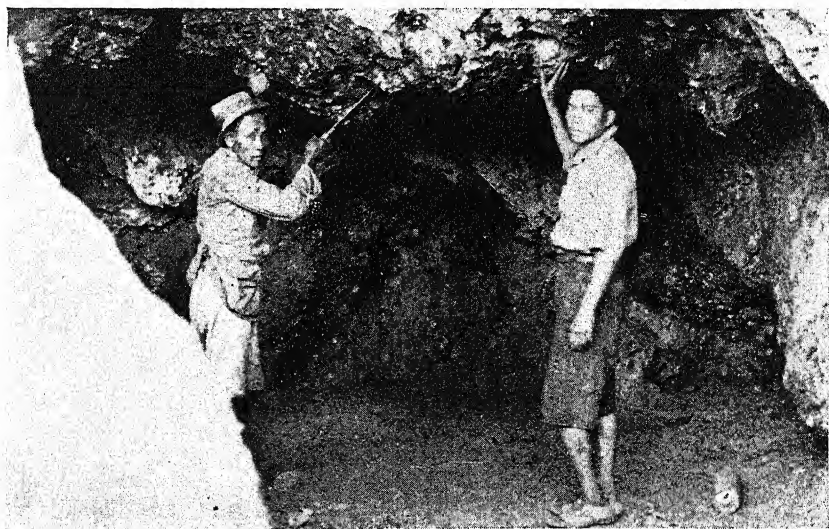
H. B. G. GARRETT.

Chiangmai.

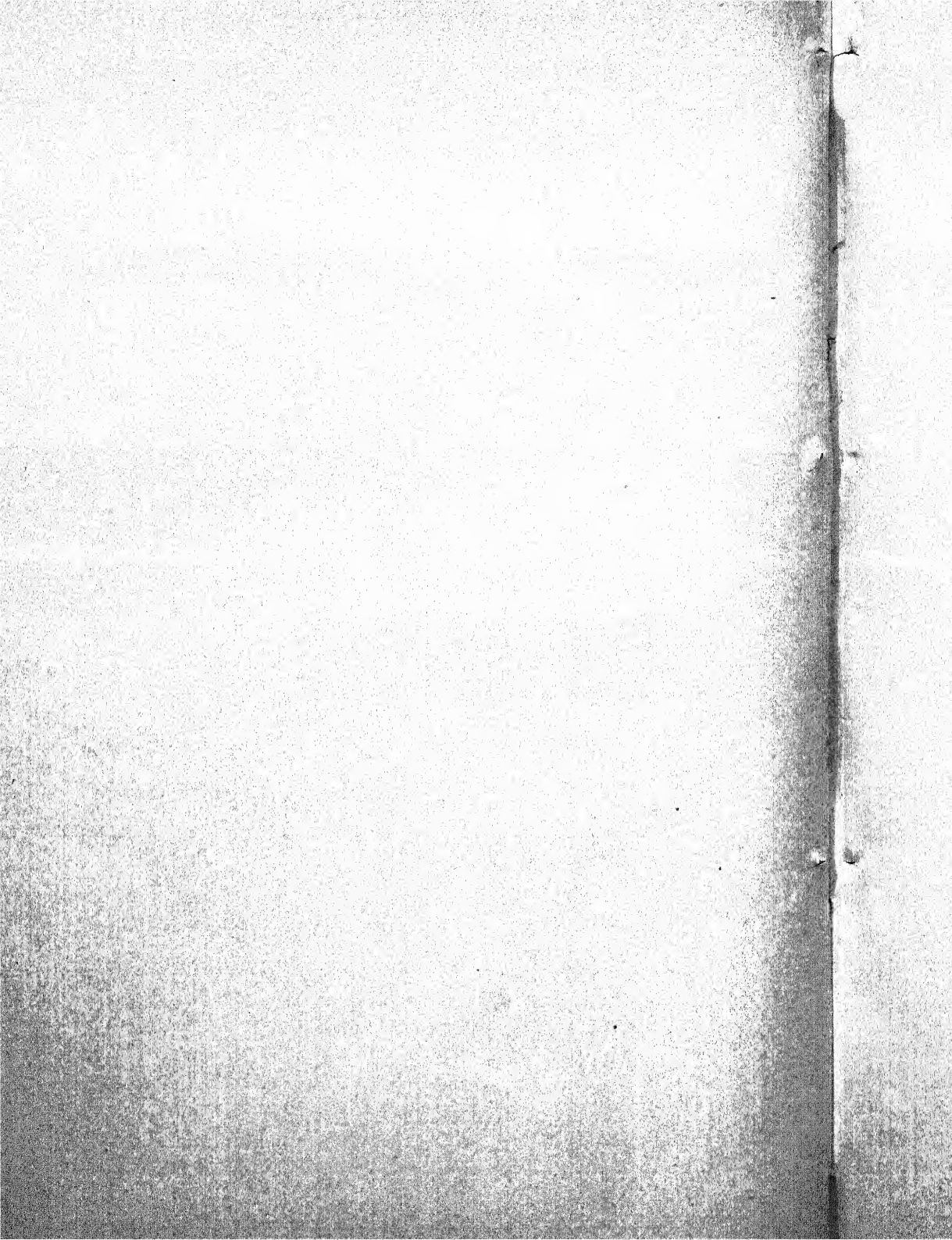

Old Mèo woman, reputedly 105 years of age, at
the Me Sawi village.

Photo by H. B. G. Garrett.

Old Lawa Iron Mine at Huei Homsen on the Ping river. (see page 40).

II

THE LION SKIN ON THE THRONE.

In *Man*, July 1939, there is an article (No. 91) by Maurice Canney on the *Skin of Rebirth*, in which the author surveys the uses of animal skins in Africa, more especially from an ethnological point of view. He goes on towards the end to describe the significance of skins in India, citing the young Brahman's antelope skin and its use as a covering for the seat of a worshipper at his devotions. He suggests that the skin signifies rebirth because of its employment in the rite of initiation into a new rank or status such as that for a king or god. He mentions also that the coronation ritual as prescribed by the *Śatapatha Brāhmaṇa* ordains an investment of the king with a garment known as the inner caul of sovereignty etc. He mentions also that the antelope skin used in ancient India when a Brahman was raised to the rank of a god confirms the idea of the skin of rebirth.

Major Seidenfaden has kindly drawn my attention to this and suggests my examining the problem with regard to its possible connection with our local customs. It has of course been thought that the Brahman ceremonies of the Thai coronation had considerable connection with those prescribed in the *Śatapatha Brāhmaṇa*. I should be more inclined, however, to modify the statement by saying that ours were more likely to have been derived from an earlier source which in its turn might have even influenced the *Śatapatha*. My reason for so saying is that many essential points of the rituals of the *Śatapatha* find no place in ours, which seem more simple. Professor M. K. Arya, formerly of the National Library of Thailand, was once entrusted by His late Majesty King Rama VI to make a critical examination of the *mantras* in use by the Thai Court Brahmins. These had been handed

down in a curious corruption of an Indian language long suspected to have been some form of Sanskrit, although obviously not the classical phase of the language. Dr. Arya was of opinion that it was a kind of Tantric Sanskrit and was able to trace some of the *mantras* to the *Taittirīya Brāhmaṇa* and *Taittirīya Āraṇyaka*, others to the *Upanishads*. They were then translated by the professor and were later published in English in my handbook to the Coronation of His Majesty King Prajadhipok, 1926. I have been informed, however, by Professor P. S. Sastri, a member of the Thailand Research Society, that these mantras are in old Tamil.

While seriously doubting the admissibility of any ethnological connection between the African belief in the idea of a skin of rebirth and that of India, I am ready to admit that the coincidence is remarkable. Regarding this nation, however, I fail to see any connection between the significance of the lion skin on the Throne with even the Indian beliefs mentioned above, and very much less so with those of Africa. The implication of rebirth does not seem to exist in our use of the lion's skin, the *Nang Rajasih*, as a spread for the Throne of Thailand. I should rather be inclined to ascribe this custom of ours to the influence of Buddhist iconography. It might be added, moreover, that the idea of the "Lion's Skin" as a spread for the throne in this country has become so conventional that one often sees the "skin" represented by a gilt slab with the figure of the *rajasih* painted on it.

D.

Bangkok, 20th February, 1940.

III

THE CHATRI.

Under the title of *The Javanese Wayang and its Prototype*, a summary of the above-named communication by Dr. H. Meinhard to the Royal Anthropological Institute appears in *Man* Vol. xxxix, No. 94. The survey of Dr. Meinhard's material concerning the Indian shadow-play, or *chāyānāṭaka*, and its continued existence down to the present day is, of course, interesting and informative, but what is of special interest to us on this side of the Indian Ocean is the statement that itinerant showmen in the Kanarese-speaking southern Deccan, immigrating from the Marāṭha country, who perform shadow-plays from subjects taken out of the two great Epics of Sanskrit and are most commonly known as Killekyāta or by slightly different names according to localities, *style themselves Chatri* in consequence of their claim of descent from a Kshatriya who is believed to have followed the Pāṇḍava brothers of the *Mahābhārata* into exile.

Now, in this country, there is a primitive kind of classical dramatic dance called the *Lakon Chātrī*, which is thought to have been the prototype of the *Lakon ram*, or what is now generally known as Thai classical dancing. The performers of the *Lakon Chātrī* are, of course, Thai, and claim no such descent. They are, moreover, mostly female, with the exception of the clown. The subjects of their performances are not inspired by the *Mahābhārata* or the *Ramayana* but are taken from local folklore, known as the *Paññāsa Jātaka* or the *Collection of Fifty Birth-stories*. These tales seem to have been indigenous, although they are clothed in Indian nomenclature and the stories, which are written in Pali, bear Indian place-names. It is of course possible that the authors might not have been at all aware that the place-names in their stories were outside their own country.

The respect for the person and teaching of the Lord Buddha was so deep-rooted in those days that no devout Buddhist in Burma or Thailand or Laos ever seemed to realise the possibility of the Enlightened One having been born of a race foreign to his own.

Another form of this primitive type of dramatic dancing exists, according to scholars, in the Thai parts of the southern peninsula, more especially Nakon Sri Dharmaraj. This is known as the *Nora*. The name is that of the heroine, *Manoharā* from the *Sudhana Jātaka*, also of the *Fifty Birth-stories*. The heroine, a beautiful daughter of the King of the mythical race of *Kinnara* fell prey to a hunter's noose. The hunter, a native of northern Pañcāla, presented his catch to the heir to the throne of his country. The Prince was charmed by her beauty and wedded her. During his absence on a military expedition, the King, his father, decided to offer up his daughter-in-law for sacrifice in order to atone for a dire illness which had befallen him. The lady fled to her father's abode on Mount Kailāsa. When the military expedition came to an end, the Prince returned, only to find his wife gone. He became desolate and went in search of her. After a long and arduous journey he found his wife, and all ends happily.

It will be seen therefore, that although the name of *Chātrī* exists in this country, its nature is quite different. It is a form of dramatic dancing and its repertoire is altogether different. It is not known what connection there might have been between our *Lakon Chātrī* and its Indian namesake. It is, tempting to suggest that the dances came from south India with the Pallava colonists, but more details will have to be known before any real conclusion can be arrived at accurately.

It may be also noted that besides being applied to the type of a dance, the word *Chatrī* is also used in Thai to signify a warrior, in fact a *Kshatriya*, such as, เป็นเชื้อชาติชาตริ, meaning of *warrior stock*.

D.

Bangkok, 20th February, 1940.

REVIEWS OF BOOKS.

HUGO ADOLF BERNATZIK unter Mitarbeit von EMMY BERNATZIK: *Die Geister der Gelben Blätter*. Forschungsreise in Hinterindien 1938. Verlag F. Bruckmann, Muenchen. pp. 240. 23 × 16 mm.¹

This beautiful book is printed in *Bodoni Antiqua* (Roman) type with 104 illustrations and two sketch maps. The design on the cover by Miss Edith Sahlinger won a prize in an artistic competition at Vienna. The title, *The Spirits of the Yellow Leaves* is the name by which an almost extinct race of forest dwellers is known to its Thai neighbours, who call them *Phi Tong luang* for the reason that they live in the forest under temporary leaf-shelters which they abandon to seek new camping-grounds when the leaves fade. Although only one third of the book concerns them,—namely the second of the four sections into which it is divided,—the title is justified by the almost sensational importance of Dr. Bernatzik's discovery, since he is the first European to penetrate to the home of the Yellow-leaf Folk. In the year 1913, the late Mr. C. H. St. John Yates, an officer in the forest service of the Bombay Burmah Trading Company Ltd. told the reviewer how, during the previous year, Nān Chai, headman of Bān Me Puk (north-east of Pong) in Changwad Nān, a man we both knew well, had arranged for Mr. Yates to conceal himself beside the track along which Yellow-leaf Folk were expected to pass on their way to meet Nān Chai and barter forest produce for simple Thai luxuries with him. Mr. Yates had expressed a desire to see these notoriously shy creatures of the forest, but the nearest introduction to them which could be arranged by Nān Chai without scaring them was to station Mr. Yates in a position where, unobserved by them, he could see them pass by. He said their passing resembled that of

¹ Figures in brackets in this article refer to pages in this book, which contains no Index.

some wild herd, crashing through the undergrowth regardless of thorns, and so rapid that all he could gather of them was that they were practically unclad, with unkempt hair.

Twelve years later, Mr. T. Wergeni, a Swedish officer in the forest service of the East Asiatic Company at Prae, actually met some uncouth hillsmen who, so he learnt, were Yellow-leaf Folk come down from the deep forest to do barter with squatters near his camp. They were not so shy, however, as Mr. Yates' savages, and Mr. Wergeni was able to meet them openly; but the reviewer gathered from his account—subsequently published in this Journal²—that owing to frequent intercourse with Khamu squatters they had lost some of the wildness associated with those seen by Mr. Yates. It now appears that those discovered by the author in 1936 in the Nam Wā hills south-east of Nān are also less acquainted with the outside world than were Mr. Wergeni's Yellow-leaf Folk.

The author is well equipped for ethnological field work, since in addition to his chair of Ethnology at Gratz he possesses two valuable assets for the field-worker:—firstly, the company of a lady, his wife, herself an expert in psychology tests, whose help must be invaluable in approaching the women-folk; secondly, his own medical knowledge, which was instrumental in overcoming the repugnance of his Yellow-leaf Folk for the company of a European. In addition, both partners are inured to the hardships of travel in tropical forests by previous experiences in Africa and Melanesia. To the pluck, perseverance and patience expended upon obtaining the facts and pictures presented in this book the reviewer desires to offer his tribute of respect. In one particular the author is at a disadvantage owing to the necessity of recourse to English—a language foreign to both parties—as the medium between himself and the interpreter through whom he communicates with third parties. For this reason allowance must be made for a certain minimum of error and misunderstanding inevitable under the circumstances.

Of the four sections into which the book is divided the first, comprising one-third of the whole, contains accounts of a visit to the Moken (otherwise Selung) of the Mergui islands, followed by a visit to the negrito Semang on the mainland between Trang and Patalung. With the latter, excellent relations were established through the

² *JSS XX*, 1. pp. 41-8.

author's success in relieving a Semang headman of ringworm, and interesting pictures (illⁿ 26,27) were obtained of their dances. As however the Semang have been fully described by Blagden and Skeat, Schebesta, and Ivor Evans,³ this section, as is natural, is mainly concerned with the Moken, although friendly relations were not so easily established with them, doubtless as a result of their age-long distrust of Burmans and Malays who exploit them and through whom the approach had to be made. In fact, the longer the author, stayed with them the less accessible he found them(33). He succeeded, however, in collecting twenty-six of their fables, which compensate to some extent for lack of full anthropological data such as is given in the second section of the book devoted to the Yellow-leaf Folk, which occupies the second third-part of the whole. Between sections 1. and 2. is a chapter on Siam containing pictures of Siamese dancers. The remaining third-part of the work (sections 3. and 4. with appendix) begins with an account of the author's residence in the Meao village in the Nam Wā hills where contact was first established with the Yellow-leaf Folk. Data collected about the Meao is reserved for another volume. Then follows a brief account of a trip among the non-Thai tribes between Kengtung and the northern frontier of Siam. The fourth section deals even more briefly with the Moi and Chām tribes in southern Annam whom the author visited on his way back to Europe in the spring of 1937. The short vocabulary of *Yumbri* in the appendix is a forerunner of a fuller one.

Ethnologists will appreciate this book for its contribution to the task of unravelling the tangle of races in Further India within the framework set up by the skeletal discoveries made by the late Dr. van Stein Callenfels in the south-west and by French excavators in the north-east, whose findings, as summarised by Winstedt,⁴ now constitute a permanent basis for the construction of a demography of Indochina from pre-historic down to historical times. This basis, briefly stated, is that after the last glacial period there are indications that Negroids inhabited Indochina, followed later on by Negritos, and later again by two separate waves of Indonesians. The first

³ C. O. Blagden & W. W. Skeat., *The Pagan Races of Malaya*. 1906.
P. Schebesta., *Die Urzweigen von Malaya*. 1929.
I. H. N. Evans., *The Negritos of Malaya*. 1937.

⁴ R. O. Winstedt, *Malaya in JRAS*, Malayan section, XIII, 1.

wave of Indonesians is assumed, on the evidence of grooved Mongolian axes found with the skeletons, to have had Mongolian affinities such as marked the Proto-Malays of whom there are many traces in later neolithic sites. The second Indonesian wave, dated later than 2000 B. C., comprised the users of the dented, high-shouldered axe, which is found all the way from the Philippines across to Burma, Assam, Orissa and Chota Nagpur. Later on, as appears from other sources, there came wave upon wave of colonists from India, but they never completely absorbed the different Indonesians they encountered. Of the latter, the first wave comprised a brachycephalous type with strong Mongolian traits. (Relics of it are recognised in the Châm, Jakun, Radé and other successors of the Proto-Malays.) In the second Indonesian wave the Mongolian elements are less marked,—mesocephalous skulls with slightly wavy hair, etc. (Relics of it are recognised in the so-called Môn-Khmer races of whom the two-title races were those most affected by the later culture imported by Indian colonists within historic times. Khamu, Wa, Lawa etc. are recognised as purer, less Indianised relics of the wave.) The subsequent incursions of Annamite, Malay, Thai and Burman belong to a later age, while those of the Tibeto-Burman hill-tribes, Meao and Yao may be of even more recent date: that of the Karen is still in dispute. The extent to which the two Indonesian elements have intermingled culturally may be inferred from a recent article by Miss Colani⁵ describing ornaments, toilet articles, crises, paddi-pounders, fire-kindlers, tubular bellows, ritual baskets, musical instruments in common use in different parts of Further India, Borneo, Java and adjacent islands.

Dr. Bernatzik's Yellow-leaf Folk, who call themselves *Yumbri* (116) are a fair-skinned race, but more primitive in type than the Semang: they are classified by him as undeveloped Mongoloids who have not advanced beyond the stage of *bamboo-culture* (178): their mesocephalous heads together with other anthropological features point to their connection with the second wave of Indonesian emigration. Furthermore, certain traits appear to connect their language with Lawa and Khamu. As to their habits, bodily adornment is unknown, except for wooden ear-pegs, probably copied from Khamu neighbours (148). The older children were found more intelligent than the

⁵ Madeleine Colani, *Essai d'Ethnologie Comparée*, BEFEO XXXVI, 1.

adults (162-3) whose improvised drawings resemble those of two to three year old Europeans (174-5): in contrast with the latter, Yumbri children show no inquisitiveness nor creative urge (163). They have no personal names, calling each other by relationship terms (117). They have no notion of weights or measures (154): no means of counting either on fingers, tally-stones, sticks or string-knots (175-6). They know no colours other than *light* and *dark* (179). Their meagre rags are worn in imitation of their neighbours, of whom the Meao remember them as once going naked (147). Handicrafts are restricted to plaiting canes and bamboo strips (made with a bamboo knife) into baskets or mats to be bartered for luxuries (152). Their natural diet consists of roots, leaves, bamboo-sprouts, frogs, crabs and squirrels caught by hand; but birds and eggs are rarely eaten (148).

Many pages are devoted to their daily life and outlook. It was found that their first reaction to things heard and seen was always to shrink from supposed impending danger rather than to draw conclusions (163). It may be inferred from this, coupled with their slinking, weak-kneed gait, that they are oppressed, even more than the Moken, by fears of the Unseen Powers. They believe that bad men after death are immortalised as tigers: they also believe in mortal fairy spirits, both good and bad (170-1).

Here we find close analogy with other Indonesians. Wilkinson,⁶ writing of the Malay Peninsula, observes that even professing Mohammedans, owing to their ingrained belief in the universality of the Life-power, find themselves surrounded by potential, invisible foes: for which reason they are careful to offer propitiation for any injury they may commit, and make offerings to the spirit of a dead man to divert its vengeance.

The Moken, whose features reveal the influence of Veddis from India upon an Indonesian stock (Illⁿ 12, 13, 14, 20), are also oppressed by a superstitious fear of the spirits of nature (33-4); also, their funeral rites, despite their higher level of culture, are analogous to those of the Yumbri. They neither cremate nor even bury the corpse in the ground. The Yumbri lay it where it died upon a bed of twigs, which they cover with leaves, placing beside it the few personal possessions of the dead person. They then abandon the corpse (159). The Moken take the corpse to a deserted island where they expose it upon a bamboo

⁶ R. J. Wilkinson, *Malay Beliefs*, 1906; pp. 17. seq.

platform, or, in the case of a boat-owner, the stern of his boat being severed from the bows, the corpse is then laid in one segment of the boat and covered with the other segment, pots and plates being laid beside it. Later, the bones are collected and buried in the ground near-by (39). These customs are to be compared with the burial customs prevalent on the Moi hinterland of southern Annam (228). There, special cemeteries exist, in which, though buried in the ground, the corpse is accompanied by some of the dead person's earthly possessions, which have been spoilt for earthly use, in order to make them of use to its spirit after death. Offerings are placed on the grave, and ritual posts, with carved likenesses of the dead, are erected beside it (229).

The Moken also erect ritual posts, *lobong*, not over their dead, but in the places where they make offerings to the good and evil spirits of nature, potent in matters of sickness, shipwreck and death (32). The posts are designed as dwelling-places for good spirits, and their decoration recalls that of the Moi burial towers and of similar structures in Melanesia. As the author suggests, they mark the passage from Further India eastward of prehistoric emigrants who carried their culture with them into the islands of the Pacific (227).

The first of the twenty-six Moken fables accounts for their origin in much the same way as the fable reported by Savina concerning the origin of the Hiao-ào (Dai-ào) in the island of Hainan.⁷ In both legends a king's daughter, who was banished by her father in China for marrying a dog, gave birth to a son. In the Moken fable she sailed alone to one of the Mergui islands, and the issue of her union with the dog was born there; in the Hiao-ào legend she took the dog with her to Hainan, where it was killed by the son she bore to it. In both legends she sent her son to the opposite side of the island and then disguised herself—the Hiao-ào say she tattooed her face; the Moken that she changed herself into a girl—in both cases, with the object of avoiding recognition by her son and of being wooed and married by him. In one case the Hiao-ào, and in the other the Moken, were the issue of this incestuous union.

Many of the twenty-five remaining Moken legends show signs of extraneous influences not yet accounted for, as for instance No. 23, in

⁷ F. M. Savina, *Histoire des Miao*, 2nd ed. 1930, p. 107.

Major Seidenfaden points out that there is a close parallel to this legend in several Danish Fairy Tales, *vide* Klaus Berntsen—*Folke Eventyr* p. 101, and others.

which one of seven sisters is rewarded for being the only one of them not too proud to accept a poor suitor; or Nos. 9, 10, 18, 21, 23 and 25, which have a completely happy ending; or the five instances of retribution for wrong doing: No. 7, the murderous minded woman changed into an ape; No. 10, the jealous sisters struck dead; No. 16, the lecherous skipper pricked to death by a ray fish; No. 20, the girl killed by the tiger to whom she offered herself; No. 21, the giant's daughter slain by the man whose wife she had killed. More in harmony with the Indonesian's fear of the Powers of nature are Nos. 8, 11, 13, 15, 19 and 20, describing suffering caused by the direct or indirect action of cruel spirits or fairies. Giants and fairies and magic are present in a large number of the tales. In Nos. 1, 4, 5, 9, 10, 16, 20, 22 and 24, the subject is the union of a human being (in 26 of a fairy) with an animal, fish, bird or crab (the latter in 22, thereupon turned into a girl).

There are three cases of the metamorphosis of human beings into animals; No. 6, a woman into turtle because she disregarded a presentiment of coming trouble; No. 7, of a woman into an ape for inciting to trouble; No. 19, of seven sons into two-headed snakes after their meeting with a spirit. There are two cases of the reverse metamorphosis: No. 10, a frog into a youth; No. 22, a crab into a maiden. Both cases form a happy solution of an otherwise sad adventure.

In No. 15, the magical properties of a ring, and in No. 17, of bones wrapped in a white cloth, bring good luck.

No. 12, that of the starving orphan who found sustenance by following the dictates of a dream, is the only fable in which dreams are concerned. The dream is widely held to register the action of the dreamer's spirit when it leaves the body temporarily during sleep.

No. 14, is the only fable concerned solely with animals, who talk to each other, as in other cases they talk to human beings. This fable, telling how a cunning little musk-deer outwitted a big, strong tiger, is in the Aesop mode.

The author visited the Shan States and the northern border of Siam in the hope of finding data for fixing the place occupied by Meao and Yumbri in the demography of Indochina (199). Actually, his object was better served by his final trip to the Moi in southern Annam. He obtained, however, some interesting photos in the north of the various Tibeto-Burmans and others whom he found there: also he heard a report concerning an unsuccessful Lahu-Yumbri union (213)—a breach of the strict endogamy of the Yumbri. He

also assisted at the Lahu's New Year festival which centres round a decorated conifer and reminded him of the Nordic Christmas tree (217). It would be desirable to have fuller details of the Lahu, Akha, and Mussö for comparison. Credner wrote:⁸

In the hills of S. W. Yünnan are scattered settlements of the Lahu, whose most southerly offshoots extend to the hills of northern Siam, where they are known as Mussö. They are not to be confused with the Nashi, whom Yünnanese and Chinese likewise call Mussö.

The latter live in north-east Yünnan near Li-kiang, and have been studied by an American, Dr. J. F. Rock. Their connection, as well as that of the Lissu of the Salwin-Mekhong gorges north of Tali-fu, with their kinsmen in northern Siam still remains to be determined.

White Karen, Kachin, Wa, all receive very cursory mention by the author, who agrees that a detailed study of the whole Karen problem is to be desired.

The author was hampered in his observations in the Kengtung district by the fact that primitive beliefs had in some cases been supplanted by those imported by Christian missionaries. While acknowledging the value of their medical and educational work, he deplores its results in the moral sphere on the grounds firstly, that it is inseparable from the introduction of a Europeanised culture, incongruous in the wilds of eastern Asia; secondly, that in destroying the ancient tribal beliefs it undermines the basis of social organisation, weakening the authority of the headmen, and sowing the seeds of proletarianism in places where class distinctions are still negligible, and where therefore Christianity loses much of its original appeal to the *under-dog*; thirdly, that where a conversion is only surface-deep, as is asserted to be the general rule, Christianity offers no substitute for the age-long communion between man and the Unseen which the old beliefs supplied (210-11).

These criticisms deserve the careful consideration of the Churches concerned, since they are levelled at the form in which the Christian message is presented rather than at its substance, which is actually the Benevolent Purpose which controls the powers of nature,—in Dante's words:

L'amor che muove il sol e le altre stelle.

It can hardly be doubted that a revelation of this message to the Yellow-leaf Folk in a form adapted to their comprehension would

⁸ *JSS XXVII*, 2. *Kulturgeographische Beobachtungen*. p. 138.

raise them above their present level of dull ignorance and fear, and that, too, without any inevitable prejudice to the good morals they now possess, provided always that it is imparted in an appropriate manner. Subject to this proviso, the relatively happy people of a more advanced culture would surely be happier still for a comprehension of the Beneficent Purpose in nature which banishes superstitious fear. This happiness no ethnologist could grudge them, even at the cost of increased labour in his own researches.

The following corrections are suggested.

Table of contents, 104 (for 204) Abbildungen.

p. 14, line 24. for *England* read *Burma*. (In 1764 Burma annexed the province of Mergui and held it until 1826 when England annexed lower Burma, including Mergui. Long before then the overland route from Siam to the west *via* Mergui had fallen into disuse. In view of the improvements since effected in shipping etc., that route is never likely to be revived).

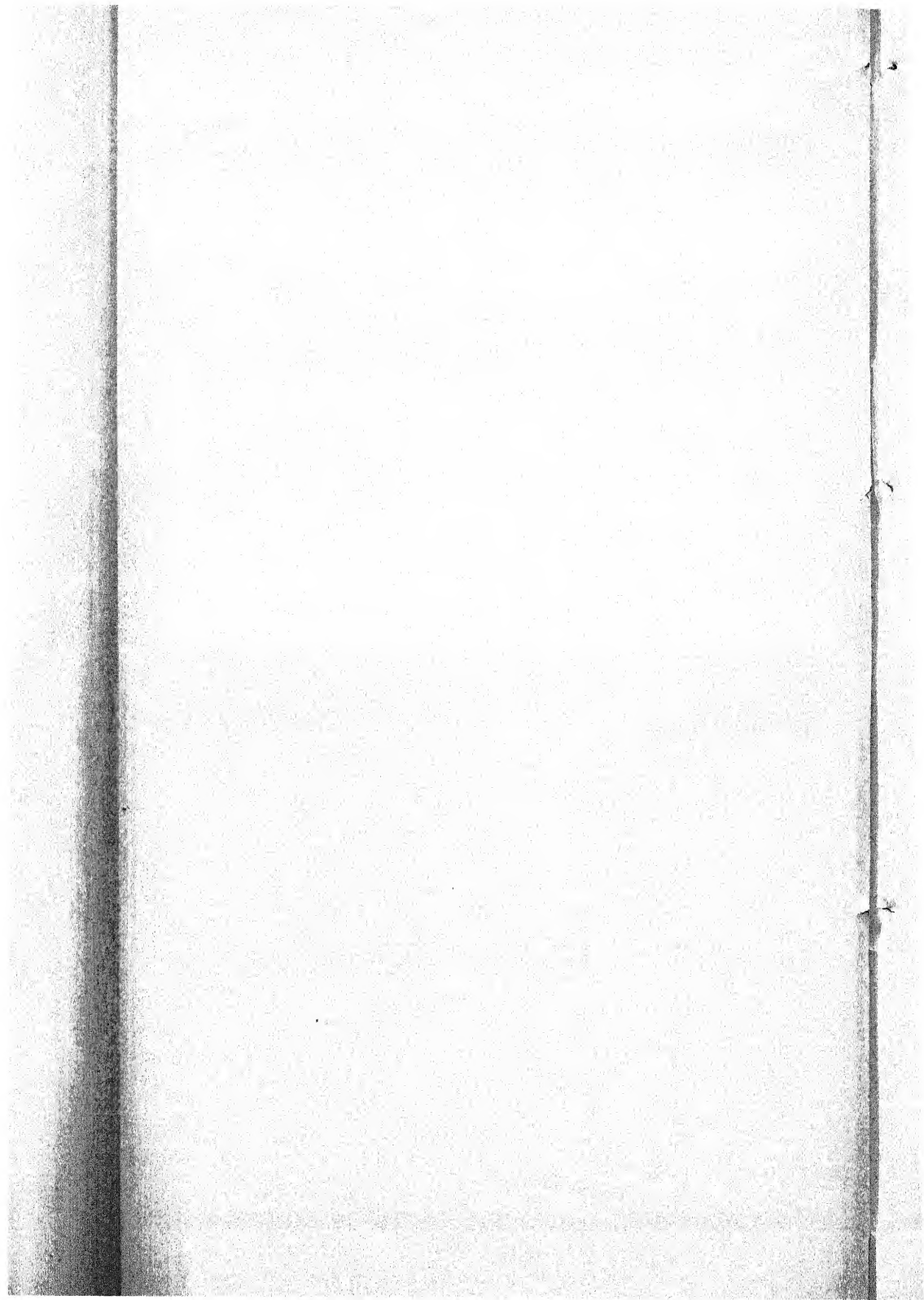
p. 38, line 23. for *Buddhisten* read *Hindu*, since caste is associated with the latter rather than the former.

p. 93, sixth line from the end. for *Val:* read *Vol:*

pp. 105 et seq., *Nam Som* should be *Nan Som* (นานสม).

p. 141. *Chon Pa* should be *Khon Pa* (คนป่า), meaning men of the forest.

The addition of an index would be of assistance to students.

Kenneth E. Wells: *Thai Buddhism, Its Rites and Activities*.
 Bangkok, 1939. 284 pages, including three sections of appendix,
 a general index and eight illustrations.

Although a great deal has been written in English, French and German about the national religion of Thailand from almost every angle, descriptive, historical, exegetic and so on, it has been left to an American member of a Christian Mission to give a description that portrays not only the rites and ceremonies but also presents the Thai's tradition and view of his religion with every sympathy and understanding. In presenting this comprehensive work, the author has thoroughly studied his data, carefully selected from among extensive Thai sources, hitherto almost unknown to the foreigner, as well as from foreign literature. The indigenous non-Christian in any country is usually disinclined to attribute to the Christian missionary any sympathy or broadmindedness in dealing with or rather writing about his religion. In this case, however,—and, if I may be permitted to add a record of my own experience, in several others especially among Mr. Wells' nationals—no such accusations would be justified. Whether this be due to a broader general outlook, and, as Americans would say, a more democratic spirit, or to the improved relationship between religions of the World arising out of the spread of doctrines antagonistic to Religion as a whole, it is hard to say definitely. The phenomenon is nevertheless there, and Mr. Wells' book is an evidence of it.

In his introduction the author sketches the growth of an Indian religious movement founded by Gotama, the Sakyan Prince, twenty-five centuries ago, its spread to neighbouring countries and its entry into this part of the World, as well as its acceptance afterwards by the Thai who moved into it and received it as an heritage from their predecessors of other races. He goes on to draw comparisons between

the practice of Hinayanism among the different nations in our vicinity and our own. The author is of course concerned primarily with Thai Buddhism as it exists, and yet one cannot help feeling that he might have added a survey of the influence exerted upon the Thai by preceding faiths: Animism, Hinduism and Mahayanism. All these have left their marks upon the character of the modern Thai Hinayanist in several aspects, to mention but a few: in archeology, in expressions of language, in civil rites and ceremonies and even in his preference for certain chants from the supposedly Hinayanist Canon which clearly point to Mahayanist origins or influence at some remote period.

In setting forth the general characteristics of Thai Buddhism—in my opinion the most interesting part of the work—the author describes how it is supported by every rank and section of the Thai nation. A Thai child, he says, moves in a Buddhist milieu from birth and goes on thus through his later life. Thai Buddhism is sustained by three forces. The first is its efficient organisation—the handiwork one might well add of the Supreme Patriarch Prince Vajirañāna Varoros, who was responsible for the *Law for the Administration of the Holy Brotherhood* of 1902. The second asset is the adaptability of the Tripitaka, and the third is the emphasis laid on giving, which latter resulted in the present maintenance of the Clergy which carry on the organisation and also in the rich endowment of the Church. In this connection I should be inclined to question the author's opinion (page 25, note 1) that the early Kings as absolute monarchs would not have allowed a wealthy church to arise in their domain, for Church wealth has never been known in the days of the Absolute Monarchy to have been a latent force for competition with temporal power. The parallel of the Papacy and the Empire can never be applied here, for the Buddhist Church in Thailand has never aspired to the status of an extra-territorial *imperium*. Its position might rather be likened to that of a bank in which a Buddhist from the highest in the land to the humble peasant may deposit his earning in the form of *bun*, or merit, to lay by for later days, which in this case refer to nothing less than the life after.

The author has naturally taken considerable interest in the educational aspects of the modern Buddhist Church. Problems of education among the monastic fraternities seem up to now to have had a period of smooth sailing, although when compared with academic syllabuses elsewhere the Thai syllabus of the study of the Holy Scripture would

seem to leave room for considerable enlargement. The theory prevalent among the Holy Brotherhood in this country, however, is apparently that every study must be based upon the Canon and its subsidiary branches. A broader consideration, for instance, of the history of the times of the Lord Buddha, unless handed down within the Canon and its branches would seem to the learned monks responsible for the study of the Scriptures pretty nearly beside the point. This last observation is nevertheless not Mr. Wells' and is hardly a topic for discussion here.

A notable feature of this work is its treatment of the subject of Church activities. His sketch of Thai Buddhist literature might have been more inclusive by taking in the voluminous translations from the Pali undertaken at the instigation and under the patronage of King Rama I. (the *Jinakālamālinī* etc.) and of King Rama III. (e. g. the *Mangalatthadīpanī* and the *Questions of King Milinda* etc.). These in fact formed parts of the movement of restoration of the national culture after the wholesale destruction of Ayudhya in 1767.

A student of modern Thai Buddhism with a gift for discerning the administrative side of things, as the author undoubtedly is, might have given us his views as to the probable or possible future development of the religion in this country, especially when a great deal more interest is being taken in the subject now. The seeming rift in the lute between the reform sect of Dharmayuttika and the reformed section of the conservative sect of Mahanikaya has been much discussed by local newspapers, and no Thai Buddhist who has at heart the welfare of the national Church can help feeling anxious. The position, too, of the monk in a community that will be more and more inclined to base its outlook on life upon Western standards would seem to be a subject of interest. Church reforms to suit a rapidly changing public mentality came along quickly enough in the days of Prince Vajirañāna Varoros and one wonders whether such adaptability would be so readily forthcoming in the future. The monk has been so far dependent upon public charity and in return the public expect something of him. He was thought to have automatically granted them opportunities for making merit by making his morning rounds to collect alms, he was thought to have given them the chance to make merit by accepting their invitations to take his meals at their presentations, he was expected to keep up a high standard of pure-living, to be the means of educating the public in morality and

their children in general education. Although the last of these duties has been more or less divorced from the monk's responsibility, most of them seem to be still expected of him and duly carried out. With the further spread of a more material education along stricter economic lines based upon Western standards, will a public, say, a generation hence be equally willing to give more than what it imagines it will be taking from the Brotherhood? Not a little opportunity lies ahead in the way of public utilities which might be taken up with dignity by the monks and by way of an example the activities of the Japanese priesthood in similar directions could be cited. The whole problem would seem to await a capable and broadminded leadership.

Before publication the author kindly allowed me to look through the whole work and give my opinion. He has been good enough to listen to whatever meagre advice I had for him. I am, therefore, taking this opportunity to acknowledge my share in whatever inaccuracy that yet remains in the book. There would seem to be no better way than to correct them by means of this attempt at a review.

In his translations of the chants and texts, the Pali invocative *bhante* is everywhere retained in its original form. For the average reader, this would be better understood if translated as *venerable sirs*.

In observing, on page 6, that the monarch supported in every way possible the religion of Buddhism in this land, the author mentions, by way of confirming the above statement, the fact that the first two Kings of the Chakri dynasty bore the names of Phra Buddha Yod Fa and Phra Buddha Loes La respectively. Now this is somewhat misleading. Upon their respective accessions to the Throne the Kings took up identical styles of Phra Boromarajadhiraj *Ramadhipati*. No one seemed to have felt any necessity in those days to distinguish them by name. There seemed to have existed in fact no desire to say King Henry or King George and everyone seemed to have been content to say simply *His Majesty the King*. When the son succeeded the father, one talked of the *King* and the *late King*. Later on one talked of the first reign, the middle reign and the present reign. It was not till 1842 or 1843, however, that the monarch now known as Rama III or Phra Nang Klao had two effigies of the Buddha cast and, dedicating them to his two predecessors, gave to the two effigies the names of Phra Buddha Yod Fa and Phra Buddha Loes La. The two past sovereigns were then known as His Majesty of the effigy

called Phra Buddha Yod Fa and His Majesty of the effigy called Phra Buddha Loes La. In time they became known simply by those two names of the effigies in colloquial talk, and, later on still, in more formal usage. Thus arose the mistaken ideas about their names.

The process called *bindukappa*, p. 131, by which a monk marks his clothes is merely a case of utility transformed by its long usage into symbolism. There is nothing mystic about it.

The enumeration of the Buddhist hierarchy, p. 149, is still inaccurate with regard to the fourth grade, in which the author includes a sub-grade called *c(h)an rajawongs*. In fact there is no such sub-grade, although at one time (the reign of King Rama VI.) an abbot of royal birth (rajawongs) took precedence of other abbots within his individual sub-grade.

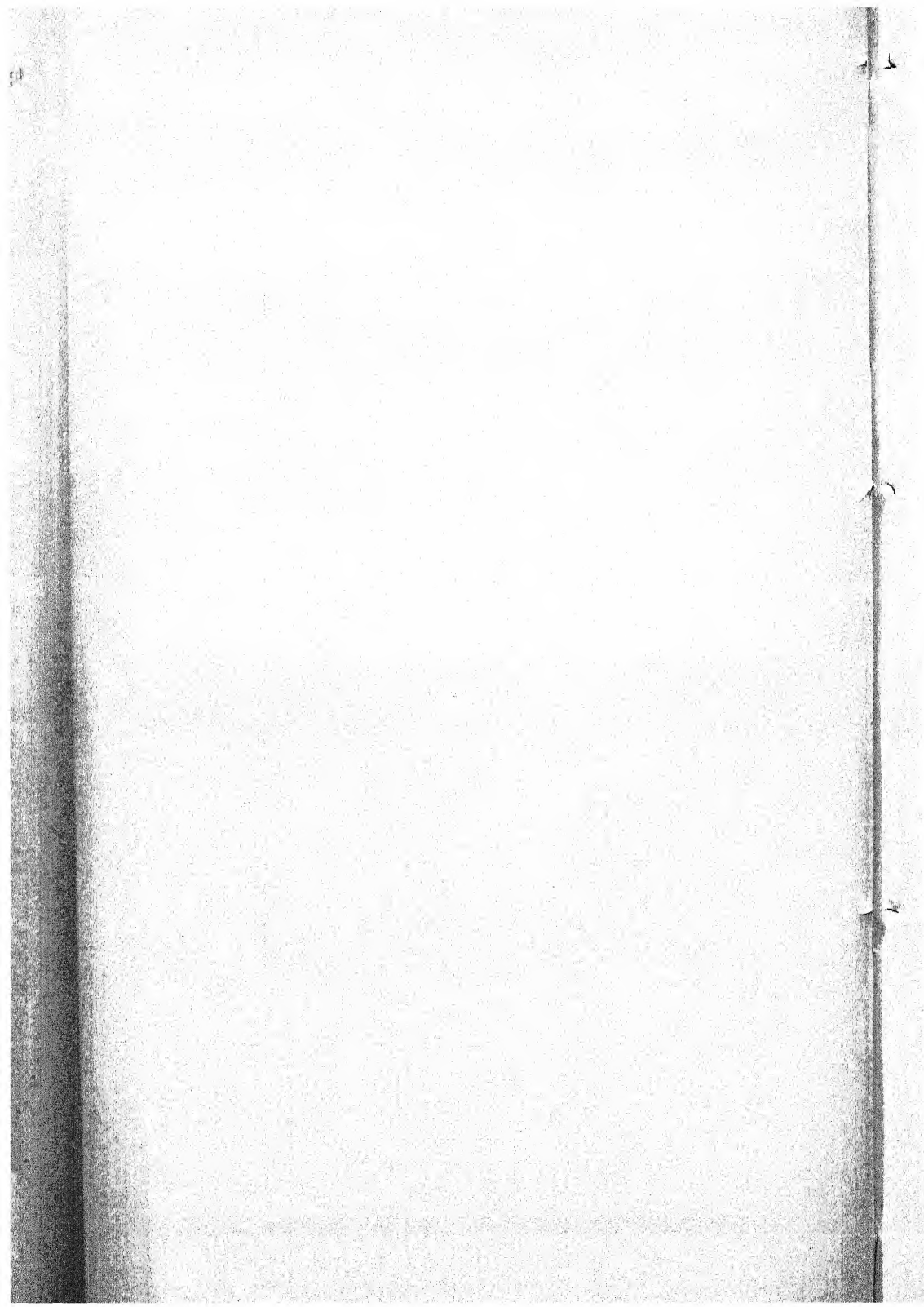
The mention of a mystic syllable *OM* (p. 159) as being (i.e. consisting of) "aw,oo,em." is not consonant with historical facts. The syllable in question ($a+u+m=om$) was in use as long ago as the period of the Upanishads (over five centuries B. C.). It became later a contraction of the epithets of the members of the Hindu Trinity, from which perhaps it was adopted by Mahayanism. Its existence in Hinayanism here might be probably due to the former influence of the latter creed or even direct from Hinduism itself before Hinayanism reached this country.

There are still a few minor inaccuracies which would not perhaps interest the general reader.

Speaking from the point of view of the average Thai, Mr. Wells' careful and sympathetic presentation of the condition of his religion cannot but be appreciated. It is indeed creditable of him to have been able to collect his data from so vast a field. For the historian, too, the book is valuable. King Chulalongkorn described, in his *Royal Ceremonies throughout the twelve months of the year*, the Court Ceremonies up to his days, which Quaritch Wales (in *Siamese State Ceremonies*) has studied critically. Kenneth Wells has now brought us up to the present day, when, as he has pointed out, considerable changes have yet been brought about. For the foreigner who is a general reader without a knowledge of Thai, much new material has become accessible through this book.

Bangkok, 11th June, 1940.

D.

Reduced facsimile of an Address presented by the Council to H. E. Phya Indra Montri on the occasion of his seventieth birthday. Owing to ill health the address was presented on September 6th 1939,—some little time after the actual anniversary.

HIS EXCELLENCY,

Phya Indra Montri Sri Chantra Kumara,
(Francis H. Giles, Esq.),

Grand Cross of the Order of the White Elephant,
Grand Cross of the Order of the Crown of Siam,
Special Star of the Chapter of the Chula Chom Klao,
The Ratanaphon Order in Diamonds,
Etc. Etc.

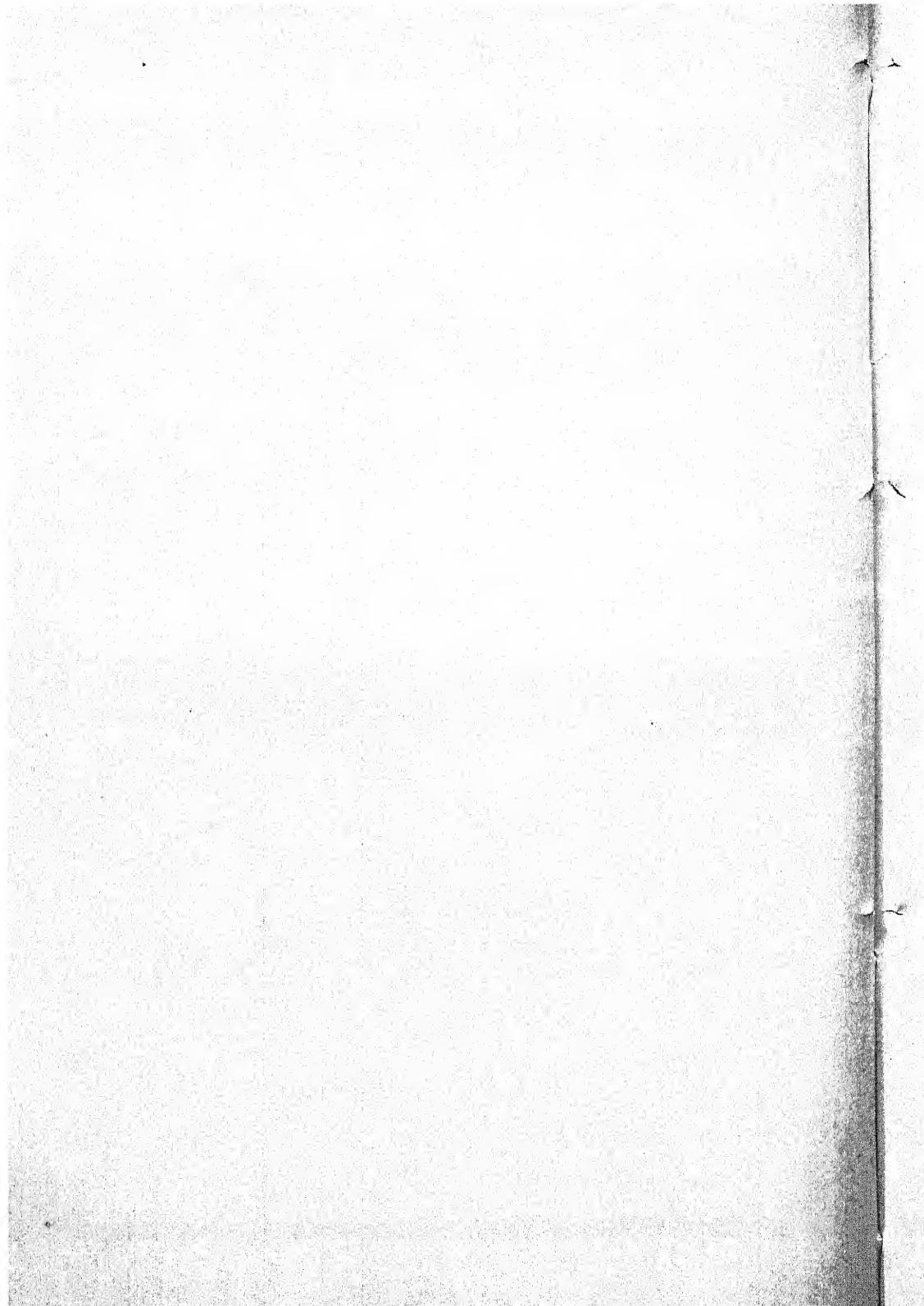
YOUR EXCELLENCY,

On the occasion of your 70th birthday we the undersigned members of the Council and the founder members of the SIAM SOCIETY beg you to accept our most heartfelt and sincere congratulations, with our best wishes for many more happy and active years to follow.

As one of the Founder Members of our Society you have had the opportunity of following the life and the development of this Institution, whose honour and welfare lie so much on the hearts of all of us. During the 35 years' existence of the SIAM SOCIETY you have been a very active and devoted member serving us for many years as a Vice President and then latterly as a President from 1930 to 1938.

During this period your sage and far seeing leadership has conferred many benefits on the Society, and we, who have enjoyed the privilege of serving under you, are proud of being associated with such a distinguished and outstanding personality as you are, Sir.

Many of us have been inspired by your enthusiasm & sustained interest in the various sides of the research work which falls within the scope of our Society, and thereby you have suggested to us new subjects of study and new ways and means to carry them out.

PUBLICATIONS OF INTEREST IN OTHER JOURNALS.

Indian Art and Letters.

Vol. xiii, 2.

Stutterheim, W. F.: Recent Archeological Work in Java, pp. 90-101, 11 plates.

Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient.

Tome xxxviii, fasc. 1. 1938.

Stern, P.: Hariharālaya et Indrapura, pp. 175-199.

Journal of the American Oriental Society.

Vol. 59, no. 4, Dec. 1939.

Bailey, H. W.: The Rama Story in Khotanese, pp. 460-466.

Journal of the Burma Research Society.

Vol. xxix, 3, Dec. 1939.

Luce, G. H. and Pe Maung Tin: Burma down to the Fall of Pagan, part I, pp. 264-282 (to be continued).

Journal of the Federated Malay States Museum.

Vol. xv, 4, Sept. 1939.

Callenfels, P. V. van St.: An interesting Buddhistic bronze statue from Bidor, Perak, pp. 175-179, 1 plate.

The Philippine Journal of Science.

Vol. 71, 1, Jan. 1940.

Yenko, F. M. and Luz Baens: Rice as substitute cereal in the manufacture of Soy Sauce, pp. 1-4.

The Thai Science Bulletin.

No. 4, 1939.

Sup Vatna: A preliminary report on the presence of an Oestrogenic Substance and a Poisonous Substance in the storage root of *Butea superba* Roxb., pp. 3-10. with pl.

Cero, M. M.: A preliminary survey of the lands and soils in relation to the cultivation and production of Virginia tobacco in Changvad Chiangrai, Thailand, pp. 11-36 (11 pl.).

Journal of the Malayan Branch, Royal Asiatic Society.

Vol. xvii, pt. ii Jan 1940.

Moens, Ir. L. J.: *Srivijaya, Yāva en Kataha*. tr. by R. J. de Tonché from the *Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde*, Deel *LXXVII* pp. 1-108, 4 map.

ACCESSIONS TO THE LIBRARY.

1938.

I. BOOKS AND MONOGRAPHS.

Presented by the author unless otherwise stated:—

Alexeiev (Basile): *La Littérature Chinoise*. Six conférences au Collège du France et au Musée Guimet. (Annales du Musée Guimet, Bibliothèque du Vulgarisation, Tome, 52). Paul Geuthner, Paris, 1937; 16°. pp. 232. (Exchange, from the Musée Guimet).

Aung Thein (U): *Intercourse between Siam & Burma* (reprint from. JBRS XXVIII, 2, 1938).

หลวงบริบาลปริทัศน์ (ป่วน อินทวงศ์): บันทึกเรื่องเมืองโซซาเก่า (โรงพิมพ์พระจันทร์, กรุงเทพฯ ๗ พ.ศ. ๒๔๘๑). ๒๐ หน้า.

Coolidge (Harold): *The Living Asiatic Apes*. (Reprinted from the *Harvard Alumni Bulletin*, May 1938). 8°. pp. 12.

Credner (Wilhelm): *Hinterindien* (Handbuck der Geographischen Wissenschaft VI.), Potsdam.

Danser (B. H.): *The Loranthaceae of French Indo China and Siam*. (Extrait du Bulletin du Jardin Botanique de Buitenzorg, Série III Vol. XVI. Sept. 1938). 8°. pp. 63.

(From the Curator of the Herbarium of Botanic Gardens, Buitenzorg).

Das (Tarak Chandra): *Some notes on the economic and agricultural life of a little known tribe on the eastern frontier of India*. (Reprinted from *Anthropos*, Band XXXII, 1937). 8°. pp. 440-449.

Hongton (Walter E.): *The Formation of Thomas Fuller's Holy and Profane States*. (Harvard Studies in English, Volume XIX). Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1938, 8°. pp. 259.

(From Harvard University).

นาย ร. แดงกาฬ : ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ จุลศักราช ๑๑๖๖ พิมพ์ตามฉบับหลวงตรา ๓ ดวง เล่ม ๑. (ประชุมหนังสือประกอบวิชาประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม ๑). (โรงพิมพ์อักษรนิติ, กรุงเทพฯ ๑ พ.ศ. ๒๔๘๑) ๔๔๖ หน้า.

Lingat, (Robert): *Vinaya et Droit Laïque. Etudes sur les conflits de la loi religieuse et de la loi laïque dans l'Indochine Hinayaniste.* (Extrait du Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient, T. XXXVII, Fasc. 2, 1937) 8°. pp. 415-477.

le May (Reginald): *History of Buddhist Art in Siam.* (Cambridge University Press).

MacNair (Harley Farnsworth): *The Real Conflict between China and Japan.* An analysis of opposing ideologies. (Chicago, 1938). 8°. (From the University of Chicago Press).

พระยาเมธาธิบดี (สาทร สุทรเสถียร) : ศิลปกรรมของจีนทุกสมัย (โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนามกร, กรุงเทพฯ ๑ พ.ศ. ๒๔๘๑). ๔๕ หน้า. ๖๑ รูป.

พระยาสาธการศาสตร์ศิริลักษณ์ (สรเสวีญ สุขยางค์) : แชนเมยลไวท์ เจ้าท้าวราชการเมืองมะริคครั้งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เขียนตามเค้าหนังสือภาษาอังกฤษของนายมอริช คอลลิค แลชี้แจงเพิ่มเติมตามหลักที่อ้างในหนังสือไทย (โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนามกร พ.ศ. ๒๔๘๑). ๔๑๖ หน้า.

Siam. From Penang to Angkor via Bangkok. (The Madrolle Guides). Librairie Hachette, Paris. 8°. pp. 50.

Suvatti (Chote): *A Check-list of Aquatic Fauna in Siam.* (Excluding Fishes), The Bureau of Fisheries, Bangkok. Bangkok, B. E. 2480). 8°. pp. 116. (From the Bureau of Fisheries, Bangkok).

Swami Sadananda : *Suvarnavdipa* (Sumatra), Calcutta Oriental Press, 1938. 16°.

Taw Sein Ko: *Burmese Sketches* (British Burma Press, Rangoon). 8°. 2 Vols. Vol. I, 1913, pp. III + 365.; Vol. II, 1920, pp. VI + 447. (From Mr. Ong Thye Ghee).

Zimmerman (Carl C.): *The Stature and Weight of the Siamese.* (Estratto dal Vol. II, N. 3-6.—Giugno 1937-XV, Genus Organo del Comitato Italiano per lo studio dei problemi della popolazione). 8°. pp. 31.

Zimmerman (Carl C.): *Some Phases of Land Utilization in Siam*. (Reprinted from *The Geographical Review*, Vol. XXVII, No. 3. July 1937). 8°. pp. 378-393.

II. PERIODICALS.

Presented:—

Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute Vol. XIX, pt. 1. 1938.

Bulletin of the South Seas Association, September 1938.

Bulletin des *Amis des Laos*, No. 2, June 1938.

Bulletin of the Museum of Far Eastern Antiquities, (Reprinted) Nos. 61-69; Nos. 165-171 (1929).

Memoirs of the Research Department of the Toyo Bunko (The Oriental Library) Tokyo, No. 9, (1937).

National Research Council of the Philippine Islands, Bull. Nos. 13, 14, 15 (1937).

National Research Council of Japan, Report, Vol. II, No. 6 (1936 to 1937).

New Indian Antiquary, Vol. 1, No. 1 & 2 (1938).

Sino-Tibetica Nos. 1-3 (1938).

Royal Survey Department, Bangkok, Report for 1935-1936.

Science Bulletin, Bangkok, No. 2 (1938).

Siamese Red Cross Society, Annual Report for B. E. 2479.

หนังสือพิมพ์สนองโอรุสภาษาคสขาม.

เล่ม ๑๕ ตอน ๔ ถึง เล่ม ๑๖ ตอน ๓ (๒๔๘๐-๒๔๘๑).

แถลงการสาธารณสุข.

เล่ม ๑๓ ฉบับ ๑๐ ถึง เล่ม ๑๔ ฉบับ ๖ (๒๔๘๐-๒๔๘๑).

ราชกิจจานุเบกษา (from H. R. H. the Prince of Jainad).

B. E. 2459, 2460, 2464, 2466 2474 complete; four other years not complete.

Institut Océanographique de l'Indochine, Note 34, (1938).

Museo Nacional de Costa Rica, Flora de Costa Rica,

Botanica, Part 1, Nos. 1, 2 (1938); Geografica, Vol. 1, No. 2 (1938).

Nova Acta Regiae Societatis Scientiarum Upsaliensis,

Vol. 10, Nos. 7-8 (1937); Vol. 11, Nos. 1-2 (1938).

Translations of the Natural History Society of Formosa,

Nos. 167-171 (1937); No. 172 (1938).

Tromsø Museums, Arshefter, Vols. 52-5 (1937-8).

Exchanged :—

A. General Section.

- Acta Orientalia, Vol. XVI, pt. 2, 3 & 4. (1937-38).
 Annual Bibliography of Indian Archaeology, Leiden 1936.
 Anthropos, Tome XXXII, Fasc 5-6. (1937).
 Atti della Reale Accademia Nazionale dei Lincei, Vol. IV, Fasc 9. 1937.
 Baessler-Archiv. Band XX, Heft 3-4. (1937); Bl. XXI, 1, 2, 3 (1938).
 Bibliotheca Academiae Lugduno-Bataviae, Catalogus, Deel XXXVIII-XLI (1937); XLII-XLIII, (1938).
 Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie, Deel 96, (1938); Deel 97, pts. 1-3, (1938).
 Bulletin de la Société des Etudes Indochinoises, Tome XII, No. 2. (1937); Tome XII, Nos. 3-4. (1938).
 Bulletin of the School of Oriental Studies, London, Vol. IX, pts. 2, 3. (1938).
 Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient, Tome XXXVI, Fasc 2 (1936).
 Bulletin of the Colonial Institute of Amsterdam, Vols. I, Nos. 2, 3, 4 (1938).
 Bulletin of the Museum of Fine Arts, Boston.
 Vols. XXXV, no. 212, (1937) to XXXVI, nos. 213-7 (1938).
 Comptes Rendus des Séances du Conseil de Recherches Scientifiques de l'Indochine, Année 1937.
 India Office Library, London, Report for the years 1935-1938.
 Indian Arts and Letters, Vols. XI, No. 2 (1937), XII, No. 1 (1938).
 Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, Decade Index of the Journal 1920-1929.
 Journal 4th. quarter, 1937; 1-4 quarters 1938.
 Journal of the Burma Research Society,
 Vols. XVII, parts 1, 2. (1937); XVIII, 1 (1938).
 Journal of the Royal Asiatic Society (Malaya),
 Vols. XV, 3 (1937), XVI, 1 (1938).
 Journal of the Royal Asiatic Society (Ceylon), No. 90 (1937).
 Journal of the Royal Asiatic Society (Bombay), Vol. XIV (1938).
 Journal of the Royal Asiatic Society (Bengal), *Letters*,—Vol. II, 3, (1936); Vol. III, 1, (1937). *Year Book*, Vol. II, (1936), *Memoirs*, Vol. IX, 9 (1938).

- Journal of the Royal Asiatic Society (North China), Vol. LXVIII, (1937).
- Journal of the American Oriental Society,
Vol. 57, no. 4, (1937); Vol. 58, nos. 1, 2, 3, (1938);
Supplement no. 2.
- Journal Asiatique, Tome CCXXIX, (3 numbers, 1937).
- Koninklijke Vereeniging, Koloniaal Instituut Jaarverslag (1937).
- Koninklijk Koloniaal Instituut te Amsterdam,
Mededeeling No. XLVI. Afd. Volkenkunde nos. 11, 12.
- Mitteilung der Ausland-Hochschule an der Universität Berlin,
Erste Abteilung, (1937).
- Man, Volume XXXVIII, Nos. 1-226 (1938).
- Ostasiatische Zeitschrift, Jahr-13, H. 3, 4, 5, 6, (1937-8); Jahr.
14, H. 1 (1938).
- Rendiconti della R. Accademia Nazionale dei Lincei,
Vols. XII, Fasc. 11-12, (1936); XIII, F. 1-12 (1937).
- The Geographical Journal,
Vols. XCI, Nos. 1-6, (1938); XCII, Nos. 1-5 (1938).
- Verhandelinger van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en
volkenkunde van Nederlandsch-Indie, Heft I. (1938).
- Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft,
Band 91, Heft 3, (1937); 92, Heft 1 (1938).

B. Natural History Section.

- Atti della Societa Italiana di Scienze Naturali e del Museo Civico
di Storia Naturale di Milano.
Vols. LXXVI, Fasc. 4, 1937; LXXVII, F. 1-3 (1938).
- Annuario del Museo Zoologico della R. Università di Napoli,
Vols. VII, No. 1, (1936); Nos. 2-4 (1937).
- Arkiv für Zoologie, Band 29, Heft 4 (1937); Bd. 30, H. 1-2, (1938).
- Arkiv für Botanik, Band 29, Heft 1 (1937).
- Bulletin Raffles Museum, No. 14 (1938); Series B. Vol. I. Nos. 2, 3
(1937).
- Bulletin Bingham Oceanographic Collection, Vol. VI, 4, 5 (1938).
- Bulletin Madras Gov. Museum, Nat. Hist. Section, Vol. IV, 2 (1938).
- Bulletin American Museum of Natural History,
Vols. LXXIII, 8, (1937); LXXIV, 1-4 (1937-8).
- Bashford Dean Memorial Volume; Archaic Fishes, (The American
Museum of Natural History) Article VI (1937).

- Bulletin of the Museum of Comparative Zoology,
Vol. LXVI, 3, 4; LXXIX, 9; LXXX, 13, 14; LXXXII, 1,
2, 3, 4, 5, 6.
- Bulletin du Jardin Botanique de Buitenzorg,
Vol. XIV-XVI (1937-8).
- Bulletin du Museum National d'Histoire Naturelle,
Tome VIII, 6 (1936); IX, 1-6 (1937); X, 1-2 (1938).
- Field Museum of Natural History,
Zoological Series Vols. XX, 27-31 (1937-8); XXII, 3 (1938).
- Le Gerfaut. Fasc. 4 (1937); Fasc. 1-2, et spécial (1938).
- Journal of Marine Research (Bingham Oceanographic Laboratory),
Vol. I, No. 1 (1937).
- Journal of the Bombay Natural History Society,
Vols. XXXIX, No. 4 (1937); XL, 1, 2 (1938).
- Journal of Federated Malay States Museum (Natural History),
Vol. XVIII, pt. 2 (1937).
- Journal of Agricultural Research, Washington,
Vol. 55, No. 6 (1937).
- Memoire della Societa Italiana di Scienze Naturali e del museo
civico di Storia Naturale di Milano, Vol. X, Fasc 11 (1937).
- Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten, No. 90
(1938).
- Musée Royal d'Histoire Naturelle de Belgique,
a) Bulletin, Tomes XII (1936), XIII (1937), XIV (1938).
b) Memoire, Nos. 79-84 (1936-8).
c) Memoire 2nd série, Nos. 8-12 (1937).
d) Memoire hors série, Vols. II, 18, 19 (1937-8); V, 4
(1937).
- Occasional Papers of the Boston Society of Natural History,
Vol. VIII, pp. 295-310 (1938).
- Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia,
Vol. XC, pp. 27-30 (1938), pp. 109-111 (1938).
- Proceedings of the New England Zoological Club,
Vol. XVII, pp. 1-7 (1938), pp. 45-47 (1938).
- Proceedings of the Biological Society of Washington,
Vol. LI, pp. 25-26 (1938).
- Records of the Indian Museum,
Vols. XXXIX, 3, 4 (1937).
- Records of the Australian Museum, Vol. XX, No. 3 (1938).

- Spolia Zeylonica, Vol. XXI, pt. 1 (1938).
Sitzungsberichte der Ges. Naturforschender Freunde zu Berlin (1937).
Science Museum Library, London, Weekly Bibliography of Pure and Applied Science,
Nos. 360-365 (1937), 366-406 (1938).
The Sarawak Museum and Library, Report for 1937.
The Hongkong Naturalist, Vol. VIII, Nos. 3-4 (1938).
The Philippine Journal of Science,
Vols. 63, No. 4 (1937); 64, Nos. 1-4 (1937); 65, Nos. 1-4 (1938); 66, Nos. 1-3 (1938).
The Smithsonian Institution, Annual Report 1937.
Treubia, Deel XVI, Af. 3 (1938).
The United States National Museum,
Bulletin, No. 166 (1937), No. 170 (1938).
Proceedings, Vols. 84 (1937), 85 (1937-8).
Report, for 1937.
Verhandlungen der Naturforschenden Gesellschaft in Basel, Band XLVIII, 1936-1937.

1939.

Presented by the author unless otherwise stated:—

- Adams (Adeline): *Childe Hassam*. Published by the American Academy of Arts and Letters, New York, 1938; 8°. pp. 136.
(From the American Academy of Arts and Letters, New York).
Andersen (Dines), Smith (Helmer): *A Critical Pali Dictionary* begun by V. Trenckner; Vol. I. part 9. Levin & Munksgaard, Copenhagen; 8°. pp. 379-426.
(From the Royal Danish Academy).
Boyce (Benjamin): *Tom Brown of Facetious Memory*. (Harvard Studies in English Vol. XXI). Harvard University Press, Cambridge Mass. (1939); 8°. pp. 214.
(From Harvard University).
Carpenter (C. R.): *A Survey of Wild Life Conditions in Atjeh, North Sumatra*, with special reference to Orang-Utang. A report prepared in co-operation with H. J. Coolidge, Jr., former Secretary of the American Committee for International Wild Life Protection, February 1938. Reprinted from

Communication No. 12 of the Netherlands Committee for International Nature Protection, Amsterdam (1938).

(From the Asiatic Primate Expedition).

Carpenter (C. R.): *Behaviour and Social Relations of Free Ranging Primates*. Reprinted from the Scientific Monthly (April 1939); pages 319-325.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Griswold (John A.): *Up Mount Kinabalu*. Reprinted from the Scientific Monthly, May and June 1939; pages 401-414 and 504-518. (From the Asiatic Primate Expedition).

Harada, (Sochito): *Chinese Dress and Personal Ornaments in the Han and Six Dynasties*. (The Toyo Bunko Ronso, Series A, Vol. XXIII.) From the Toyo Bunko, Tokyo (1938). (In Japanese).

จารึกกัลยานิ (Kalyāṇi Inscriptions): เรื่องพงสาวดารสมณวงศ์นิกายฝ่ายใต้ คำจารึกภาษามคธ ทั้งคำแปลเป็นภาษาไทยแลภาษาอังกฤษฉบับหอพระสมุดพิมพ์ โรงพิมพ์โสภณฯ, กรุงเทพฯ ๒๔๖๘ ภาษาไทย ๑๗๓ หน้า อักษรโรมัน ๘๗ หน้า (พระยาสุฤทธิการบรรจงให้).

นาย ร. แลงกาดี: ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ จุลศักราช ๑๑๖๖ พิมพ์ตามฉบับหลวงตรา ๓ ดวง เล่ม ๒ ๕๐๓ หน้า เล่ม ๓ ๔๖๗ หน้า (ประชุมหนังสือประกอบวิชาประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม ๒ และ เล่ม ๓ โรงพิมพ์อักษรนิติ, กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๘๑-๘๒).

Lowdermilk (W. C.), Wickes (Dean R.): *History of Soil Use in the Wu Tai Shan Area*. A Monograph issued under the Auspices of the North China Branch of the Royal Asiatic Society, 1938, pp. 31.

North (Eric M.) Editor: *The Book of a Thousand Tongues*; being some account of the translation and publication of all or part of the Holy Scriptures into more than a thousand languages and dialects with over 1100 examples from the text. Harper and Brothers, New York, 1938, 4°. pp. 386.

(From Rev. R. O. Franklin).

Ogura (Shimpei): *A Study of the Humble and Honorific Forms in the Korean Language*. (The Toyo Bunko Ronso, Series A, Volume XXVI.)

(From the Toyo Bunko, Tokyo, 1938; in Japanese).

Sandground (J. H.): *A Redescription of Tetrapetalonema Digitata* (Chandler, 1929) comb. nov. a filariid parasite of Gibbon Apes, with an enumeration of its congeners. Reprinted from the Bulletin of Museum of Comparative Zoology, Dec. 1938; pp. 49-59.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Schultz (Adolph Hans): *The Relative Length of the Regions of the Spinal Column in Old World Primates*. Reprinted from the American Journal of Physical Anthropology, July-September 1938; pp. 22.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Schultz (Adolph Hans): *The Relative Weight of the Testes in Primates*. Reprinted from the Anatomical Record, Vol. 72, No. 3; pp. 387-394.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Schultz (A. H.): *Genital Swelling of the Female Orang-Utan*. Reprinted from Journal of Mammalogy, August 1938, pp. 363-366.

(From the Asiatic Primate Expedition).

พระราชสฤทธิการบรรจง (สมาน บันยารชุน): ประวัติมอญในสยาม โรงพิมพ์อักษร
กรุงเทพฯ ๑, พ.ศ. ๒๔๘๒. ๑๖๐ หน้า.

Suvatti, (Chote): *Molluscs of Siam*. Bureau of Fisheries, Bangkok, 1938; 8°. pp. 91 (Chun Cheong Press, Bangkok, 1938).

Telford (J. H.): *Handbook of the Lahu (Muhso) Language and English-Lahu Dictionary* (Superintendent, Government Printing and Stationery, Rangoon, 1938). 8°. pp. 100.

(From the Publisher).

Thompson (Virginia): *French Indo-China*. The Macmillan Co., New York, 1937. 8°. pp. 516.

(From Mr. W. A. Zimmerman).

Wilson (Elkin Calhoun): *England's Eliza* (Harvard Studies in English Vol. XXI). Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1939. 8°. pp. 479.

(From Harvard University).

Yosida (Sumio): *On the Qinauxu (Kenku-Syu)*. Published in 1593. By the Amakusa collegio of the Jesuit Mission in Japan (The Toyo Bunko Ronso, Series A, Volume XXIV).

(From the Toyo Bunko, Tokyo, 1938; in Japanese).

II. PERIODICALS.

Presented:—

Bulletin of the South Seas Association, Vol. II, No. 1 (January 1939).

China at War, Vol. II, No. 4 (April 1939).

The China Journal, Vol. XXVIII, No. 4 (April 1938); Vol. XXX
No. 3 (March 1939).

Contemporary Japan, Vol. VIII, No. 1 (March 1939); No. 2 (April
1939).

Institut Océanographique de l'Indochine, Note 35 (Aout 1939).

Literatuur-Overzicht voor de taal-, land- en volkenkunde en Ge-
schiedenis van Nederlandsch-Indie voor het jaar 1937,
Deel II.

Madras Fisheries Department, Bulletin No. 27 (1938). Admi-
nistration Report for the year 1936-1937.

National Research Council of the Philippines Bulletin, Nos. 16-
22, (September-December 1938).

National Research Council of Japan Report, Vol. II, No. 7 (April
1937-March 1938).

New Asia, An Organ of Oriental Culture and Thought, Vol. I.
No. 3 (July-September 1939).

Royal Survey Department, Bangkok, for 1936-1937.

Transactions of the Natural History Society of Formosa, Nos.
173-183 (1938); Nos. 184-189 (1939).

T'ien Hsia Monthly, Vol. VIII, part 1 (January 1938).

Tokyo Gazette, Nos. 19, 20, 21 (January-February-March 1939).

Watson Museum, Rajkot; Report for 1938-1939.

ข่าวแพทย์ ปีที่ ๑๑ เล่ม ๕, ๑๒ (๒๔๘๑) ปีที่ ๑๒ เล่ม ๒, ๓ (๒๔๘๒)

หนังสือพิมพ์ส่องโอรุสกาอากาศสยาม เล่ม ๑๖ ตอน ๕-๑๒ (๒๔๘๑-๒๔๘๒)

เล่ม ๑๗ ตอน ๑-๒ (๒๔๘๒)

ท่องเที่ยวตลาด ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓๐, (๒๔๘๑) ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (๒๔๘๒)

แถลงการสาธารณสุข เล่ม ๑๔ ฉบับที่ ๑๑, ๑๒ (๒๔๘๑)

เล่ม ๑๕ ฉบับที่ ๑-๘ (๒๔๘๒)

หนังสือพิมพ์ตำรวจ เล่ม ๕ ตอน ๑ (๒๔๘๒)

สารสาสน์ ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑๐, ๑๑ ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ (๒๔๘๒)

หนังสือพิมพ์สหกรณ์ ปีที่ ๑ เล่ม ๑, ๒, ๓ เมษายน-ธันวาคม ๒๔๘๒

หนังสือพิมพ์ลูกเสือ เล่ม ๑๗ ตอน ๕, ๑๐, ๑๑ และ ๑๒ (๒๔๘๒)

Exchanged :—

A. General Section.

- Acta Orientalia, Vol. XVII parts 2, 3, 4 (1938-1939).
Annual Bibliography of Indian Archæology for the year 1937,
Vol. XII (Kern Institute).
Atti della Reale Accademia Nazionale dei Linci, Vol. IV, Fasc.
10 (1938).
Baesler-Archiv, Band XXI, Heft. 4 (1938); Band XXII, Heft. 1,
2, 3 (1939).
Bibliotheca Academiae Lugduno-Bataviae, Catalogus, Deel XLIV,
XLV (1938); XLVI, XLVII (1939).
Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch
Indie, Deel 97, Heft 4 (1938); Deel 98, Heft 1, 2, 3 (1939).
Bulletin de la Société des Etudes Indochinoises, Tome XIII,
No. 1, 2, (1938).
Bulletin of the School of Oriental Studies, London, Vol. IX, No.
4; Vol. X, No. 1 (1939).
Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient, Hanoi, Tome
XXXII Fasc. 2 (1932); Tome XXXVII Fasc. 1, 2 (1937).
Bulletin of the Colonial Institute of Amsterdam, Vol. II, Nos. 1-4
(1938-1939).
Bulletin of the Museum of Fine Arts, Boston, Vol. XXXVI, No.
218 (1938); Vol. XXXVII, Nos. 219-223 (1939).
Comptes Rendus des Séances du Conseil de Recherches Scienti-
fiques de l'Indochine, Année 1938-1939.
The Geographical Journal, Vol. XCII, No. 6 (1938);
Vol. XCIII, Nos. 1-6; Vol. XCIV, Nos. 1-4 (1939).
India Office Library, Report for 1938-1939.
Indian Art and Letters; Vol. 12, No. 2. (1938).
Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and
Ireland, London, 1st to 3rd Quarters (1939).
Journal of the Royal Asiatic Society (Malaya), Vol. XVI, parts
2, 3 (1938-1939).
Journal of the Royal Asiatic Society (Bengal), Letters—Vol. III,
No. 2 (1937).
Journal of the Royal Asiatic Society (Bengal), Science—Vol. III
(1937) and Vol. IV, part I (1938).
Journal of the Burma Research Society, Vol. XXVIII, parts 2, 3
(1938); Vol. XXIX, parts 1, 2 (1939).

- Journal of the American Oriental Society, Vol. 58, No. 4, 1938;
Vol. 59, Nos. 1-3, (1939).
- Journal of the Federated Malay States Museum, Vol. XV, part 3
(1939).
- The Journal of the Indian Anthropological Institute, Vol. 1. Nos.
1, 2 (1938).
- Journal Asiatique, Tome CCXXIX, Oct.-Dec. (1937);
Tome CCXXX, Nos. 1, 2 (1938).
- Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut Jaarverslag, 1938.
Koninklijke Koloniaal Instituut te Amsterdam, Mededeeling
No. XLVIII; Afd. Volkenkunde No. 13.
- Man. Vol. XXXIX, Nos. 1-183 (1939).
- Ostasiatische Zeitschrift, Jahr 14, Heft 2-3, 4-5 (1939).
- Rendiconti della R. Accademia Nazionale dei Linci, Vol. XIV,
Fasc. 1-12, (1938).
- Verhandelingen van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land-
en volkenkunde en Nederlandsch-Indie, Deel II (1939).
- Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, Band
92, Heft 2, 3, 4 (1938); Band 90, Heft 1 (1939).

B. Natural History Section.

- Atti della Società Italiana di Scienze Naturali e del Museo Civico
di Storia Naturale di Milano, Vol. LXXVII, Fasc. 4 (1938);
LXXVIII, Fasc. 1, 2, (1939).
- Arkiv für Botanik, Band 29, Heft 2 (1939).
- Arkiv für Zoologie, Band 30, Heft 3, 4 (1938-1939); Band 31,
Heft 1 (1939).
- Bollettino del Laboratorio di Zoologia Generale e Agraria,
Vol. XXX, (1938).
- Bulletin of the Bingham Oceanographic Collection,
Vol. VI, Art. 6 (January 1939).
- Bulletin of the American Museum of Natural History,
Vol. LXXIV, Art. 6, 7 (1938); Vol. LXXV; Vol. LXXVI,
Art. 1, 2 (1939).
- Bulletin of the Museum of Comparative Zoology, Vol. LXXXIII;
LXXXIV (1939); Vol. LXXXV, No. 1-7 (1938-1939); Vol.
LXXXVI, No. 1 (1939).

- Bulletin du Jardin Botanique de Buitenzorg,
Série III Supplement Vol. I, Index (1938).
" " Supplement Vol. III, 1 (1939).
" " Supplement Vol. XVI, 2 (1939).
- Bulletin du Musée Nationale d'Histoire Naturelle,
Tome X, No. 6 (1938); Tome XI, No. 1 (1939).
- Bulletin of the Indian Museum, Vol. XL, Part I-IV (1938).
- Field Museum of Natural History: (1) Zoological Series.
Vol. XIII, part XI (1938); Vol. XX, Nos. 35-37 (1938).
Vol. XXII, No. 4 (1938); Vol. XXIV Nos. 1-4 (1939).
Vol. XXVI (1939);
(2) Report Series; Report for the year 1938.
- Journal of the Bombay Natural History Society,
Vol. XL, No. 3, 4 (1938-1939).
- Journal of the Federated Malay States Museum.
(Natural History) Vol. XVIII, pt. 3 (1938).
- Le Gerfaut, Fasc. 3, 4 (1938); Fasc. 1, 2 (1939).
- Musée Royal d'Histoire Naturelle de Belgique,
Memoire No. 85 (1938); Memoire 2nd Série, Fasc. 14, (1938);
Hors Série, Vol. III, No. 19 (1938).
- Nova Acta Regiae Societatis Scientiarum Upsaliensis, Série IV,
Vol. II, No. 3 (1938).
- Occasional Papers of the Boston Society of Natural History,
Vol. VIII, pp. 311-332 (1939).
- Proceedings of the Boston Society of Natural History,
Vol. 41, Nos. 6, 7 (1939).
- Records of the Indian Museum, Vol. XL, parts 1-4 (1938);
Vol. XLI, parts 1, 2, 3 (1939).
- Records of the Australian Museum, Vol. XIX, No. 8 (1938);
Vol. XX, Nos. 1-4 (1939).
- The Australian Museum, Memoire, Vol. VII (1939).
- Spolia Zeylonica, Vol. XXI, pt. 2 (1939).
- Science Museum Library, London; Weekly Bibliography of Pure
and Applied Science, Nos. 407-418 (1938); Nos. 419-454
(1939).
Bibliographical Series No. 440, 441, 447, 450, 467, 493 (1939).
- The Sarawak Museum, Report for 1938.
- The Hongkong Naturalist, Vol. IX, Nos. 1-4 (1938-1939).
- The Philippine Journal of Science,

- Vol. 66, No. 4; Vol. 67, Nos. 1-4 (1938);
Vol. 68, Nos. 1-4; Vol. 69, Nos. 1-4; Vol. 70, No. 1 (1939).
Treubia, Deel XVI, Heft 4 (1938); Deel XVII, Heft 1 (1939)
The United States National Museum, Bulletin Nos. 171-174 (1939);
Proceedings Vol. 85 (1938); Vols. 86, 87 (1939); Report
for 1938.
Verhandlungen der Naturforschenden Gesellschaft in Basel, Band
XLIX (1937-1938).
Zoological Survey of India, Report for the years 1935-1938.

ANNUAL REPORT FOR 1939.

THE COUNCIL.

The Council for 1939 was composed as follows:

Major Erik Seidenfaden	<i>President</i>
H. H. Prince Dhani Nivat	} <i>Vice-Presidents</i>
R. Lingat	
Phra Arj Vidayakom	
(Dr. Geo. B. McFarland)	
Phya Indra Montri (Mr. F. H. Giles)	
R. Adey Moore	<i>Hon. Secretary</i>
H. H. Prince Bidyalankarana	
J. Burnay	
Rev. Father L. Chorin	
E. Healey	<i>Hon. Architect</i>
H. H. Prince Varnvaidyakara	
Phya Srishtikar Banchong	<i>Hon. Librarian</i>
U. L. Guehler	
H. S. H. Prince Sakol Varnakara Varavarn	
Phya Sarasastra Sirilaksana	
J. E. Davies	<i>Hon. Editor, Journal</i>
J. T. Edkins	<i>Hon. Treasurer</i>
Dr. R. L. Pendleton	
Dr. J. de Campos	<i>Leader, Travel Section</i>
Dr. A. Viehoyer	<i>Leader and Hon. Secretary</i>
	<i>N. H. Section and Hon.</i>
	<i>Editor, N. H. Supp.</i>

The annual general meeting was held on February 22nd when the President, Major Erik Seidenfaden, who was re-elected, referred to the fact that the collection of tribal dresses had been handed to the National Museum and was on view there. The number of lectures

in 1938 had been fewer than in 1937; and the Natural History Section had had a quiet year. He also acknowledged the kindness of H. S. H. (now H. H.) Prince Varnvaidyakara Varavarn in helping the Society by translating the rules into the Thai language. A tribute was also paid to the invaluable assistance rendered to the Society by Phya Indra Montri, a former president and a member for thirty-five years.

Mr. C. J. House, former Honorary Treasurer of the Society, was unanimously elected a Corresponding member, in recognition of his services to the Society.

On the 31st December, 1939, the membership was as follows:—

Honorary	Corresponding	Life	Ordinary	Associate	Free
18	11	4	147	16	4

making a total of 200, as compared with 186 in 1938; 171 in 1937; 176 in 1936; and 171 in 1935. The rise is due to the election, during the year, of one corresponding member and fifteen ordinary members against the resignation of two associate members.

PUBLICATIONS.

Volume XXXI, Part I, of the Journal was issued in March 1939, and Part II in December 1939, the former including an article on "Early trade relations between Denmark and Siam," by H. H. Prince Dhani Nivat and Major Erik Seidenfaden; and the latter, an article on "A French Garrison at Bangkok in 1687-1688" by Mr. E. W. Hutchinson. The Journal was edited by Professor J. E. Davies.

The Natural History Supplement, Volume XII, No. I, was issued in December 1939, under the Editorship of Dr. Arno Viehoveer, who succeeded Mr. U. L. Guehler (resigned) as Leader of the Natural History Section and Editor of the Supplement. This volume comprises 170 pages and deals mainly with the many lectures delivered before the Society and also includes articles on "Early Botanists in Thailand" by Dr. A. F. G. Kerr, and Thai Earthworms by Professor G. E. Gates. The volume is divided into four sections: Exploring and explorers of plant life; Development of soil and land resources; Records of animal life; Progress in human and animal welfare.

The question of printing a number of articles in the Thai language, on the suggestion made in Penang to Professor J. E. Davies by H. R. H. Prince Damrong, was considered by the Council, which

adopted it in principle, and expressed the hope that the Editorial Committee would be able to publish a part of the Journal in the form desired.

MEETINGS.

Ten lecture meetings were held during the year, and also the Annual General Meeting.

The lecture meetings were as follows :

January 11th :—Rev. K. L. Reichelt, Ph. D., of Tao Fong Shan, Hongkong, on "Buddhist and Christian viewpoints on some of the Fundamental Religious Ideas."

January 16th :—Rev. Father Henri Bernard, S. J., on "Les Essais de Modernisation occidentale du Siam avant Constance Phaulkon."

February 3rd :—Dr. R. L. Pendleton, on "Inter-relations of Agriculture and Forestry in Siam."

February 24th :—Professor Dr. Baron Egon von Eickstedt, on "Some racial problems in Further India."

May 11th :—Dr. M. Oberdoffer, on "Leprosy in Siam."

June 16th :—Dr. Arno Viehoveer, F. C., Ph. D., Ph. D., on "Natural Treasures and their Utilization."

July 28th :—Dr. J. de Campos, on "Thailand in the 16th Century and the early studies of its Cartography."

August 18th :—Mr. Ambrose Pratt, on "The Value of Wild Life."

November 17th :—Dr. Svasti Daengswang, on "The life-story of the Tua Chid, common parasitic round-worm."

December 15th :—Dr. R. L. Pendleton, on "Soils of Thailand—the Foundation of Our Wealth."

EXCURSIONS.

At the meeting of the Council on January 4th, the details of proposed excursions to Ayudhya, Sukothai, Sawankalok, Prabat and Angkor were considered, and deferred owing to the absence of the leader of the Travel Section. But on May 7th, an excursion was made to the excavations at Nakon Pathom and this was thoroughly enjoyed by all who took part in it. Dr. J. de Campos, the leader of the Travel Section, was in charge of the party.

PRESERVATION OF WILD LIFE.

The President, who was authorized by the Council to approach H. E. Phya Phahon in order to solicit his assistance for promulgation

of a law for preservation of the life of the rare animals of this country, reported on July 5th that he had had an interview with His Excellency who had promised to give his aid to this end. His Excellency showed keen interest in, and sympathy with the work of the Society.

CRAIB'S FLORAE.

The statement of cost, and income, of Craib's *Florae Siamensis Enumeratio* showed a loss of Tes. 2,487.23, as at December 31st, 1938, and a sub-committee consisting of Phya Indra Montri, Dr. Geo. B. McFarland, and Mr. J. Burnay, was appointed to review the whole position of the Society's attitude in regard to this work, and to make suggestions and proposals for a larger circulation. The report of the sub-committee was subsequently circulated to members and adopted. It was decided that Dr. Kerr should receive free copies in future of every part edited or prepared by him.

It was reported by the Hon. Librarian that several of the recommendations made by the President after studying the report had been attended to. Other points noted were :

- (a) That the Society had copyright in its publications.
- (b) That Dr. Kerr would arrange for a more uniform size of each part of Craib.
- (c) Stock books had been established.

A letter was also sent to Dr. Kerr to the effect that the Council was prepared to continue the publication of *Florae Siamensis Enumeratio* in parts of not more than one hundred pages each.

The sub-committee were thanked for their work.

GIFT OF JOURNALS.

The Council decided to present continuing volumes of the Society's journals to the Chulalongkorn University.

SOCIETY'S DELEGATES.

At the invitation of the Sixth Pacific Science Congress, sent through H. E. Mr. Edwin L. Neville, the American Minister, Dr. R. L. Pendleton, was elected to represent the Society at that Congress, and did so very efficiently.

An invitation to attend the Congress of Genetics in Edinburgh in August was directed to be sent to Dr. A. F. G. Kerr in the hope that he would be able to attend. He was, however, unable to do so and the inability of the Society to send a delegate was intimated to the Congress Secretary.

PHYA INDRA'S BIRTHDAY.

An address was presented to H. E. Phya Indra Montri in commemoration of his seventieth birthday and in recognition of all he had done for the Society.

The address was drawn up by the President, signed by all the members of the Council, and engrossed by Mr. Edward Healey, the Honorary Architect, who was thanked for his beautiful work.

LIBRARY ACCOMMODATION.

In the course of the year a sectional cupboard, as an extension to the library accommodation, was purchased at a cost of Tes. 32.

CHANGE OF NAME.

At the meeting of the Council on September 6th it was unanimously agreed to change the name of the Siam Society to the Thailand Research Society. This was confirmed at a general meeting held on November 17th, 1939. It was also agreed that the Thai name of the Society should be สมาคมค้นคว้าประเทศไทย (Samakom Khon Vicha Prathet Thai).

THE FAULCON PAPERS.

The President was asked to reply to Mr. E. W. Hutchinson's application regarding the publication of the Falcon Papers that in view of all the circumstances the Society did not see their way to undertake publication but very gladly gave him permission to reproduce anything which had been published in the Society's Journal on this subject.

RESIGNATIONS.

During the year Mr. W. Zimmerman resigned from the Council; and Mr. U. L. Guehler, from the position of Leader and Honorary Secretary of the Natural History Section and Editor of the Supplement. Both were thanked for the services they had rendered to the Society.

H. H. PRINCE VARNVAIDYAKARA.

A letter of congratulation on behalf of the Society was sent to H. H. Prince Varnvaidyakara member of the Council, on his promotion in Royal rank.

MEMBERSHIP SUB-COMMITTEE.

With a view to enlarging the membership of the Society the following sub-Committee was formed: H. H. Prince Varnvaidyakara, Dr. Geo. B. McFarland, Professor J. E. Davies and Dr. Arno Viehoveer.

THE SOCIETY'S BUILDING.

The question of letting the Society's home for meetings of outside bodies was considered and, as the Council felt that this might render the Society liable to taxation at the hands of the revenue authorities, it was thought that before reaching a decision the authorities should be consulted.

DR. BERNATZIK'S BOOK.

The Council decided that the translation of Dr. Bernatzik's book relating to the Pi Tong Lüang, from German, should not be undertaken. An exhaustive and sympathetic review of the book had been written by Mr. E. W. Hutchinson, which was due to appear in an early number of the Journal.

ACCOUNTS.

Mr. J. T. Ekins has acted as Honorary Treasurer and as such done valuable work throughout the year. He has also checked the Society's stocks of Journals—over thirty volumes—and the stocks of Natural History Supplements, Craib's *Florae* and other publications of the Society.

Statement of Receipts and Expenditure for the year 1939.

Receipts.		Baht Stgs.	Expenditure.		Baht Stgs.
To balance brought forward from 1938	
<i>Subscriptions.</i>			<i>Home's maintenance.</i>		
Ordinary Members	1937	Baht 25.00	Wages of Caretaker	...	Baht 396.00
do.	1938	" 100.00	Insurance	...	" 86.67
1939	...	" 2,750.00	Light and Fans	...	" 77.20
do.	1940	" 150.00	Water	...	" 17.25
Associate Members	...	" 5.00	Sundries	...	" 64.67
Life Members	...	" 50.00	Sinking Fund for Repairs	...	" 100.00
Subscriptions in Suspense	...	" 13.33			741.79
<i>Sales of Publications.</i>		3,093.33	<i>Library & Stocks of Publications.</i>		
Journal of the Society	...	379.62	Wages of Clerk	...	" 360.00
Natural History Supplement	...	" 139.00	Book-binding	...	" 69.50
Mon Dictionary	...	" 19.80	Insurance	...	" 60.09
le May's "Coinage of Siam"	...	" 11.70	Book Purchase Fund	...	" 100.00
Sales in Suspense	...	" 173.92			589.59
<i>Sundry a/c's.</i>		744.04	<i>Secretarial & Editorial</i>		
Bank Interest	Postage—Hon. Treasurer	...	" 24.14
Donations	—General & Hon. Secretary	...	" 308.65
		...	Hire P. O. Box	...	" 20.00
		...	Printing Journal	...	" 1123.00
		13.92	" Natural History Supp.	...	" 887.50
		1.50	" Authors' Separates	...	" 127.50
		...	" General (& Stationery)	...	" 145.45
		...	Wrapping & Addressing	...	" 17.04
		...			2,623.29
<i>Sundry a/c's.</i>			<i>Sundry a/c's.</i>		
		...	Emergency Expenses (a/c White Ant Extermination)	...	100.00
		...	Exchange Adjustment	...	" 1.57
		...	By Balance at Bank forward to 1940	...	" 635.78
		...			4,692.01
		Baht 4,692.01			Tcs.

Statement of Reserve Fund.

To Balance brought forward from 1938	...	Baht 4,621.74	By Deficit for 1939 of Craib's Florae a/c	...	Baht 149.90
" Interest to 21/12/39	...	195.17	" Balance forward to 1940	...	4,667.01
		<u>Baht 4,816.91</u>			<u>4,816.91</u>

Statement of Reserve "A" a/c.

To Sinking Fund for Repairs	...	Baht 100.00	By Balance at Bank forward to 1940	...	Baht 200.00
" Book Purchase Fund	...	100.00			
		<u>Baht 200.00</u>			<u>200.00</u>

Statement of Craib's Florae a/c.

To Cost of Printing Vol. II, Part 5.	...	Baht 455.00	By Sales	...	Baht 305.10
			" Balance transferred to Reserve Fund a/c	...	149.90
		<u>Baht 455.00</u>			<u>455.00</u>

Examined and found to agree with the books and vouchers.

J. H. W. MARSHALL,
Hon. Auditor.

Subscriptions outstanding.

1935	Baht 50
1936	75
1937	150
1938	275
1939	475
	<u>Baht 1,025</u>

Number of Members as at 31st. December 1939.

Honorary	18
Corresponding	11
Life	4
Ordinary	147
Associate	16
Free	4
	<u>200</u>

Bangkok, 10th January 1940.

J. T. EDKINS,
Hon. Treasurer

FULL LIST OF MEMBERS OF THE THAILAND RESEARCH SOCIETY.
ON JULY 31ST 1940.

Patrons	His Majesty King Ananda Mahidol of Thailand. His Majesty King Prajadhipok, Virginia Water, Surrey, England.
Vice-Patrons	H. R. H. Prince Aditya Dibabha, The President of the Council of Regency. H. R. H. Prince Damrong Rajanubhab, 206 Cinnamon Hall, Kelawei Road, Penang.
Honorary Presidents	H. R. H. the Prince of Nagara Svarga, Nylandweg 130, Bandoeng, Java. H. E. Major-General Luang Pibulasongkram.
Hon. Vice-President	H. E. Rear-Admiral Luang Sindhu Songkramchai.

HONORARY MEMBERS.

H. H. Prince Bidyalankarana		Pramuan Road.
E. C. Stuart Baker	...	6 Harold Road, Norwood, London, England.
G. Coedès	...	Ecole Française d'Extrême-Orient, Hanoi, French Indochina.
Miss E. S. Cole	...	2217 Jule Street, St. Joseph, Mo., U. S. A.
W. Credner	...	Kugelmüllerstrasse 22, Munich, 38, Germany.
H. E. Sir J. Crosby, K.B.E., C.I.E.		The British Legation.

W. A. Graham	Plush Manor, Piddletrenthide, near Dorchester, England.
Count Gyldenstolpe	Royal Natural History Museum, Stockholm, Sweden.
J. Homan van der Heide			Bemmel, Holland.
C. Boden Kloss	2 Holbein House, Sloane Square, London, S. W. England.
K. Kuroita	The Oriental Library, Tokyo, Japan.
R. S. le May	7 Potstead Road, Oxford, England.
H. Parmentier	Pnompenh, French Indochina.
H. E. Bishop R. M. J. Perros	Assumption Cathedral.
Malcolm Smith	Lane End, Putney, London, England.
Paul Tuxen	The University, Copenhagen, Denmark.
Sir Walter Williamson, C. M. G.	c/o Lloyd's Bank, 6 Pall Mall, London, S. W. 1, England.

CORRESPONDING MEMBERS.

C. J. Aagaard	"Frederikshof," Hadsund, Jutland, Denmark.
A. Cabaton	c/o Ecole Nationale des Langues Orientales, Paris, France.
C. J. House,	31 Wood Road North, Old Trafford, Manchester.
W. R. S. Ladell	c/o West Indies Sugar Co., Ltd., Frome, Grangehill P. O., Jamaica, B. W. I.
J. Michell	2 Oakhill Road, Beckenham, Kent, England.
W. Nunn	Gillgrass, Gosforth, Cumberland, England.
P. Petithuguenin	74 Rue St. Lazare, Paris, France.
Conte F. L. Pulle	R. Università, Bologna, Italy.
C. A. S. Sewell	Birchington, Kent, England.
H. McCormick Smith	1209 M. St. N. W., Washington, D. C., U. S. A.
H. Warington Smyth, C.M.G.			Calamansac, Falmouth, England.

LIFE MEMBERS.

E. W. Hutchinson	...	Chiengmai.
E. R. James	...	Harvard University, Cambridge, Mass., U. S. A.
A. F. G. Kerr	...	Street House, Hayes, Kent, England.
Phya Pradibaddha Bhupal		Klong Toi.

ORDINARY MEMBERS.

Agriculture and Fisheries, Department of	...	Director-General, The, Maha Chai Road.
Anuman Rajadhon, Phya		The Fine Arts Department.
Anusasna, Phya	...	Petchaboon Palace.
Anuvat Vawaraksh, Phya		Timber Revenue Station, Paknampoh.
Arts & Sciences, Faculty of		Chulalongkorn University.
Ayurved Vichakshana, H. E. Phya	...	Thatched House, Klong Toei.
Bain, W.	...	Chiengmai.
Bangkok Christian College		Pramuan Road.
Banque de l'Indochine	...	Oriental Avenue.
Bastholm, S.	...	Christiani & Nielsen (Thai), Ltd.
Becker, J. N.	...	The Close, 36 Silverdale Road, Eastbourne, Sussex.
Bibliothèque Royale du Cambodge	...	Pnompenh.
Björling, O.	...	c/o East Asiatic Co., Ltd.
Boribal Buribhand, Luang		Division of Archæology.
Bovo, Mons. G.	...	Italian Consul-General, Italian Legation.
Brändli, H.	...	Poste restante, Lugano, Switzerland.
Brionval, Jean	...	French Legation.
Bruun, J.	...	Menam Motor Boat Co., Ltd.
Brown, J. H.	...	Thai Industries (1932), Ltd.
Buchanan, A. R.	...	The Borneo Co., Ltd., Chiengmai.
Burnay, J.	...	c/o P. Clerc Esq., Singapore.
California, University of	...	Berkeley, Cal., U. S. A.
Cambiaso, S.	...	Dept. of Public & Municipal Works.
Cambridge University Library	...	Cambridge, England.

Campos, J. J. de	Portuguese Consul.
Central Library	Chulalongkorn University.
Chakrabongs,		
Mom Elizabeth	Tha Tien Palace.
Chakrapani, Luang	853 Sri Vieng Road.
Chaloem Puranananda	Pasteur Institute.
Chapman, J. Holbrook	The American Legation.
Charan Rogvicharn, Phra		Red Cross Society.
Charyakul, Luang	Thai Electric Corporation, Ltd.
Chorin, Rev. Father L.	Assumption College.
Chuang Kasetra		
Silapakara, Phra	Department of Agriculture & Fisheries.
Chula Chakrabongs,		
H. R. H. Prince	Tha Tien Palace.
Collins, M. B. E., Mrs. E.	Poh Yome Road.
Coppé, L.	Allai Road, 60, off Suriwongse Road.
Coultas, W. W.	British Legation, Bangkok.
Crolla, H. E. Mons. Guido.		Italian Legation.
Dancer, W.	Chulalongkorn University.
Daruphan Pitak, Phya	Forest Department.
Davies, J. E.	Suriwongse Road.
Devawongs, H. H. Prince		Bejrapuri Road.
Dhani Nivat, H. H. Prince		Bejrapuri Road.
Diskul, H. S. H.		
Prince Ajavadis	Thai Electric Corporation, Ltd.
Doll, W. A. M.	Ministry of Finance.
Dupont, Pierre	26 Bd. Casseau, Hanoi.
East-Asiatic Economic		Toyoko Building, Uchi-Saiwai-cho,
Research Bureau	Kojimachiku, Tokyo, Japan.
Edkins, J.	Hongkong & Shanghai Bank.
Ellis, A. G.	Elm Ave. & 4th St., Broadmoor
		Colorado Springs, Col.
Endahl, C. V.	Thai Electric Corp. Ltd.
F. M. S. Museums	Kuala Lumpur, F. M. S.
Fine Arts Department, The		Bangkok.
Fisher, J. M.	British Legation.
FitzGerald, G. de la P. B.		The Hongkong & Shanghai Bank.
Forest Department, The	Bangkok.
Forno, E.	Corso Gabbetti 9, Torino (107), Italy.

Franklin, Rev. O.	...	American Bible Society.
French Legation, The	...	Bangkok.
Fuhrhop, W.	...	Windsor & Co.
Gairdner, K. G.	...	Thai Vathana Panich Co., Ltd., Asdang Road.
Garrett, H. B. G., M. C.,	...	Chiengmai.
Gee, C. D.	...	Velmead Cottage, Fleet, Hants, England.
Georges-Picot, W.	...	c/o French Embassy, Peking, China.
German Club, The	...	Sathorn Road.
Gerson, H.	...	Gerson's Furniture Store.
Gotschlich, E.	...	The Bangkok Dispensary.
Green, D. S.	...	Division of Statistics.
Grut, Commdr. W. L.	...	Assebakken Birkerød via Copenhagen, Denmark.
Guehler, U.	...	B. Grimm & Co.
Guyon, R. C.	...	Tan Nguan Suay Lane.
Hanhart, J. K.	...	B. Grimm & Co.
Hartmann, L. G., Lt.-Col.	...	The British Legation.
Hartmann, Mrs. L. G.	...	The British Legation.
Healey, E.	...	Thai Vathana Panich, Rajadamri Road.
Hermet, P.	...	French Dispensary.
Hjartved, J. A.	...	Thai Electric Corporation, Ltd.
Holt, J. R.	...	Meklong Railway Co., Ltd.
Indra Montri, Phya	...	Rajaprarob Road.
Jaiyanta, H. S. H. Prince Vivat	...	Ministry of Finance.
Jaiyos Sompoti, H. E. Phya	...	Chartered Accountant, B. M. C. Building.
Japanese Legation The	...	Rajaprarob Road.
Jayanama, H. E. Direck	...	Ministry of Foreign Affairs.
Jolamark, Phya	...	Department of Agriculture.
Kann Rasmussen, A.	...	Christiani & Nielsen (Thai) Ltd.
Karpeles, Mlle. S.	...	Bibliothèque Royale du Cambodge, Pnompenh.
Kayser, Sv.	...	Christiani & Nielsen (Thai), Ltd.
Klein, Dr. Hans	...	Chulalongkorn University.
Kneedler, W. H.	...	Chiengmai.
Knox, E. I.	...	McFarland Typewriter Co., Ltd.
Knudtzon, J.	...	The Thai Electric Corp., Ltd.
Labanukrom, H. E. Dr. Toa	...	Dept. of Science.

Laming, Mrs. R. C.	...	Rama VI Road.
Lawson, K. A.	...	Pan Road.
Le Count, W. K.	...	The Thai Commercial Bank.
Lechner, H. E. Mons. C. W.	...	The Netherlands Legation.
Leipzig University Library	...	Beethovenstrasse 6, Leipzig, Germany.
Lépeessier, H. E. Mons. P.	...	French Legation.
Letts, L. E. C.	...	Henry Waugh & Co., Ltd.
Lingat, R.	...	Appeal Court.
Losch, O.	...	German Legation.
Malakul, M. L. Pin	...	Chulalongkorn University.
Manava Raja Sevi, H. E. Phya	...	Sathorn Road.
Manfredi, E.	...	Cole Avenue, Bang Kapi.
McFarland, G. B.	...	Holyrood, Sathorn Road.
Manjikul, Ariant	...	Department of Agriculture.
Medicine, The Faculty of	...	Chulalongkorn University.
Mitrakarm Raksa, Phra	...	c/o Min. of Foreign Affairs.
Moore, R. Adey	...	The Bangkok Times Press, Ltd.
Mundie, W. H.	...	The Bangkok Times Press, Ltd.
Nielsen, Axel	...	The East Asiatic Co., Ltd.
Neilson Hays Library	...	Suriyavongs Road.
Neville, H.E. the Hon. E. L.	...	Department of State, Washington.
Oakley, T. C.	...	Windmill Road.
Pananuchorn, Phya	...	Forest Department.
Pendleton, R. L.	...	Department of Agriculture.
Perkins, E. A.	...	Thai Consul, P. O. Box 760, Manila, Philippine Islands.
Pichon, Colonel L.	...	French Legation.
Piere Hoon.	...	Bangrak Health Centre, Dept. of Public Health.
Pistono, F.	...	City Engineer's Office.
Planterose, Remy de	...	Legislative Council.
Plion, R.	...	French Legation.
Prem Purachatra, H. H. Prince	...	Chulalongkorn University.
Princeton University Library	...	Princeton, N. J., U. S. A.
Public Health, Dept. of	...	Bangkok.
Rajadharm Nides, Phra	...	2678 Rama I Road.

Raksa Naves, Luang	...	Luang Raksa & Co.
Rangoon University Library		Rangoon, Burma.
Rangsit, H. S. H.		
Prince Sanit P.	...	48 Neumühlequai, Zurich, Switzerland.
Recherches Agronomiques de l'Indochine, Institute des	Hanoi, French Indochina.
Reeve, W. D.	Customs Department.
Richard, J.	Thai Electric Corporation, Ltd.
Riem Virajjaphak, Phra	...	Ministry of Foreign Affairs.
Rivett-Carnac, D. C. M.	...	Chulalongkorn University.
Rossiter, E. W.	Burma Civil Service, Myitkyina, Burma.
Salyavedya, Col. Phra	...	Phya Thai Military Hospital.
Sarasastra, Phya	off Rama IV Road.
Saroj, Phra	Department of Fine Arts.
Schaller, R.	Hamburg-Thai Company.
Schmidt, W. Dr.	Windsor & Co.
Scholtz, H. F.	International Engineering Co., Inc.
Schreiber, F.	General Post Office, Poste Restante, Bangkok.
Schweisguth, P.	Credit Foncier de l'Indochine, Saigon.
Science, Department of	...	Director-General, The
Scientific Section, The	...	"Bayer" Distributors, Mentzel & Co., Pratu Samyot.
Scientific Section, The	...	Red Cross Society of Thailand.
Segaert, H. E. Mons. H.	...	The Belgian Legation.
Sehested, Steen,	Kuala Lumpur, F. M. S.
Seidenfaden, Major E.	...	148 Phya Thai Road.
Siegenthaler, W.	Diethelm & Co., Ltd.
Simpson, K. H.	The Borneo Co., Ltd., Singapore.
Siribaed, Luang	Department of Public Health.
Sonakul, H. S. H.		
Prince Rajada	Ministry of Public Instruction.
Sparrow, J. W. G.	Sathorn Road.
Sri Dharmadhibes, H. E.		
Chao Phya	Silom Road.
Srishtikarn Banchong, Phya		Military Medical College, Lopburi.
Steenstra-Toussaint,		
A. J. D.	The Netherlands Legation.
Streatfeild, W. C.	The Bombay Burmah Trading Corp., Ltd.

Strømme, O. L.	Windmill Road.
Stuart, F. H.	British Legation.
Swanson, James	Bangkok Dock Co., Ltd.
Taihoku Commercial College	Taihoku, Taiwan.
Thavil, Luang	Gottsche Road.
Thode, J.	B. Grimm & Co.
Thomas, H. E. Dr. W.	The German Legation.
Thongyai, Dr. Chakra Thong		Dept. of Agriculture & Fisheries.
Varnvaidyakara, H. H. Prince	Ministry of Foreign Affairs.
Vest, Aage	Christiani & Nielsen (Thai), Ltd.
Vichit Vadakarn, H. E. Luang	Department of Fine Arts.
Viehoever, A.	Dept. of Science.
Voravarn, H. S. H. Prince Sakol	Adviser, Ministry of the Interior.
Wattana Wittaya Academy		Bang Kapi.
Watts, G.	The Borneo Co., Ltd.
Wester, Junr., J. D.	International Engineering Co., Inc.
Wells, Rev. Kenneth E.	American Presbyterian Mission, Chiengmai.
Whittington, R.	The British Legation.
Winit Wanadorn, Phya	Forest Department.
Withers, F. W.	Chulalongkorn University.
Y. M. C. A., Bangkok	Vorachakr Road.
Zieler, Idor	East Asiatic Co., Ltd.
Zimmerman, W. A.	Y. M. C. A., Vorachakr Road.

FREE MEMBERS.

Boher, Rev. Father E.	c/o Major E. Seidenfaden, 148 Phya Thai Road.
Deignan, H. C.	Division of Birds, U. S. National Museum, Washington D. C., U. S. A.
Hilaire, Rev. Brother	Assumption College.
Irwin, Rev. R.	454 W. Seventh Street, Claremont, Cal., U. S. A.

ASSOCIATE MEMBERS.

Balankura, Chamkad	Sirisat School, Siphya Road.
Bodhibhakti, Prabandha	3266 Lang Talat Noi.

Boonkham, Chuan	...	452 Klong Bang Plad, Dhonburi.
Bunnag, Kliow	...	Department of Science.
Chancharoen, Boon Song		1813 Phya Phipat Kosa Lane.
Chandravongs, Ua	...	Headmaster, Satri Rajinutis, Udorn Dhani.
Jayabongse, Chanras	...	Municipal Works.
Kusuma na Ayudhya, Tuak		Udorn Bidyanukul School, Udorn Dhani.
Kiartibutr, Prasiddhi	...	1830 Lang Krom Chao Ta.
Kunjor, Mom		
Luang-ying Bunlúa	...	Preparatory School, Chulalongkorn University.
Ladbli, Prachuab	...	Tilleke & Gibbins.
Mangalapruk, Kia Hui	...	367 Siphya Road.
Ratawasahla, Kan	...	Bureau of Designs, Public Works Division, Krungdeb Municipality.
Rochana Purananda, Pue		Department of Science.
Sakuntasut, Bongs	...	1271 Ban Moh Road.
Sivasriyananda, Vid	...	Chulalongkorn University.
Svastikul, M.R., Sumanajati		493 Petchaburi Road.
Svetasreni,		
Miss Samruay	...	110 Asoka Road, Bang Kapi.
Tuyanonda, Siri	...	Dept. of Science.

MEMBERSHIP ON JULY 31, 1940.

Ordinary	181
Life	4
Corresponding	11
Honorary	17
Associate	19
Free	4
			<u>236</u>

All addresses are in Bangkok unless otherwise stated.

[Published for the Thailand Research Society by J. E. Davies, Editor, and printed by W. H. Mundie, at the Bangkok Times printing office, 593 Hongkong Bank Lane, Bangkok, in September, 1940.]

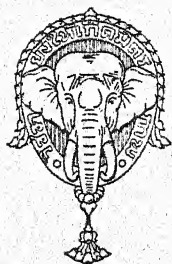
เล่ม ๓๒ ภาค ๒

ตุลาคม ๒๔๘๓

วารสาร

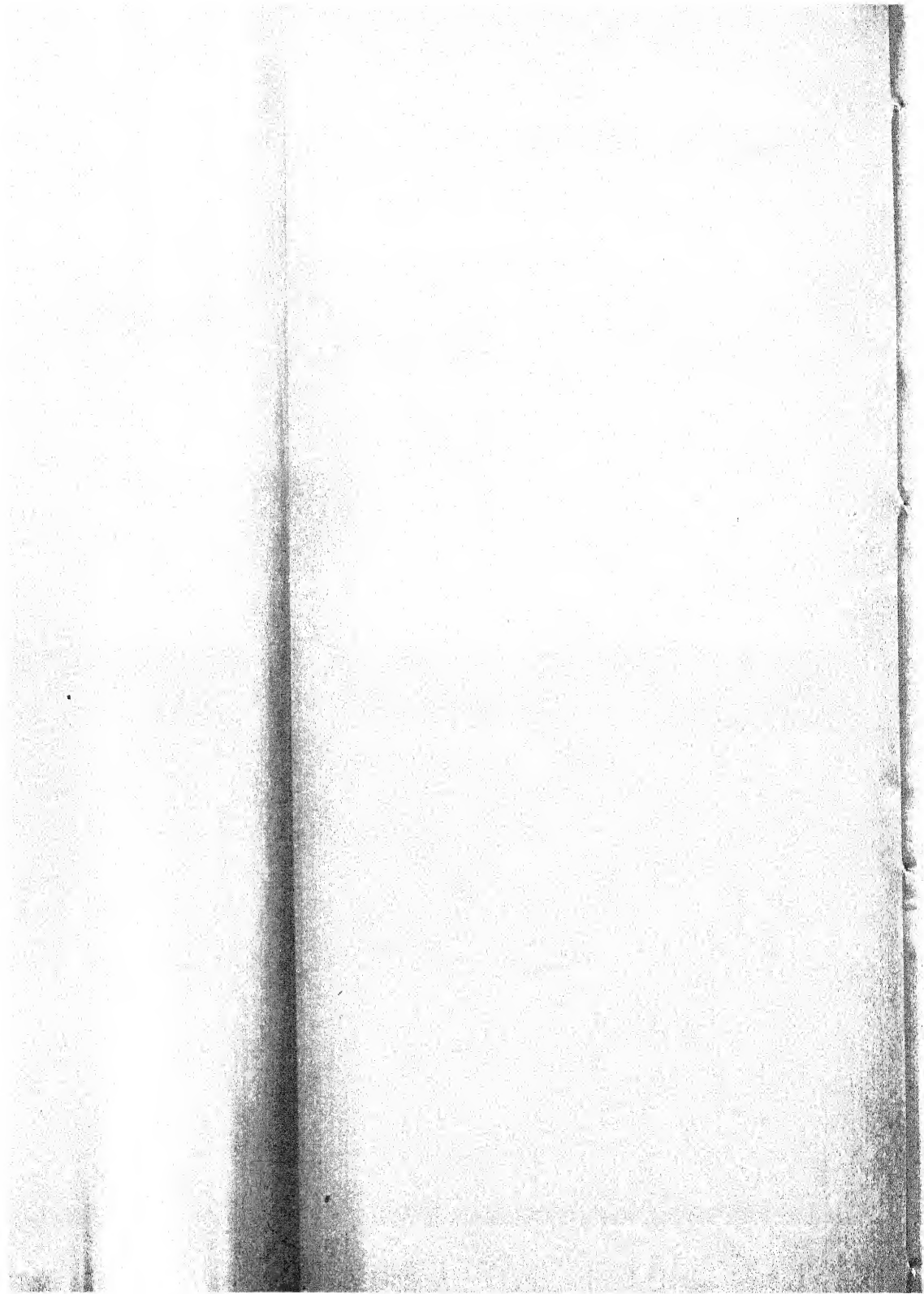
แห่ง

สมาคมคณวิชาวประเทศไทย

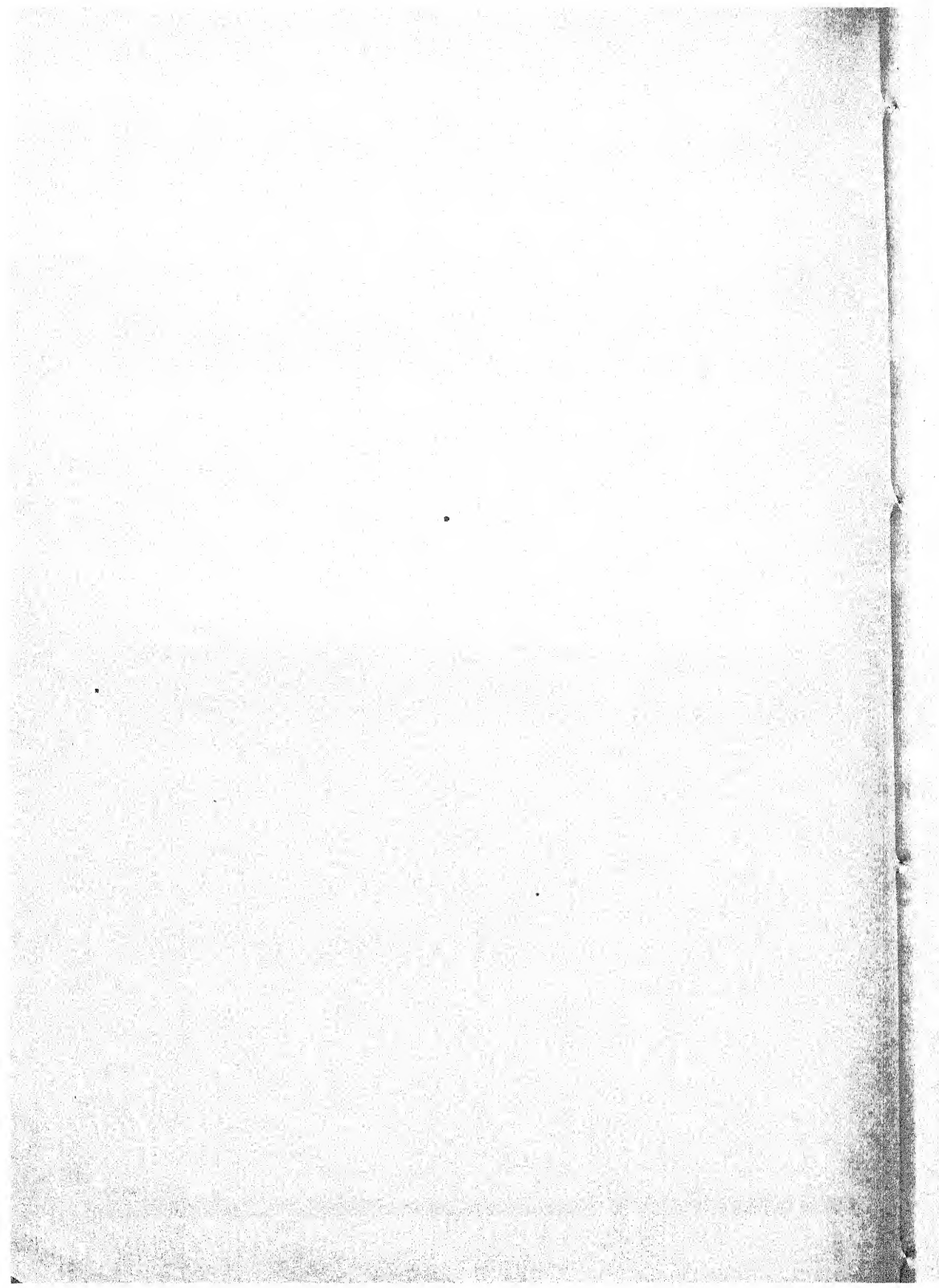
กรุงเทพ ฯ

พุทธศก ๒๔๘๓

รายนามเจ้าหน้าที่ของสมาคม

นายก	นายพันตำรวจตรี เฮอร์ิก ไสเด็นฟาเด็น
อุปนายก	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="font-size: 4em; margin-right: 10px;">{</div> <div> <p>พระวรวงศ์เชอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต</p> <p>ร. แลงกาต</p> <p>พระอาจารย์ทศยาคม (จ.บ. แมคฟารุลแลนด)</p> </div> </div>
เลขาธิการ	ร. เอกชัย มิว
เหรัญญิก	เจ. อี. เอกกินส์
บรรณารักษ์	ดร. จ. เคอะ คัมโปส
บรรณาธิการ	เจ. คี. เควิส
นายสถาปนิก	อี. ซีเลเย
หัวหน้าแผนกวรรณคดี ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ฯ พระราช	
วรวงศ์เชอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์	
หัวหน้าแผนกนาฏยและศึกษาเรื่องการคมนาคม ดร. จ. เคอะคัมโปส	
หัวหน้าแผนกวิชาธรรมชาติ ดร. อารโน วิชูเวอร์	
กรรมการ	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="font-size: 4em; margin-right: 10px;">{</div> <div> <p>พระยาชินทรมนตรี (ฟ.ท. ไจลสุ)</p> <p>พระวรวงศ์เชอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร</p> <p>หม่อมเจ้าสกลวรรณภากร วรวรรณ</p> <p>บาทหลวง ล. ซอแรง</p> <p>อู. ล. กัทแลว</p> <p>พระยาศาสตร์ศาสตรศิริลักษณ์ (สรวเสริญ สุขยางค)</p> <p>ดร. ว.ล. เปนเกิลตัน</p> <p>ดร. ทัว ลพานกรม</p> <p>นายศิริโรก ชัยนาม</p> </div> </div>

สารบัญ

เล่ม ๓๒ ภาค ๒

ตุลาคม ๒๔๘๓

คำนำ หน้า ก

บันทึกเรื่องในฉบับนี้เป็นภาษาอังกฤษ ,, ค

วินิจฉัยนาม พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก

(ก) ชื่อลำน้ำแม่กลอง ,, ๑

(ข) เรื่องพระเชตะวัน ,, ๘

ศัพทาทิบาย

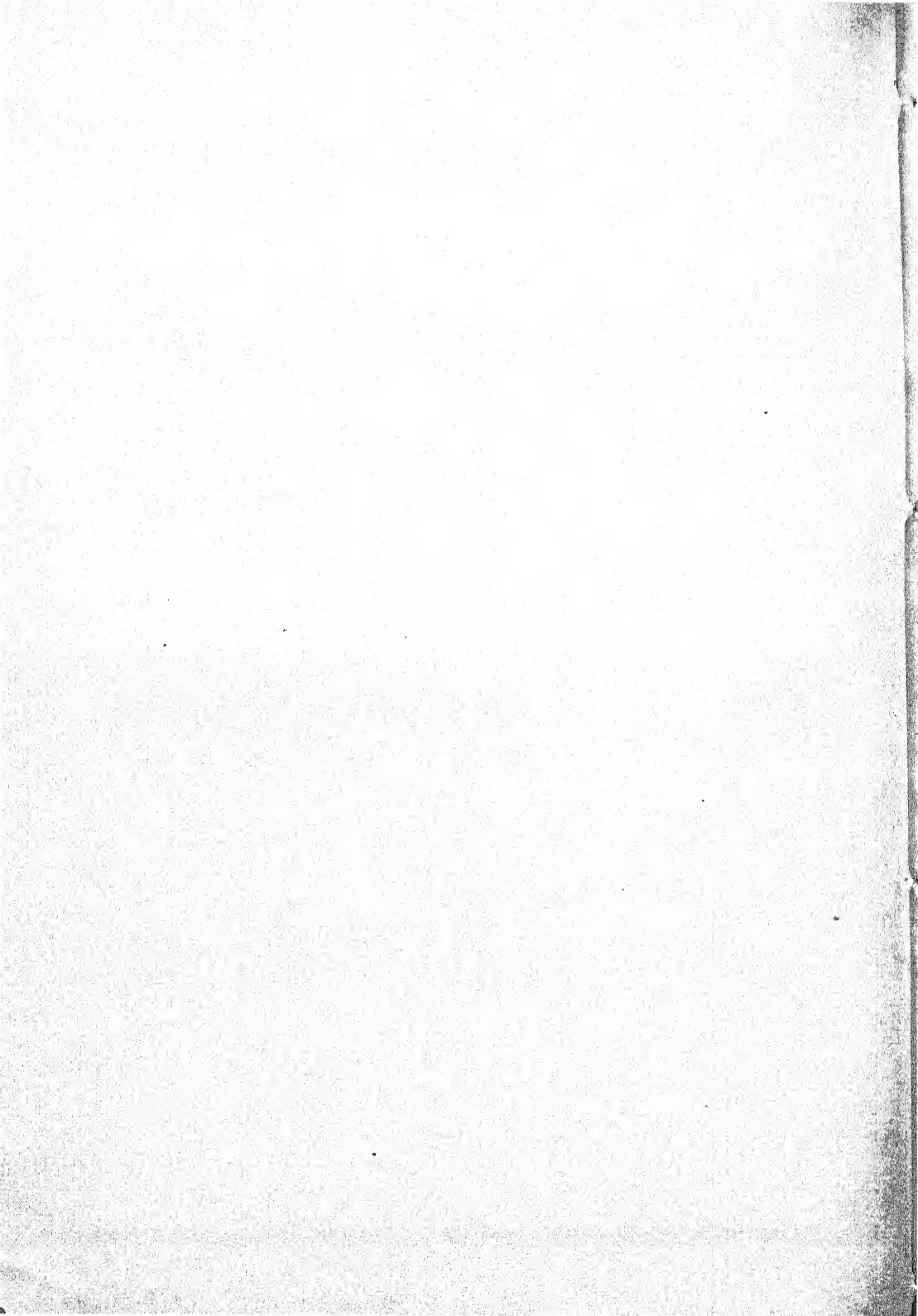
นิพนธ์พระองค์เจ้าวรรณ

ไวทยากร ,, ๓๕

ธรรมเนียมใส่โกศมาแต่ไหน นิพนธ์พระองค์เจ้าธานีวัต ,, ๔๕

เรื่องโกศ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้า

กรมพระนครานุรักษ์ดิวงค์ ,, ๕๕

คำนำ

สมาคมค้นวิชาประเทศไทย เติบโตขึ้นเป็นสยามสมาคมใน
พระบรมราชูปถัมภ์เมื่อพุทธศักราช ๒๔๔๗ เพื่อค้นวิชาและส่งเสริม
ความรู้เรื่องเมืองไทย ในครั้งนั้นผู้ที่สนใจกำลังในการก่อตั้งก็ ใน
การดำเนินงานของสมาคมก็ มีส่วนมากเป็นชาวต่างประเทศ ลักษณะ
แห่งการทำงานที่สมาคมได้ปฏิบัติตลอดมาที่ดำเนินงานใหญ่ ๆ ก็คือ (๑) มี
การประชุมแสดงปาฐกถาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย เช่น
เกษตรกรรม มานุษยวิทยา โบราณคดี ประณีตและประยุกต์ศิลป์
ประวัติศาสตร์ วรรณคดี สังคมวิทยา วิชาธรรมชาติ (สัตวศาสตร์
พฤกษชาติ โลหวิทยา ฯลฯ) (๒) มีห้องสมุดสะสมหนังสือบรรดา
ที่เกี่ยวกับเมืองไทย อีกทั้งบรรดาเอกสารนานาประเทศที่เกี่ยวกับ
ความรู้ชั้นสูง อันจะเกิดอุปถัมภ์ความรู้ที่เป็นวัตถุประสงค์กับสมาคมนี้
โดยแลกเปลี่ยนกับสำนักงานรัฐบาลหรือสมาคมวิชาความรู้ในประเทศ
อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่น จีน อินเดีย
สหพันธรัฐอเมริกา รวมกว่าร้อยแห่ง (๓) ออกหนังสือวารสาร
(Journal) ซึ่งในเวลานี้ออกอยู่ปีละ ๒ ภาค กับยังมีภาคผนวกเรื่อง
วิชาธรรมชาติปีละ ๑ ภาคบ้าง ๒ ภาคบ้าง และ (๔) พาสมาชิก
และพวกพ้องของสมาชิกไปเที่ยวชมทัศนียสถานทั้งในกรุงและหัวเมือง
บัดนี้คณะกรรมการเห็นว่า คนไทยได้เอาใจใส่ในกิจการของสมาคม
ยิ่งขึ้น และได้เข้ารับบัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยไทยและเทศาให้เข้าเป็น

สมาชิกสำรองอีกด้วย ทั้งกำลังคำอธิบายการทำงานให้กว้างขวาง
ยิ่งขึ้น สมควรที่จะเพิ่มเอกสารประจำชั้นอีกชั้น ๑ ภาค ให้เป็น
ภาษาไทยด้วย และจะจำหน่ายโดยราคาย่อมเยา เพื่อประโยชน์แก่
ผู้ที่เป็สมาชิกสำรอง หรือผู้ที่มิใช่สมาชิกจะได้ซื้อหามาไว้อ่านได้
จึงมอบให้กรรมการ บรรณาธิการจัดการออกหนังสือดังกล่าวนี้เพิ่มขึ้น
คิดราคาโดยย่อมเยา แต่สมาชิกไม่ว่าประเภทใด ๆ จะซื้อโดยมี
ส่วนลดได้อีกตามอัตราที่กรรมการกำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นการทดลอง
หาก มีผู้นิยมซื้อหาก็คะออกหนังสือภาคไทยโดยราคาย่อมเยาต่อไป
อีกตามแต่จะทำได้ เป็นความหวังของบรรณาธิการว่าภาคไทยนี้ จะ
ได้รับความนิยมจากท่านผู้อ่านทั้งที่เป็นไทยและชาติอื่น.

เจ. อี. เดวิส

บรรณาธิการิตติมศักดิ์

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๓

SUMMARY OF CONTENTS

Upon the recommendation of our Vice-Patron, His Royal Highness Prince Damrong, the Council of the Society has decided to carry out a scheme, which in fact it had been contemplating for sometime past, namely to issue a Thai number from time to time to satisfy a long-felt need among our readers. The present number, the first of its kind, has been published with the hope of making the aims and objects of the Thailand Research Society and its Journal more widely known among Thai readers. Owing, nevertheless, to its wide circulation abroad, it has been thought that many of our readers who are not acquainted with the Thai language might be interested to know about the contents of this number. For their benefit, therefore, the following summary has been inserted.

The first article is from the pen of our veteran Vice-Patron who contributes historical notes on two names. The first is the name of the river Meklong, which, as the author has pointed out, is a name only applied to the southernmost portion of the river, the upper reaches of which are distinguished by various other names. The author suggests that perhaps the name *Meklong* owes its origin to the vicinity of some *Village of the Drum* (*Klong* meaning Drum) among the lower reaches of the river. An alternative derivation also suggested is that of a foreign word *Mekalong*.

On the name *Jetavan*, which was the subject of an article in the Journal of the Society (xxxi, 1), His Royal Highness commences with a résumé of the original employment in northern India of the name for the residence in Savatthi where the Buddha delivered so many of his sermons.

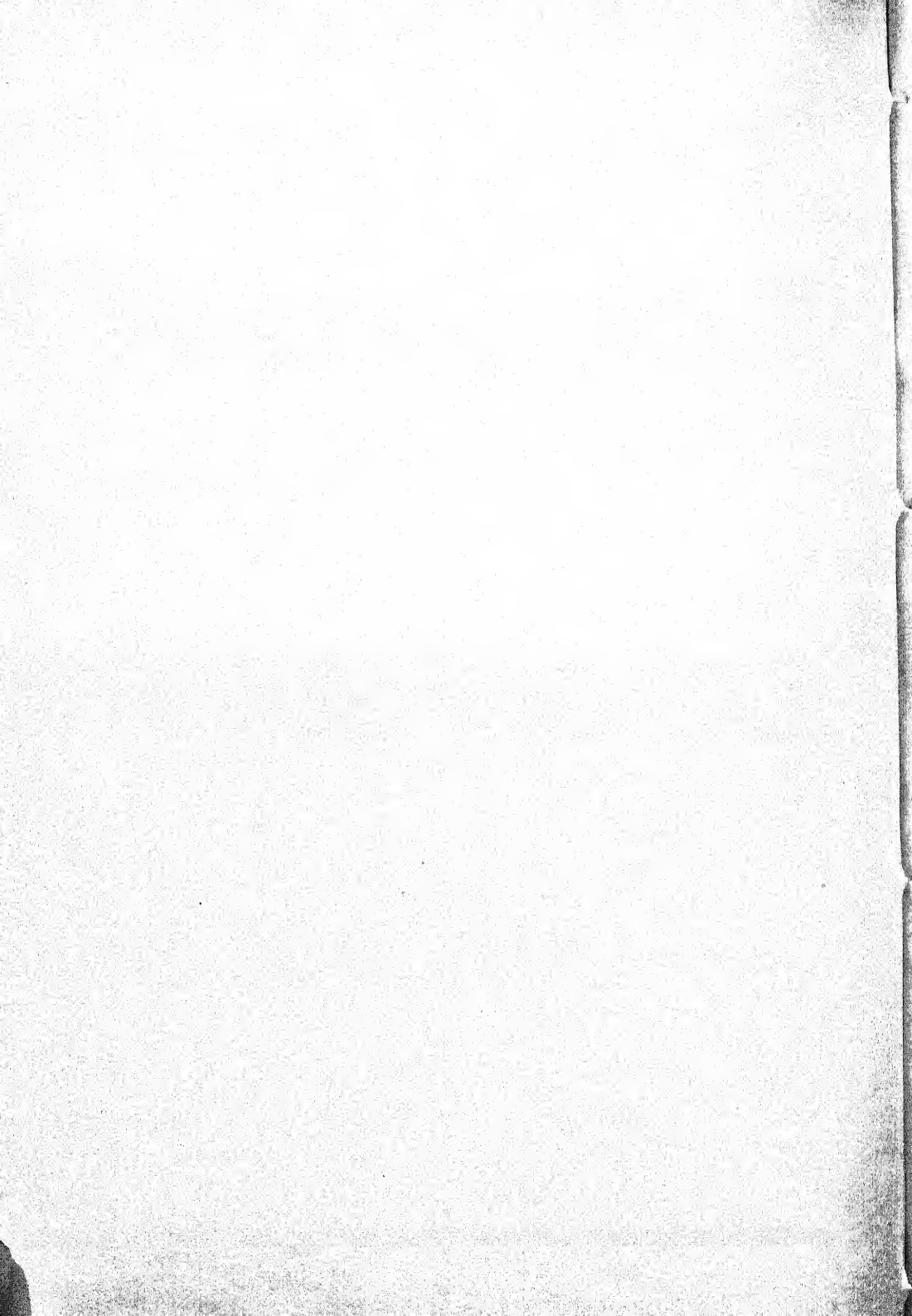
He then goes on to trace the history of the Buddhist movement in that country, culminating in its migration to Ceylon where a second Jetavan was founded by King Mahasena at Anuradhapura in order to house the first effigy ever cast of the Buddha—according to the traditions of Ceylon. He then goes on to mention the namesakes of the famous building which were erected in Thailand, situated in most of the old capitals with the exception of Ayudhya. He finally discusses the Jetavan of Wat Chai at Ayudhya. His conclusion is in short that a *Jetavan* must contain an image or images of Buddha.

His Highness Prince Varnvaidya contributes a philological note commenting on *Early Trade Relations between Denmark and Siam* in *JSS* xxxi, 1. The note touches upon thirteen points, among which the author proves how *Dilamas* with its variations is the etymological equivalent of Denmark. His disagreement with the identification of ฝรั่ง or ฝรัง with the Franks and discussion of the Iranian word *Feringhi* are interesting.

The origin of the custom of depositing mortal remains of distinguished personages in urns called *kot* or *kośa* is discussed by Prince Dhani in a short article. History does not carry us further back than the 17th century, that is, the later Ayudhya period. The author believes, however, that it is just possible that the custom might be traced back to its derivation from Cham Hinduism, and supports his views by translating, from the French, excerpts from the Myson inscriptions as given by M. Finot in the *Bulletin de l'Ecole française d'Extrême-Orient*. The Myson inscriptions date from the 12th century, and it appears that in those days

the *kośa* was used to encase a *linga* symbolising divine kingship, in which the essence of the Creator Siva had been merged. From its use for divine kingship in Hindu Champa, it might with every likelihood have become adopted in Buddhist Thailand for actual royalty and later extended to a widening circle of distinguished personages.

Upon the above article being submitted by the author to His Royal Highness Prince Naris, well-known for his knowledge of Thai art and ceremonial traditions, the Prince kindly wrote a memorandum setting forth his views and comments on the subject. As to whether the funerary urn of Thailand could have been derived from the ancient *kośa* of the Chams, the Prince is inclined to admit such a connection in so far as it concerns the receptacle for burnt ashes *after* a cremation, and not for the urn in use *before* cremation, basing his argument on the difference of proportions of the two receptacles. The urn for use before cremation, according to the Prince, might have been derived from the miniature of a domed enclosure called *mondop* (from the Sanskrit *mandapa*).

วินิจฉัยนาม

พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาบำราบปรปักษ์

(ก) ชื่อลำน้ำแม่กลอง

ฉันได้รับคำถาม ว่าเพราะเหตุใดลำแม่น้ำที่ผ่านเมืองสมุทรสงคราม เมืองราชบุรี และเมืองกาญจนบุรี จึงเรียกชื่อว่า “แม่น้ำแม่กลอง”

ตอบคำถามนี้อยู่ข้างยากเพราะยังไม่เคยพบหลักฐานเป็นแน่นอน เมื่อฉันเป็นตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเคยถามกรมการเก่าที่เมืองสมุทรสงคราม เขาบอกว่าแต่เดิมมีกลองขนาดใหญ่โตผิวกกลองสามัญอยู่ที่วัดแห่ง ๑ ในแคว้นนั้น (ดูเหมือนเขาบอกชื่อวัดให้ด้วยแต่ฉันลืมไปเสียแล้ว) พวกชาวเมืองจึงเอากลองใหญ่นั้นเป็นนิมิตต์มาเรียกลำแม่น้ำนั้นว่า “แม่กลอง” แล้วเลยเรียกเมืองสมุทรสงครามว่า “เมืองแม่กลอง” ด้วย นี่เป็นอธิบายอย่าง ๑ ซึ่งเคยได้ยินมา อธิบายอีกอย่าง ๑ ว่ามีเมืองขึ้นของเมืองสุโขทัยชื่อนี้ว่า “เมืองแม่กลอง” ตั้งอยู่ยอกแม่น้ำเมืองสมุทรสงคราม อาจจะเอาชื่อเมืองแม่กลองอันอยู่ต้นน้ำเรียกลำน้ำค่อลงมาจนปากน้ำ แต่เรียกเพี้ยนไปเป็น “แม่กลอง” ฉันเคยได้ยินอธิบายแต่ ๒ อย่างเช่นว่ามา แต่จะรับรองว่าอย่างไรจะเป็นความจริงนั้นรับไม่ได้ ถ้าจะตอบโดยย่ออีกตอบได้แต่ว่า “ไม่รู้ว่าจะเพราะเหตุใดจึงเรียกชื่อลำแม่น้ำนั้นว่าแม่กลอง”

แต่จะยืนยันว่าอธิบายที่อ้างมาเป็นความเท็จทั้ง ๒ อย่างก็ไม่ได้ ด้วย
มีเค้าเงื่อนชอชยกลอยอยู่ทั้ง ๒ อย่าง จึงจะเขียนตอบแต่เป็นวินิจฉัยให้
ผู้เป็นนักเรียนโบราณคดีพิจารณา

ข้อที่อ้างว่าชอลำน้ำแม่กลองมาแต่กลองใบใหญ่ นั้น เมื่อพิจารณา
คูชอปากน้ำในอ่าวไทยชั้นในอันมี ๕ ปากน้ำด้วยกัน (ไม่นับปากน้ำ
ยางเหี้ยและปากน้ำยางกระขุนซึ่งเป็นแค่ปากยาง คือคลองคัน) แต่
ละปากก็มีเรื่องเป็นเค้าเงื่อนอยู่ดังนี้

(๑) ปากน้ำยางปะกง ในหนังสือนิราศเมืองแกลงขุนสุนทรภู่
ซึ่งแต่งเมื่อปลายรัชกาลที่ ๑ หรือต้นรัชกาลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร
เรียกว่า “ปากน้ำยางมัจกง” คำมัจกงเป็นชื่อปลาอย่าง ๑ ปากน้ำยาง
มัจกงหมายความว่า ปากน้ำอันอยู่ใกล้กับคลองคันอันมีปลามัจกงชุม

(๒) ปากน้ำเจ้าพระยา ในหนังสือพระราชพงศาวดารตอน
รัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชกล่าวว่าพระยาละแวกเจ้ากรุง
กัมพูช่ายกกองทัพเรือ “เข้ามาทางปากน้ำพระประแดง” เมื่อประมาณ
พ.ศ. ๒๑๐๒ และมีจดหมายเหตุของราชทูตไทยที่พาคณะสงฆ์ไป
เมืองลังกาในรัชกาลพระเจ้าบรมโกษผู้ เมื่อชวอก พ.ศ. ๒๒๔๕
กล่าวว่าพวกราษฎรพากันลงเรือช่วยแห่พระสงฆ์ลงไปยัง “ปากน้ำ
ยางเจ้าพระยา” เหตุที่เรียกชอปากน้ำอันเคยผลิตกันเป็น ๒ ชอใน
ระยะเวลา ๑๔๓ ปีอย่างนี้พอจะเข้าใจได้ง่าย ด้วยเมื่อรัชกาลสมเด็จพระ
มหาธรรมราชาธิราชเมืองพระประแดงเดิม เป็นเมืองรักษาปากน้ำ
อยู่ใกล้ทะเล แต่ต่อมาคลังออกเรือทะเลออกไปนเมืองพระประแดง

อยู่ห่างปากน้ำมากนัก จึงให้สร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นใหม่ให้ใกล้
ทะเล สำหรับรักษาปากน้ำแทนเมืองพระประแดง เมืองสมุทรปราการ
ตั้งที่ใกล้คลองตันอันชื่อว่า “บางเจ้าพระยา” จึงเรียกชื่อว่า “ปากน้ำ
บางเจ้าพระยา” เช่นเดียวกับเรียกปากน้ำบางมด (แต่เหตุใดจึง
เรียกคลองตันนั้นว่าบางเจ้าพระยานั้นไม่ปรากฏ)

(๓) ปากน้ำท่าจีน ก็มีเรื่องในหนังสือพระราชนิพนธ์พงศาวดารตอน
รัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ว่าเมื่อราว พ.ศ. ๑๐๘๘ คำรัส
สั่ง “ให้ตั้งบ้านท่าจีนเป็นเมืองสาครบุรี” (ซึ่งมาเปลี่ยนชื่อในภายหลัง
ว่าเมืองสมุทรสาคร) ความส่อให้เห็นชัดว่าคงมีหมู่บ้านพวกจีนหาปลา
ทะเลตั้งอยู่ที่ใกล้ปากน้ำเช่นเดียวกับทุกวันนี้ จึงเรียกตำบลนั้นว่า
บ้านท่าจีน เมื่อตั้งเมืองแล้วก็เลยเรียกว่า “ปากน้ำท่าจีน” และเลย
เรียกเมืองสาครบุรีว่าเมืองท่าจีนด้วย

(๔) ปากน้ำแม่กลอง ถ้าคิดตามเค้าเรื่องชื่อปากน้ำทั้ง ๓
ซึ่งกล่าวมาแล้ว เติมก็อาจจะมีตำบลบ้านชื่อว่า “บ้านแม่กลอง”
(เพราะมีกลองใบใหญ่อย่างพวกกรมการอ้างหรืออย่างไรก็ตาม)
อยู่ที่ใกล้ปากน้ำจึงเรียกว่า “ปากน้ำแม่กลอง” ครั้นตั้งบ้านแม่กลอง
ขึ้นเป็นเมืองสมุทรสงครามคนก็เรียกว่า “เมืองแม่กลอง” เช่นเดียวกับ
เรียกเมืองสาครบุรีว่าเมืองท่าจีน

(๕) ปากน้ำบ้านแหลม เป็นปากน้ำแต่เฉพาะเมืองเพชรบุรี
เมืองเดียว ขึ้นไปจากปากน้ำไม่ไกลเท่าใดก็ถึงเมือง แต่คนเรียก
กันว่าปากน้ำบ้านแหลม เพราะตรงที่ปากน้ำแผ่นดินทางข้างฝั่งตะวันออก

ออกนอกขึ้นเป็นแหลมยาวออกไปในทะเล มีบ้านเรือนราษฎรตั้งอยู่ เรียกว่า “บ้านแหลม” จึงเรียกชื่อปากน้ำตามชื่อตำบลบ้านนั้น

พิเคราะห์ชื่อปากน้ำทั้ง ๕ ที่กล่าวมา ดูเป็นเอาชื่อตำบลอันอยู่ใกล้ปากน้ำมาเรียกชื่อลำแม่น้ำทางนั้น คือพิเคราะห์ที่ต่อไปเห็นว่าจะมีใช้คนอยู่ในท้องถิ่นนั้นเองตั้งชื่อที่เรียกปากน้ำต่าง ๆ คงเรียกกันแต่ว่า “ปากน้ำ” เพราะมีปากน้ำแห่งเดียวในท้องถิ่นนั้น ชื่อคงเกิดแต่คำคนอยู่ถิ่นนั้นเรียก เปรียบดังเช่นชาวเมืองจีนหรือเมือง นครศรีธรรมราชขนมาค้าขายทางเมืองข้างเหนือจะต้องบอกกันให้รู้ว่าจะแล่นเรือเข้าทางปากน้ำไหน หรือมีฉนวนก็เป็นชาวราชธานี เช่นผู้แต่งหนังสือพงศาวดาร จึงเอาชื่อตำบลที่อยู่ปากน้ำ เช่นบางมังกง บางเจ้าพระยา ท่าจีน แม่กลอง และบ้านแหลม เข้ามามีให้รู้ว่าจะปากน้ำไหน การที่เอาชื่อปากน้ำมาเรียกเป็นชื่อลำแม่น้ำตลอดสาย ดังเช่นเรียกลำน้ำที่กรุงเทพฯ ว่า “แม่น้ำเจ้าพระยา” ก็คือ เรียกแม่น้ำที่ตงเมืองสมุทรสงคราม เมืองราชบุรี และเมืองกาญจนบุรี ว่า “แม่น้ำแม่กลอง” ก็คือ ดูเป็นการบัญญัติใหม่เมื่อทำแผนที่ หาได้เรียกกันมาแต่เดิมอย่างนั้นไม่ แม้जनปัจจุบันนี้คนอยู่ริมแม่น้ำไหนที่คนอยู่ ก็เรียกแต่ว่า “แม่น้ำ” หาใช้ชื่อประกอบอย่างว่ามาจนไม่

แต่จะว่าประเพณีไทยไม่มีที่จะเรียกลำแม่น้ำเป็นชื่อเดียวกันแต่กันจนปากน้ำก็ว่าไม่ไ้ เพราะมี “แม่น้ำโขง” “แม่น้ำคง” (พม่าเรียกว่าแม่น้ำสะละวิน) “แม่น้ำพิง” “แม่น้ำสัก” และ “แม่น้ำน่าน” ทำลายขึ้นเรียกชื่อเดียวแต่ยกลำน้ำลงมา ลำแม่น้ำแม่กลองอาจจะมาแต่ชื่อลำน้ำแม่กลองด้วยประการฉะนี้

พระนิพนธ์สมเด็จพระปรมหาราช

๕

เพราะเหตุไฉนจึงเรียกชื่อลำแม่น้ำบางสายตามชื่อตำบลที่ปากน้ำ
และเหตุไฉนจึงเรียกชื่อแม่น้ำบางสายชื่อเดียวตลอดลงมาแต่ยอดน้ำ
ขอน้ำเค็มจนถึงน้ำจืดก็เรียกชื่อเดียวด้วย ด้วยสังเกตแม่น้ำที่เรียกชื่อเดียวแต่
ยอดน้ำลงมา ล้วนเป็นลำน้ำที่ไหลลงมาในระหว่างเทือกภูเขา เช่น
แม่น้ำสักไหลลงมาแต่แดนเมืองหล่มในระหว่างเทือกภูเขานครราชสีมา
ฝ่าย ๑ เทือกภูเขาพระพุทธรูปฝ่าย ๑ แม่น้ำพิงก็ไหลผ่านเทือก
ภูเขาเชิงใหม่ลงมา แม่น้ำน่านและแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำโขง แม่น้ำ
คง (สะละวิน) ก็เช่นนั้น แต่ประหลาดที่บรรดาลำน้ำอันอยู่ในแอ่งแม่น้ำ
เจ้าพระยาไม่เรียกชื่อเดิมของแม่น้ำนั้น ๆ จนถึงทะเลสักสายเดียวเป็น
ต้นว่าแม่น้ำสักก็เรียกชื่อลงมาเพียงพระนครหรืออยุธยา แม่น้ำน่าน
แม่น้ำพิง ก็เรียกชื่อลงมาเพียงปากน้ำโพ แม่น้ำแม่กลอง (ถ้าหาก
มาแต่ชื่อแม่กลอง) จะเรียกชื่อเดิมลงมาถึงไหนไม่ทราบ แม่น้ำ
ท่าจีนนั้นเดิมชื่อจะเรียกว่ากระไรไม่ทราบ พึงสังเกตอีกอย่าง ๑ ว่า
แผ่นดินแอ่งลำแม่น้ำเจ้าพระยานี้ทางฝ่ายตะวันตกพ้นเทือกภูเขาพระ
พุทธรูปมาไม่มีเทือกภูเขาขึ้น เป็นพื้นราบไปจนถึงเทือกภูเขาขึ้นแดน
พม่า ในที่ราบนั้นมีแนวลำน้ำเก่าและขังต่าง ๆ ส่อให้เห็นว่าเมื่อสมัย
ก่อนประวัติศาสตร์จะเป็นทะเลขึ้นไปถึงมณฑลพิษณุโลก น่าจะเป็น
เหตุด้วยภูเขาหลวงที่เมืองสุโขทัยเมื่อยังเป็นภูเขาไฟอยู่สักดีทำพินขึ้นมา
แล้วระเบิดขนานใหญ่เมื่อก่อนไฟจะกับ แผ่นดินไหวทำให้พื้นดินใน
มณฑลพิษณุโลก มณฑลนครสวรรค์ ตลอดจนมณฑลนครชัยศรีแล
มณฑลราชบุรีข้างตอนเหนือสูงขึ้น รุกขชาติทะเลให้ถอยลงมาจากข้างใต้

และบางแห่งแผ่นดินเกิดเป็นคันกันน้ำ จนท้องทะเลเดิมกลายเป็นขังใหญ่ต่างๆ เช่นบึงบรเพ็ญเป็นต้น มีทะเลไปทั้งในมณฑลพิษณุโลกและมณฑลนครสวรรค์ เมื่อพันปีสูงชันน้ำฝนที่ตกและที่ไหลลงมาจากภูเขาก็กักกั้นเป็นร่องไหลลงสู่ทะเลซึ่งอยู่ห่างออกไป จึงเกิดลำแม่น้ำเล็กๆขึ้นก่อน แล้วสายน้ำก็คดโค้งให้ลำน้ำบางสายกว้างขึ้น และชักลำน้ำบางสายให้ตื้นเขินเพราะน้ำไปเดินเสียทางอื่น เพราะฉะนั้นว่าตามที่ได้สังเกตมา ในแขวงมณฑลพิษณุโลก มณฑลนครสวรรค์ แม้ที่สุดจนในมณฑลอยุธยา จึงมีลำน้ำรางที่ไม่เป็นทางสัญจรปรากฏอยู่มากมายหลายแห่งจนบัดนี้ มีชื่อแต่คนเรียกกันในท้องถิ่น แผ่นดินก็ยังกรุกขยาดทะเลและสายน้ำเดินเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาจนถึงในสมัยประวัติศาสตร์ จะยกตัวอย่างดังเช่นลำ “แม่น้ำจักรสิทธิ์” ซึ่งทั้งเมืองสิงห์บุรีเดิมก็เป็นแม่น้ำใหญ่แต่ดินซาคเป็น หวัง เป็นดอนเสียแล้วพวกลำน้ำที่เปลี่ยนแปลงจึงมีชื่ออยู่เพียงชั่วคราว พอดินเขินแล้วก็เรียกชื่อแต่ตอนที่ยังมีน้ำ เรียกตามชื่อตำบลบ้านที่ตั้งอยู่ตรงหัวน้ำนั้น ลำแม่น้ำที่เกิดขึ้นใหม่ด้วยแผ่นดินรุกทะเลออกไปก็ไม่คงที่เหมือนกัน จึงเอาชื่อตำบลบ้านที่ปากน้ำเรียกเป็นชื่อลำน้ำ เช่น ปากน้ำแม่กลอง ถ้าหากเดิมชื่อว่าแม่กลองปากน้ำก็จะอยู่ยาวเมืองราชบุรีที่วามานโคยเกาทั้งนั้น

(๒) เรื่องพระเชตะวัน

๑. อธิบายชื่อพระเชตะวัน

ในพระสูตรต่าง ๆ เมื่อชนชื่อพระเชตะวันในภาษามคธ มักเรียกว่า “เชตวัน อนาถปิณฑิกสุส อารามะ” ชื่อที่เรียกทั้งนี้มาจากศัพท์ ๔ คำประสมกัน คือ เชต วัน อนาถปิณฑ อาราม หมายถึงเป็นชื่อท้องที่ ๒ คำ เป็นชื่อยุคคล ๒ คำ แต่ละคำมีอธิบายดังกล่าวต่อไปนี้

คำ “วัน” (ไทยเราอ่านว่า วัน และมักแปลว่า พน) ในพจนานุกรมบาลีของอาจารย์ชิลเทอสแปลเป็นอังกฤษว่า Forest ไทยเราแปลว่า ป่า (ไม้)

คำ “อารามะ” (ไทยเราอ่านว่า อาราม) อาจารย์ชิลเทอสแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Garden ศาสตราจารย์วิสเทวิกสแปลว่า Park ไทยเราแปลว่า สวน

คำ “เชต” (ไทยเราใช้แปลว่า เขต) เป็นชื่อเจ้าองค์ ๑ ซึ่งอยู่ณเมืองสาวัตถี

คำ “อนาถปิณฑ” เป็นชื่อมหาเศรษฐีคน ๑ ซึ่งอยู่ณเมืองสาวัตถี และเป็นมหาอุบาสกในพระพุทธศาสนา

ถ้าแปลรวมกันก็ว่า “สวนของอนาถปิณฑที่ป่าเขต” หรือถ้าแปลให้พิสดารออกไป ก็ว่า “สวนอันเศรษฐีอนาถปิณฑสร้างณป่าเจ้าเขต” ดังนี้

๒. อธิบายเรื่องสร้างพระเชตวัน

เรื่องตำนานการสร้างพระเชตวัน มีอยู่ในหนังสือ แต่งในอินเดีย เป็นภาษามคธมาแต่โบราณ กล่าวความวิจิตรพิสดารมาก ในวินัยปิฎกจะกล่าวแต่เนื้อความคามวิจิตรของฉนั้น หรือถ้าว่าอีกอย่างหนึ่งจะกล่าวตามความคิดเห็นในปัจจุบันนี้ ว่าเรื่องก็แท้แหละเป็นอย่างไร

ในหนังสือเรื่อง “อินเดียสมัยพระพุทธศาสนา” Buddhist India ของศาสตราจารย์ ริส เดวิดส์ Prof. Rhys Davids กล่าวว่าเมื่อก่อนหน้าพุทธกาลมีนักบวชเรียกว่า “อาชีวก” อยู่แล้วหลายคน (เรียกในหนังสือเรื่องอื่นว่า “ปริพาชก” อาจารย์ชิลเคอสแปลว่า Religious Mendicant คือนักบวช กัม) พวกอาชีวกนั้นล้วนเป็นผู้ปรารถนาหาทางนิพพาน แต่ไม่เชื่อวิธีอย่างที่พวกพราหมณ์สอนมาแต่ก่อน จึงออกบวชเป็น “ภิกษุ” (หมายความว่าผู้สละทรัพย์สินสมบัติ บ้านเรือนออกไปอยู่แต่ลำพังตัวอาศัยเลี้ยงชีพด้วยภิกขาจาร) เทียวสืบเสาะหาธรรมทางนิพพานด้วยประการอย่างอื่น อาจารย์ริสเดวิดส์ จึงแปลศัพท์ “อาชีวก” ว่า The Wanderers พวกอาชีวกคนใดไปคิดเห็นเป็นยุติคิดว่าจะถึงนิพพานได้ด้วยอุบายอย่างใด ก็เที่ยวสั่งสอนผู้อื่นตามถิ่นประเทศต่าง ๆ มีคนเลื่อมใสออกบวชเป็นบริวารมากบ้างน้อยบ้าง เรียกชื่อรวมกันทั้งหมดว่า “สงฆ์” ตัวครูผู้สอนก็ไต่เป็นศาสตราจารย์ ประกาศตั้งธรรมวินัยตามลัทธิของตนขึ้นเป็นศาสนาอันหนึ่ง ยกตัวอย่างกึ่งเช่นพวกที่เรียกว่า “นิครนถ์” และ “เทิยรลัษ” (พวกหลังยังมีอยู่ในปัจจุบันนี้ ฝรั่งเรียกว่า “เจน” Jain) เป็นต้น หรือถ้าว่า

อีกอย่างหนึ่ง พระพุทธเจ้าเมื่อยังเป็นพระโพธิสัตว์ เสด็จออกมหาภิเนษกรรม ก็ออกทรงผนวชอย่างเช่นพวกอาชีวกและทองเที่ยวแสวงหาทางนิพพานเช่นเดียวกัน จนได้ตรัสรู้พระโพธิญาณก็ตั้งพุทธบริษัท และประกาศทั้งพระพุทธศาสนา เสด็จเที่ยวทรงสั่งสอนไว้ในยลทั่วตามถิ่นและประเทศต่าง ๆ อย่างประเพณีของพวกอาชีวกทั้งหลายนั่นเอง แม้ต่อมาในสมัยพุทธกาลก็ยังมีอาชีวกพวกอื่น ๆ คงชนอีกลัทธิอาชีวกใดมีคนเลื่อมใสมากก็รุ่งเรืองแพร่หลาย ลัทธิใดที่คนสิ้นนับถือก็สูญไป

ก็พวกอาชีวกหรือแม่พวกพุทธบริษัท เวลาเที่ยวสอนศาสนาไปตามที่ต่าง ๆ นั้น ถือประเพณีเหมือนกันอย่างหนึ่ง คือถ้าไปพักอยู่ ณ ถิ่นบ้านใดเมืองใด ย่อมพักอยู่ตามที่ว่างภายนอกบ้านนอกเมือง มักอยู่ตามชายป่าระยะทางพอเดินเข้าไปยิณชบาตในหมู่บ้านได้ ฝ่ายพวกชาวบ้านชาวเมืองรู้ว่ามิพวณักบวชสอนศาสนามาพักอยู่ใกล้ ก็พากันออกไปไต่ถามทางธรรมและฟังเทศน์ทำบุญ เป็นประเพณีที่รู้และนิยมกันทั่วไปในสมัยนั้น ที่ชายบ้านอันเรียกตามภาษามคธว่า วรรณะ กังเช่นเวฬุวันณเมืองราชคฤห์ มหาวันณเมืองกบิลพัสดุ์ และมีคคทาววันณเมืองพาราณสี เป็นต้น แห่งใดจะเป็นที่มิผู้ถือกรรมลัทธิเป็นเจ้าของกัถหรือไม่มีเจ้าของกัถ คงถือนันว่าเป็นที่อนุญาติให้พวกนักบวชพักได้ เป็นสาธารณะทั่วไปทุกจำพวก บางคราวพวกนักบวชที่ถือศาสนาต่างกันพักอยู่ในที่ค้ำยลเดียวใกล้ ๆ กันก็มี จึงปรากฏในพระสูตรต่าง ๆ หลายแห่ง ว่าพระพุทธรองค์ใดเคยทรงสนทนาโต้ตอบ

กษัตริย์และคณาจารย์ชาวเวทอาศัยอยู่ในเมืองไว้ในพระสูตรก็
หลายคน น่าจะสนทนากันในเวลาเมื่อไปพักอยู่ในพระวิหารใด ๆ กัน หรือ
ในพระวิหารเดียวกัน ถึงกล่าวมาแล้ว

เริ่มเรื่อง พระเจ้าพรหมบุตรนั้น เมื่อพระพุทธองค์เสด็จเที่ยว
สอนพระศาสนาไปตามบ้านเมืองต่าง ๆ ในทวีปประเทศ มักเสด็จ
ไปยังเมืองสาวัตถีเมือง ๆ และมีผู้คนพากันเลื่อมใสมาก ในพวก
ชาวเมืองสาวัตถีนั้น มีมหาเศรษฐีคนหนึ่งชื่อว่าอนาถปิณฑ เลื่อมใส
ในพระรัตนตรัยแรงกล้ากว่าผู้อื่นโดยมาก คงปรารถนาจะขายป่าที่
พระพุทธองค์เคยเสด็จประทับนั้นไม่สู้มีความผาสุก และบางครั้งก็
ต้องเสด็จอยู่ประปรายกับชาวเมืองพวกอื่น จึงคิดจะสร้างอาราม (น่าจะแปล
ว่า วัด) ถวาย ให้เป็นที่พักแต่เฉพาะพระพุทธองค์กับพวกพระสงฆ์
พุทธสาวก มิให้ภิกษุชาวเมืองอื่นไปอยู่ประปราย เศรษฐีอนาถปิณฑเที่ยว
เลาะหาที่ตามชายป่าไปเห็นแห่งหนึ่งเหมาะดี แต่ที่ตรงนั้นเจ้าเชดดิ
กรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของ เศรษฐีอนาถปิณฑจึงขอซื้อที่ดินมาสร้างวัด
ถวายสำหรับพระพุทธองค์ประทับกับพระสาวกในเวลาเสด็จไปพักหรือ
จำพรรษาในเมืองสาวัตถี ในหนังสือซึ่งแต่งแต่โบราณ พรรณนาถึง
วัดที่เศรษฐีอนาถปิณฑซื้อที่ดินวัดถาวรมากจนไม่น่าเชื่อ เช่นว่าให้ราคา
ค่าที่ด้วยวิธีเอาแผ่นทองคำแผ่น (คือเงินตราที่ใช้ในการซื้อขาย)
ลงปูเรียงจนเต็มตลอดพื้นที่ ๆ ซ้อนกัน แต่ก็ประหลาดอยู่ที่มีหลักฐาน
ปรากฏว่าชาวอินเดียเชื่อว่าซื้อที่พระเชตะวันด้วยวิธีเช่นนั้นมาแต่โบราณ
ด้วยมีรูปภาพทำหลักศิลาเครื่องประทับพระมหาสถูปถาวรทุก Bharhut

ซึ่งสร้างใกล้กับสมณวิหารเจ้าโศกมหาราช ราวเมื่อ พ.ศ. ๓๐๐ ทำ
 เรื่องเศรษฐกิจอนาถาธิปไตยที่พระเชตะวันด้วยปลูกหาประโยชน์เป็นราคาตั้ง
 กล่าวมา รูปจำลองนั้นมิใช่มาเขียนไว้อย่างหาย ๆ ที่ผาผนังด้าน
 หน้าพระวิหารวัดมกุฏกษัตริย์แห่ง ๑ มิใช่เป็นรูปฉายแลเห็นได้ชัด
 พิมพ์ไว้ในหนังสือ Buddhist India ฉบับพิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๑
 หน้า ๙๙ อีกแห่ง ๑ ชื่อที่เรียกว่าเชตะวันนั้นเห็นอาจจะเป็นชื่อเรียก
 กันขึ้นใหม่เมื่อสร้าง หรือจะเป็นชื่อตำบลที่ชาวเมืองเรียกกันอยู่ก่อน
 แล้วว่า “ป่าเจ้าเชต” ก็ได้ แต่อย่างไรก็ดีที่ดูเหมือนเมื่อในพุทธกาล
 พระพุทธเจ้าจะเสด็จประทับอยู่ ณ พระเชตะวัน มากกว่าประทับที่แห่งอื่น
 ชื่อนี้มีเค้าเงื่อนในพระสูตรต่าง ๆ ปรากฏพระธรรมเทศนาซึ่งพระพุทธ
 องค์ทรงแสดง ณ พระเชตะวัน มีจำนวนมากกว่าทรงแสดง ณ ที่อื่น
 จึงน่าสันนิษฐานต่อไปว่า พระเชตะวันอาจจะเป็นวัดแรกซึ่งสร้างขึ้น
 ถวายแด่พระพุทธรูป เพราะฉะนั้นพวกพุทธศาสนิกชนใน
 อินเดียจึงนับถือกันว่าเป็น “วัดเดิม” เมื่อสร้างพระมหาสถูปถาวร
 จึงเอาเรื่องเศรษฐกิจอนาถาธิปไตยสร้างพระเชตะวันมาจำลองเป็นรูปภาพเข้า
 ในเรื่องพุทธประวัติ เรื่องสร้างวัดอนาถาเอามาจำลอง

๓. อธิบายประวัติพระเชตะวัน

แต่พระเชตะวันเห็นจะรุ่งเรืองอยู่ในพุทธกาล ด้วยเป็นที่ประชุม
 ผู้คนไปเฝ้าพระพุทธองค์และไปฟังพระธรรมเทศนาซึ่งพระองค์ทรง
 แสดงในเวลาเสด็จประทับอยู่ ณ ที่นั้นเป็นอันมากเนื่องนี้ แม้พระคันธ
 กุฎฐที่เสด็จประทับและที่พระสงฆ์อาศัยก็น่าจะอยู่สบายดีกว่าแห่งอื่น แต่

เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระเชตะวันไม่มีพระพุทธองค์เปรียบเหมือนปราสาทขาดยกเสียโฉม ยังเป็นแต่ที่สำหรับพระสงฆ์พุทธสาวกพิชิตภัยในเวลาเดินทางและจำพรรษา ถึงการบำรุงรักษาเมื่อสิ้นอายุศรัณวีนาคบิตตแล้วน่าจะเสื่อมทรามลง จึงไม่ปรากฏเรื่องประวัติของพระเชตะวันแห่งเกิมนั้นต่อมา ยังมีภคณีอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นขี้เกียจให้พระเชตะวันถูกลูทโรม ด้วยเมื่อพระพุทธองค์ทรงประสูติใกล้เสด็จเข้าพระนิพพาน พระอานนท์ทูลปรารภว่า เมื่อสิ้นพระพุทธองค์แล้วพวกพุทธสาวกจะพากันว่าเหว ด้วยมีไถ่เข้าแทนเห็นพระองค์เหมือนแต่ก่อน พระพุทธเจ้าจึงทรงพระกรุณาแนะนำไว้ ว่าถ้าใครเปลี่ยนใจเช่นนั้นก็ให้ไปปลงธรรมสังเวชนที่แห่งใดแห่งหนึ่งใน ๔ แห่ง คือที่พระองค์ประสูติในส่วนลุมพินีแห่งเมืองกบิลพัสดุ์

แห่ง ๑ ที่พระองค์ตรัสรู้พระโพธิญาณณโพธิมณฑลในแขวงเมืองคยา

แห่ง ๑ ที่พระองค์ประทานปฐมเทศนาในมคคทายวันแห่งเมืองพาราณสี

แห่ง ๑ และที่พระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานณกรุงที่เมืองกุสินารา

แห่ง ๑ (แล้วแต่ใครจะไปยังแห่งใดได้สะดวก) จึงเกิดมีพระบริภคเจกียชน ๔ แห่ง ใช้แต่เท่านั้น เมื่อถวายเพลิงพระพุทธสรีระแล้วเข้าบ้านพานเมืองต่าง ๆ ขอแบ่งพระบรมธาตุไปสร้างพระสถูปบรรจุไว้ให้คนบูชาในบ้านเมืองของตน เกิดมีพระธาตุเจกียชนด้วยอีก ๘ แห่ง รวมเป็นพุทธเจกียเกิดขึ้นสำหรับบูชาแทนพระองค์พระพุทธเจ้า ๑๒ แห่ง

พระเชตะวันมีไถ่ขี้เกียจอยู่ในพุทธเจกีย พวกพุทธศาสนิกชนก็คงพากันนิยมไปบูชาพุทธเจกีย ๑๒ แห่งนั้นแทนไปยังพระเชตะวันอย่างแต่ก่อน

๔. อธิบายประวัติพระพุทธศาสนาเมื่อล่วงพุทธกาล

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานนั้น พระพุทธศาสนา
 ยังเป็นแต่ศาสนา ๑ ใน ๔ ศาสนาซึ่งมีผู้คนในอินเดียนับถือมาก นอก
 จากพระพุทธศาสนายังมี ศาสนาพราหมณ์ ศาสนา ๑ ศาสนาของ
 พวกอาชีวก ศาสนา ๑ ศาสนาของพวกนิครนถ์ ศาสนา ๑ เป็น
 ศาสนาใหญ่อยู่ในมัธยมประเทศเดียวกัน เช่นเช่นนั้นมากกว่า ๒๐๐ ปี
 จนถึง พ.ศ. ๒๓๐ (ตามประมาณของอาจารย์วินเซนต์ เอ สมิท
 Vincent A. Smith) พระเจ้าอโศกมหาราชในโมริยะราชวงศ์ได้เป็น
 พระเจ้าราชาธิราชในอินเดีย ทรงเลื่อมใสพระพุทธศาสนาประดุจฐาน
 พระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก ยกพระพุทธศาสนาขึ้นเป็นจอม
 ศาสนาทั้งปวงในพระราชอาณาเขตต์ หรือถ้าว่าอีกอย่าง ๑ พระพุทธ
 ศาสนาได้เป็นศาสนาสำหรับประเทศเป็นที่แรกแต่ครั้งนั้น พระเจ้า
 อโศกมหาราชทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอเนกปริยาย จะยก
 มากเล่าแต่ ๒ อย่างซึ่งเกี่ยวเนื่องกับวินิจฉันน์ คือเรื่องสร้างพุทธเจดีย์
 อย่าง ๑ กับแผ่พระพุทธศาสนาอย่าง ๑

เรื่องพระเจ้าอโศกมหาราชทรงสร้างพุทธเจดีย์นั้น มีศิลาจารึก
 และโบราณวัตถุที่ยังเหลืออยู่เป็นหลักฐาน ว่าได้ทรงพระอุตสาหะเสด็จ
 บูชาถึงที่พระบรมโกศเจดีย์ทั้ง ๔ แห่ง และให้ย้ายพระบรมสารีริกธาตุ
 ที่บรรจุไว้ในพระสถูปแต่เดิมหลายแห่ง เอาไปรวมกันแล้วแบ่งเป็น
 ส่วนละน้อยๆ แยกให้ไปสร้างพระสถูปบรรจุไว้เป็นเจดีย์สถานณที่ต่างๆ

ซึ่งไ้ทรงแม่พระพุทธรูปไปตั้ง (ในหนังสือเก่าถึง ๘๔๐๐๐ แห่ง)
 ขันเป็นมูลเหตุที่ระเถิกมีหัวแพร่หลาย และจึงมีพระสถูปธาตุ
 เจกียเป็นหลัก และมีวิหารสำหรับคนประชุมบูชาพระบรมธาตุ ๒ สิ่ง
 นกนแห่ง สิ่งอื่นนอกจากพระเจกียวิหาร เช่นคันโพธิ์พันพทศคา
 กติ กุญสังฆกั และโอสถกั มีแต่มาวัด เป็นแบบอย่างมาแต่
 ครั้งพระเจ้าอโศกมหาราช

แต่มีคติอื่นหนึ่งซึ่งชาวอินเคยถือกันมาแต่เดิมว่าไม่ควรทำ
 พระพุทธรูป เพราะฉะนั้นในลวกลายเครื่องประดับพุทธเจกียซึ่งพระเจ้า
 อโศกหรือผู้อื่นสร้างในสมัยนั้นและต่อมาอีกนาน แม้จำหลักเรื่อง
 พระพุทธประวัติก็ทำแต่รูปภาพอื่น ตรงไหนต้องที่เป็นพระพุทธรูปก็
 ทำรูปสิ่งอื่นเป็นสำคัญแทนพระองค์ เช่นรอยพระพุทธรบาท และดอกบัว
 เป็นต้น ตรงเมื่อเสด็จออกมหาภิเนษกรรมก็ทำแต่รูปม้าผูกอานเปล่า
 เรื่องก่อนนั้นไปก็ทำเป็นรูป คันโพธิ์ กงจักร พุทธบัลลังก์ และพระสถูป
 จำหลักให้เข้ากับเรื่อง พระพุทธประวัติ เป็นเช่นนั้นมาจนใกล้จะถึง
 พ.ศ. ๔๐๐ จึงเกิดมีพระพุทธรูปด้วยเหตุนี้จะเล่าต่อไปข้างหน้า

เรื่องพระเจ้าอโศกมหาราชแม่พระพุทธรูปศาสนามัน จะต้องเล่า
 ย้อนถอยหลังขึ้นไปสักหน่อยให้เข้าใจความติดต่อกัน คือเมื่อพระพุทธ
 องค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วไม่ช้า พระสงฆ์อริยสาวกประชุมกัน
 ที่ถ้ำในเขวงเมืองราชคฤห์ ช่วยกันรวบรวมพระธรรมวินัยบรรดาที่
 พระพุทธเจ้าไ้ทรงสอนและบัญญัติไว้ท่องจำสวดช้อมพร้อมกัน เรียก
 ว่า สังคายนา นับเป็นครั้งแรก หรือปฐมสังคายนา แล้วถือ

พระธรรมวินัยตามที่ได้อสังคายนาครั้งนั้นเป็นหลักพระพุทธานุญาตสืบมา
 ครั้นล่วงพุทธกาลได้สัก ๑๐๐ ปี เมื่อพระอริยสาวกที่ได้นำปฐม
 สังคายนาถึงมรณภาพไปหมดแล้ว พระภิกษุชั้นลูกศิษย์ได้เป็น
 คณาจารย์เกิดความเห็นต่างกันขึ้นด้วยเรื่องแก่งขัททกวินัย คือพระวินัย
 ที่ไม่เป็นข้อสำคัญ พระสงฆ์พวก ๑ เห็นว่าควรแก้ไข ด้วยพระพุทธานุญาต
 ได้ประทานอนุญาตไว้ให้เป็นสิทธิแก่พระสงฆ์ แต่พระสงฆ์อีกพวก ๑
 เห็นว่าถ้าแก้ไขพระวินัยได้แล้ว ก็คงแก้ไขกันต่อไปอีกในภายหน้า
 จะเป็นเหตุให้พระธรรมวินัยคลาดเคลื่อนเสื่อมเสียหลักพระศาสนาไป
 ทุกที ควรให้คงอยู่ตามที่พระมหาเถระอริยสาวกได้ทำปฐมสังคายนา
 ไว้แต่อย่างเดียว พวกข้างโน้นไม่ยอมขึ้นแก้ไขไปตามความเห็น
 พระสงฆ์จึงแตกกันเป็น ๒ นิกายเมื่อ พ.ศ. ๑๐๐ พวกที่ไม่ยอมแก้ไข
 ได้นามว่า “เถรวาท” พวกที่แก้ไขได้นามว่า “आจารียวาท” พระสงฆ์
 พวกเถรวาทประชุมกันณเมืองเวสาลี ทำสังคายนาพระธรรมวินัยตามที่
 พระอริยสาวกได้รวบรวมไว้อีกครั้ง ๑ นับเป็นสังคายนาครั้งที่ ๒ เรียกว่า
 ทุติยสังคายนา ก่อนนั้นมากกว่า ๑๐๐ ปี เมื่อถึงสมัยพระเจ้าโคกทรงบำรุง
 พระศาสนา พระสงฆ์ในอินเดียมีเป็น ๒ นิกายก็งัดมา และใน
 นิกายหนึ่งยังแยกกันเป็นต่างคณะออกไปอีกหลายคณะ พระเจ้าโคก
 ทรงเลื่อมใสในพระโมคคัลลียบุตรภิกษุเถระ ผู้เป็นเจ้าคณะวิจิตรวาท
 ในนิกายเถรวาทจึงทรงอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์นิกายเถรวาท ครั้งนั้น
 มีพวกพระสงฆ์นิกายआจารียวาท (ในหนังสือเก่าว่าพวกเดียรถีย์ ความ
 ไม่ลงรอยกัน) ที่อยากได้ราชูปถัมภ์เข้าขอ (แปลง) เป็นนิกายเถรวาท

แต่เมื่อแปลงแล้วยังประพุกพิลทมิ์เดิมของตน จนเกิกรังเกียจนขึ้น
 ภายในสงฆมณฑลซึ่งทรงอุปถัมภ์ พระเจ้าอโศกจึงให้กำจัดพวกภิกษุ
 นิกายอื่นเสีย คงให้มีแต่พระสงฆ์เถรวาทนิกายเดียว แล้วทรง
 อาราธนาพระโมคคัลลีย์บุตรคัสสเถระ ให้เป็นประธานทำสังคายนา
 ณกรุงปาตลีบุตรราชธานีอีกครั้งหนึ่งนับเป็นครั้งที่ ๓ เรียกว่า ตติย
 สังคายนาพระธรรมวินัยที่ทำสังคายนา ๓ ครั้งนี้เป็นภาษามคธ ใช้
 เป็นหลักพระพุทโศศาสนาสืบมา

เมื่อว่าต่อไปถึงลักษณะการที่พระเจ้าอโศกแม่พระพุทโศศาสนา
 แม้ เรื่องที่ปรากฏในศิลาจารึกของพระเจ้าอโศก กับเรื่อง ที่กล่าวใน
 หนังสือมหาวงศ์พงศาวดารลังกาต่างกันอยู่บ้าง แต่พิเคราะห์เนื้อเรื่อง
 ถ้าเรียงเป็นลำดับกันก็เข้ากันได้ คือ ในชั้นแรกพระเจ้าอโศกทรงตั้ง
 กระทรวงธรรมการให้มีขึ้นในรัฐบาล เป็นเจ้าหน้าที่จัดการสั่งสอน
 ประชาชนให้ประพฤติตามพระธรรมในพระพุทธศาสนา และโปรดให้
 จารึกพระราโชวาทแสดงพระธรรมจำหลักศิลาประภิชฐานไว้ตามบ้าน
 เมืองต่าง ๆ ในพระราชอาณาเขตต์เป็นอันมาก แห่งใดมีจำนวนคน
 เลื่อมใสพระพุทธศาสนา มากก็ทรงอาราธนาพระโมคคัลลีย์บุตรคัสสเถระ
 ให้เลือกสรรพระเถระซึ่งรอบรู้พระธรรมวินัยเป็น สังฆนายกพาคณะ
 สงฆ์ไปยังที่แห่งนั้น เพื่อให้บรรพชาอุปสมบทแก่พวกชาวเมือง
 ตั้งสงฆมณฑล ประภิชฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคง อยู่ในที่นั้นสืบไป
 ในหนังสือมหาวงศ์ระบุนามพระมหาเถระที่เป็นนายกไปครั้งนั้น ๑๐ องค์
 และว่าได้ประภิชฐานสงฆมณฑลณประเทศต่าง ๆ ๘ ประเทศ บอก

ชื่อประเทศไว้ในหนังสือมหาวงศ์ด้วย พวกนักปราชญ์โบราณคดีได้
 เอาชื่อประเทศที่เรียกในหนังสือมหาวงศ์สอกับแผนที่ ได้ความว่า
 อยู่ในแผ่นดินอินเดีย ๗ ประเทศอยู่นอกประเทศอินเดีย ๒ ประเทศ
 แต่ในจารึกของพระเจ้าอโศกกล่าวถึงเรื่องส่งคณะสงฆ์ไปยังที่ต่างๆ
 ไม่ วินิจฉัยเรื่องเพียงที่มีหลักฐานดังกล่าวนั้น เห็นว่าพระเจ้าอโศกคง
 แล่พระพุทธรูปไปในประเทศอาณานิคมก่อน เมื่อทรงประจักษ์แก่
 พระราชหฤทัย ว่าลักษณะการปกครองด้วยอาศัยพระธรรมตามพระ
 พุทธศาสนาเป็นหลักเป็นประโยชน์และความสุขแก่บ้านเมืองได้จริง จึง
 แต่งราชทูตให้ไปทูลชักชวนพระเจ้าแผ่นดินประเทศอื่นอันมีทางไมตรี
 ให้ใช้แบบแผนอย่างเดียวกัน ในศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกออกนาม
 แต่ประเทศต่าง ๆ ที่แต่งทูตไปทางฝ่ายตะวันตกจนถึงยุโรป หาออก
 นามประเทศใดทางตะวันออกไม่ แต่ในหนังสือมหาวงศ์มีนามพระ
 มหาเถระที่เป็นสังฆนายกไปประดิษฐานพระพุทธรูปในประเทศทาง
 ตะวันออก ๓ องค์ คือ พระมหินทร เป็นราชบุตร (แต่ในหนังสือ
 ทางอินเดียว่าเป็นพระอนุชา) ของพระเจ้าอโศก ไปยังประเทศลังกา
 องค์ ๑ พระโสณกับพระอุตระไปยังประเทศสุวรรณภูมิด้วยกัน ๒ องค์
 ที่ในหนังสือมหาวงศ์เรียกว่าประเทศสุวรรณภูมินั้น พวกมอญอ้างว่า
 เมืองสะเทิมในรามัญประเทศ แต่พวกนักปราชญ์โบราณคดีที่ความว่า
 ประเทศอินโดจีน (คือแผ่นดินที่ต่อกับอินเดียไปจนต่อแดนจีน) ทั้งหมด
 ไม่ละเพาะแต่เมืองมอญ ชื่อนี้มีเค้าเงื่อนอย่างหนึ่ง ซึ่งดูเหมือนจะ
 มีใครมีใครได้สังเกต คือพระมหาเถระที่เป็นสังฆนายกไปประดิษฐาน

พระพุทธศาสนาที่แห่งอื่นไปแต่แห่งละองค์ก็ยวที่นั้น แต่ประเทศ
สุวรรณภูมิว่าไป ๒ องค์ด้วยกัน ซ่อนล่อนว่าน่าจะเป็นพระสงฆ์ ๒ คณะ
พระโสณเป็นนายกคณะ๑ พระอุตตรเป็นนายกคณะ๑ มาประคิยฐาน
พระพุทธศาสนาที่สองแห่งห่างไกลกันในสุวรรณภูมิประเทศ ถ้า
พิจารณาประกอบกับโบราณวัตถุที่ยังปรากฏอยู่ น่าลงความเห็นเป็น
ยุคที่ว่าที่ ๒ แห่งนั้น คือประเทศรามัญแห่ง ๑ กับประเทศทวารวดี
(ที่นครปฐม) แห่ง ๑ ทั้งสองแห่งนี้ได้รับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่
สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช และได้พระบรมราชามาสร้างพระสถูปเจดีย์
บรรจุไว้ในครั้งนั้น สมกับพระบรมราชวินิจฉัยของพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งจารึกไว้ณพระปฐมเจดีย์ ตามปริยายที่กล่าว
มานี้ เห็นว่า พระสงฆ์ลังกากับพระสงฆ์รามัญ และพระสงฆ์ไทยสืบ
วงศ์เถรวาทอันเดียวกันมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๐๐ เศษทั้งนั้น

พระเจ้าอโศกมหาราชครองราชสมบัติอยู่ ๓๗ ปี สวรรคตเมื่อ
พ.ศ. ๓๐๗ ก่อนนั้นมาเชื้อสายในโมริยะราชวงศ์ไม่สามารถจะปกครอง
ราชอาณาจักรได้เป็นพระเจ้าราชาธิราชอยู่ได้ แผ่นดินอินเดียก็กลัย
แยกกันเป็นประเทศต่าง ๆ เป็นอิสสระแก่กันหลายประเทศ แต่ส่วน
ชาวอินเดียนับถือพระพุทธศาสนาอยู่เป็นพื้นทั่วไป และมีพระเจ้า
แผ่นดินที่เป็นพุทธศาสนูปถัมภกต่อมาอีกหลายพระองค์ จะกล่าวถึง
แต่ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงอันเกิดขึ้นในประวัติพระพุทธศาสนา

เมื่อราว พ.ศ. ๓๘๐ พระเจ้ามิลินท์ (ในมิลินทปัญหา) อันเป็น
เชื้อสายฝรั่งชาติกรีก Greek พวกที่อพยพมาจากยุโรปแต่ครั้งพระเจ้า

อะเล็กซานดราหาราช ได้ครองราชอาณาเขตอันหนึ่งในอินเดีย
ข้างฝ่ายเหนือเรียกว่าประเทศโยนก ตั้งเมืองสาคล (เดี๋ยวนี้เรียกว่า
เมือง Cabul อยู่ในอัฟกานิสถาน) เป็นราชธานี พวกโยนกเดิมนับถือ
เทวตาเป็นสรณะ ครั้นมาอยู่ประปรายกับชาวอินเดียไม่ช้านานเท่าใดก็
เข้ารับเลื่อมใสถือพระพุทธศาสนา เป็นมูลที่หนังสือเรื่องมิลินทปัญหา
แต่งว่าด้วยพระเจ้ามิลินท์สนทนากับพระนาคเสนจนทรงเลื่อมใสในพระ
พุทธศาสนาปรากฏอยู่ พวกโยนกเคยทำเทวรูปบูชามาแต่ก่อน เมื่อ
มาถือพระพุทธศาสนาไม่ถ้อยห้ามเหมือนชาวอินเดียให้ทำพระพุทธรูป
บูชา ก็มีพระพุทธรูปขึ้นแต่สมัยพระเจ้ามิลินท์ (ฝรั่งเรียกว่า
Menander) เป็นต้นมา ชาวอินเดียเลยเห็นชอบด้วยเอาอย่างไปทำ
แพร่หลาย จึงนับว่าเกิดมีพระพุทธรูปขึ้นแต่ในสมัยโยนกเมื่อราว
พ.ศ. ๓๔๐

ครั้นถึงสมัยเมื่อราว พ.ศ. ๕๐๐ มีพวกกษัตริย์อพยพมาจากทาง
ตะวันออก (ที่เป็นแดนประเทศจีนบัดนี้) มาแย่งอำนาจจากพวกโยนก
ตั้งราชอาณาเขตที่คันทารวราชัน ตั้งเมืองมยุรปุระ (เดี๋ยวนี้เรียกว่า
เปศวาร์) เป็นราชธานี พวกกษัตริย์เป็นชาวต่างประเทศเหมือนกับพวก
โยนก เมื่อมาอยู่ประปรายกับพวกโยนกและชาวอินเดียก็ถือพระพุทธศาสนา
ก็มาเข้ารับด้วยอีกพวก ๑ ก็ในกษัตริย์ราชวงศ์นี้มีพระเจ้าแผ่นดิน
องค์ ๑ ทรงพระนามว่ากนิษกะ เสวยราชย์เมื่อ พ.ศ. ๖๖๓ มีอำนาจ
มากแผ่อาณาเขตได้กว้างขวางจนถึงมคธราชธานี ทรงเลื่อมใสในพระ
พุทธศาสนามาก แสดงพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภกเหมือนอย่าง

พระเจ้าอโคทมหาราช แต่ถึงสมัยพระเจ้ากนิษกะพระภิกษุสงฆ์พวก
 เถรวาทและอาวรียวาทยังถือหลักแตกต่างกันมากออกไปอีก พวก
 พระสงฆ์นิกายเถรวาทยังถือหลักตั้งสอนไว้ในยลัตว์ให้คงมุ่งหมาย
 มรรคผลเป็นทางนิพพาน แต่พวกอาวรียวาทว่ามุ่งหมายเช่นนั้นเห็นแต่
 แก่ตัว สอนให้มุ่งหมายเป็นพระโพธิสัตว์ เพื่อจะได้เกิดเป็นพระพทธเจ้า
 ไปปรคสัตว์เสียก่อนแล้วจึงเข้าพระนิพพาน พระเจ้ากนิษกะให้ประชุม
 สงฆ์ทั้ง ๒ วาทะปรึกษาหารือเพื่อจะให้รวมเป็นนิกายเดียวกัน แต่ไม่
 ประสงค์กันได้ พระเจ้ากนิษกะทรงเลื่อมใสพระสงฆ์ฝ่ายนิกาย
 อาวรียวาท จึงอาราธนาพระมหาเถระในนิคายนั้น ปรากฏนามว่า
 พระอศัวนโฆษ ให้เป็นประธานทำสังคายนาณแคว้นกัสมีระ (เดิมนั้น
 เรียกว่า แคชเมียร์) อีกครั้ง ๑ แต่นั้นสงฆ์มณฑลจึงถือคติต่างกัน
 เป็น ๒ นิกาย พวกหมายเป็นพระโพธิสัตว์เรียกนามนิกายของตนว่า
 “มหายาน” หมายความว่า เป็นยานใหญ่รับขนสัตว์ข้ามสังสารวัฏ
 เรียกพวกเถรวาทเดิมว่า “หินยาน” หมายความว่า เป็นยานเล็ก
 แต่พวกเถรวาทเรียกพวกตนเองว่า “สาวกยาน” หมายความว่า ยาน
 ของพระอริยสาวก แต่คนโดยมากเรียกว่าหินยาน จึงเรียกอย่างนั้น
 เป็นยุคคิตต่อมา พระไตรปิฎกก็เกิดต่างกันเป็น ๒ ภาษา พวกหินยาน
 คงถือพระไตรปิฎกภาษามคธ ซึ่งสังคายนาครั้งพระเจ้าอโคทมหาราช
 แต่พวกมหายานแปลงพระไตรปิฎกจากภาษามคธไปเป็นภาษาสันสกฤต
 พระเจ้ากนิษกะก็แต่งตั้งทูตไปเที่ยวตั้งสอนยังนานาประเทศทำนองเดียวกับ
 พระเจ้าอโคท แต่ราชธานีคันทารราชูตั้งอยู่ทางข้างเหนือ คราวนี้
 พระพทธศาสนาแผ่ไปทางข้างเหนือจนถึงประเทศจีนในสมัยนี้

พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ๒๑

ตั้งแต่สมัยพระเจ้าโกนิเยะ การลอบพระพุทธรูปศาสนาจึงแยกกัน
เป็นลัทธิมหายานและลัทธิหินยานสืบมา

ราชวงศ์กุสณะเป็นใหญ่ในอินเดียมาจนราว พ.ศ. ๗๐๐ เศษ
ครั้นประเทศอินเดียราชรัฐเสื่อมสิ้นอำนาจแล้ว พระพุทธรูปศาสนาก็กลับ
มารุ่งเรืองในภูมิภาคประเทศ ด้วยมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นพุทธศาสนูปถัม
ภกอกหลายพระองค์ คือราชวงศ์คุปตะปกครองมคธราชรัฐระหว่าง พ.ศ.
๘๔๓ จน พ.ศ. ๑๑๘๐ เป็นสมัยที่ศิลปวิทยารุ่งเรืองในอินเดีย
และเมื่อตอนปลายสมัยนั้นหลวงจีนฮั่นเจียงไปอินเดียในระหว่าง พ.ศ.
๑๑๗๑ จน พ.ศ. ๑๑๘๘ เขียนบันทึกไว้ (มีอยู่ในหนังสือประวัติ
ฮั่นเจียง Life of Hiuen Tsiang by S. Beal) ว่าในสมัยนั้นยังมีวัด
และพระสงฆ์มาก ทั้งนิกายมหายานและนิกายหินยาน และเมื่อไป
ถึงเมืองสาวัตถีได้ไปยังพระเชตวัน ซึ่งอยู่นอกเมืองทางทิศใต้ห่าง
ไปสัก ๕-๖ ลี้ สังเกตได้ว่าเดิมเป็นสังฆารามแต่เวลานั้นหักพังร้าง
หมดแล้ว ความส่อให้เห็นว่าตั้งแต่ล่วงพุทธกาลมา พระเชตวันเป็น
แต่วัดที่พระสงฆ์อยู่แห่ง ๑ ต่อมาถึงสมัยราชวงศ์ปาละเมื่อในระหว่าง
พ.ศ. ๑๒๘๓ จน พ.ศ. ๒๓๕๓ ก็ปรากฏว่าพระเจ้าแผ่นดินทรง
อุปถัมภ์บำรุงพระพุทธรูปศาสนาให้รุ่งเรืองขึ้นอีก แต่หาพบอะไรในสมัย
ปาละที่ระบุถึงพระเชตวันไม่ เพราะถึงขั้นนี้พวกพราหมณ์พณศาสนา
ของตนขึ้นแข่งพระพุทธรูปศาสนา ชาวอินเดียที่เคยลอบพระพุทธรูปศาสนา
ไปเขารักถือศาสนาพราหมณ์แต่อย่างเดียวก่อนนี้ ถึงทั้ง ๒ ศาสนาก็คือ
กันก็มี คงลอบแต่พระพุทธรูปศาสนาก็มี แม้ในพระพุทธรูปศาสนาก็มี

ภิกษุพวกคันถระเอาลัทธิอาถรรพเวทของพราหมณ์อื่นเชื่อวิธีที่ทำให้
เกิดผีและร้ายด้วยวิทยาคม เข้ามาปะปนพระธรรมวินัยอีกนิกาย ๑
เป็นเช่นนั้นมาจนถึง พ.ศ. ๑๕๔๓ เมื่อสกลท่านมหมคชาวชิรพา-
นิสถานยกพลพวกถือศาสนาอิสลามเข้ามาตีได้อาณาเขตในอินเดียน จึง
เริ่มเกิดการทำลายล้างพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงเสื่อมทราม
มาจนหมดไปในอินเดีย

๕. อธิบายเรื่องพระเชตะวันในลังกาทวีป

เมื่อฉันแต่งหนังสือ “เรื่องประติษฐาน พระสงฆ์สยามวงศ์ใน
ลังกาทวีป” ใน พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้ตรวจเรื่องพงศาวดารลังกา
หลายฉบับ เกี่ยวกับความอันเนื่องด้วยพระพุทธศาสนาและทางไมตรี
ในระหว่างลังกากับไทย ที่ปรากฏมาแต่ก่อนเขียนไว้ในหนังสือเรื่องนั้น
แล้ว ในวินิจฉันนี้จะกล่าวแต่เฉพาะเรื่องอันเนื่องด้วยพระเชตะวัน แต่ถึง
กระนั้นก็ต้องเล่าเรื่องพงศาวดารเมืองลังกาบางส่วนสั้น ๆ เรื่องจึง
จะติดต่อกันมาจนถึงพระเชตะวันเข้ามามีในประเทศไทยนี้

ในพงศาวดารลังกาว่าพระมหินทรเถรไปประติษฐานพระพุทธ
ศาสนาในลังกาทวีปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖ (เร็วกว่าประมาณของอาจารย์
วินเชนทร์เฮสมิท ๔๐ ปี) ว่ามีพระภิกษุอื่นเถรไปด้วยกันกับพระมหินทร
๔ องค์ ระบุว่าว่าชื่อ พระอิติยะ องค์ ๑ พระอิติยะ องค์ ๑ พระ
สัมพละ องค์ ๑ พระภักสาละ องค์ ๑ ข้อนี้สมดังความเห็นที่ได้
กล่าวมา ว่าพระซึ่งส่งไปยังประเทศต่าง ๆ เมื่อครั้งพระเจ้าอโศก
นั้นไปแห่งละคณะสงฆ์ มิใช่ไปแต่พระมหาเถรที่ปรากฏชื่อแต่องค์

เดี๋ยว พระเจ้าเทวานัมมยิตติซึ่งเป็นพุทธศาสนูปถัมภกในลังกาทวีป
องค์แรก คงแผ่พระพุทธศาสนาตามเยี่ยงอย่างของพระเจ้าอโศก จน
พระพุทธศาสนาแพร่หลายไปทั่วทั้งเกาะลังกา ส่วนพุทธเจดีย์ก็สร้าง
เช่นเดียวกัน คือมีพระสถูปธาตุเจดีย์ที่บรรจุพระบรมธาตุซึ่งพระเจ้า
อโศกประทานไป และขอพันธุ์พระศรีมหาโพธิ์ต้นที่เมืองพทลคยา
ไปปลูกณเมืองอนูราชธานี สมมติเป็นพระบริโภกเจดีย์ให้มี
ขึ้นในลังกาทวีป ส่วนพระธรรมวินัยนั้นพระโมคคัลลิตตฤทธิสเถระก็คง
เลือกคณะสงฆ์แต่ที่ทรงจำพระไตรปิฎกตามที่สังคายนาครั้งที่ ๓ ได้
ขึ้นปากเจนใจทุกองค์ แต่การสอนพระศาสนาแก่ชาวลังกาลำบาก
กว่าในมัชฌิมประเทศ เพราะพระไตรปิฎกที่คณะสงฆ์ทรงจำมาเป็น
ภาษามคธ ซึ่งชาวลังกาไม่รู้กันโดยมาก วิธีสอนชั้นต้นเพื่อให้เห็น
คุณของพระพุทธศาสนาคงต้องสอนด้วยภาษาสิงห์ ต่อเมื่อผู้ใด
ศรัทธาถึงออกบวชจึงเริ่มสอนให้ท่องจำพระไตรปิฎกภาษามคธ ถึง
อย่างนั้นก็สำเร็จประโยชน์ด้วยมีพระลังกาสามารถทรงจำพระไตรปิฎก
ได้มากองค์ จนพระมหินทรเถรสามารถทำสังคายนาด้วยกันกับพระ
สงฆ์ชาวลังกาได้ (คือสวดพระไตรปิฎกภาษามคธที่จำได้พร้อมกัน)
ณกรุงอนูราชธานี นับเป็นสังคายนาครั้งที่ ๑ ในลังกา แต่ต่อมา
เมื่อล่วงรัชกาลพระเจ้าเทวานัมมยิตติและสิ้นพระมหินทรเถรไปแล้ว
เมืองลังกาเกิดยุคเข็ญเลี้ยบ้านเมืองแก่พวกทมิฬมีฉาติฏฐิซึ่งข้ามมา
จากอินเดีย พวกทมิฬครองเมืองลังกาอยู่นาน ๆ เชื้อสายพระเจ้า
แผ่นดินลังกาจึงรวบรวมนิพพานพวกทมิฬที่เอาพระนครคืนได้ เป็น

เช่นนั้นมาหลายคราว สมัยที่พระเจ้าแผ่นดินเป็นชาวลังกาพนพระพุท
ศาสนาขึ้น ถึงสมัยพวกทมิฬปกครอง พระพุทศาสนา ก็เสื่อมลง
เป็นอันมาหลายร้อยปี แต่ชาวลังกายังนับถือพระพุทศาสนาตาม
ลัทธิหินยานที่พระมหินทรเถรสอนไว้

ถึง พ.ศ. ๗๕๒ เมื่อเกิดลัทธิมหายานขึ้นในคันธารราชแล้ว
ได้ ๘๐ ปี มีคณะสงฆ์ชาวอินเดียนไปสอนลัทธิมหายาน (ในพงศาว-
ดารลังกาเรียกว่า “เวทลยาน”) ที่เมืองลังกา เวลานั้นพระสงฆ์ใน
ลังกาแยกกันเป็น ๒ คณะ คณะ ๑ เรียกว่า “คณะมหาวิหาร” ด้ว
อยู่วัดเดิมซึ่งพระเจ้าเทวานัมปิยติสส์สร้างถวายพระมหินทรเถร (ความ
บ่งว่าเป็นพระสงฆ์พวกที่อยู่ในราชธานี) อีกคณะ ๑ เรียกว่า “คณะ-
อภยคีรีวิหาร” เพราะเกิดขึ้น ครั้งพระเจ้าอัญญคามินีเสียดพระนครแก่
พวกทมิฬเมื่อราว พ.ศ. ๔๓๐ หนีภัยไปเที่ยวหลบอยู่ตามหัวเมืองใน
มณฑลมลายประเทศกลางเกาะลังกา ได้อาศัยพระภิกษุสงฆ์ในท้องถิ่น
ช่วยซ่อนเร้นและอุปการะด้วยประการต่าง ๆ อยู่ถึง ๑๔ ปี จึงสามารถ
รวบรวมพรรคกลับมาตั้งเอาเมืองอนราชราชธานีคนจากพวกทมิฬได้ เมื่อ
พระเจ้าอัญญคามินีชนะศึกแล้วทรงรำลึกถึงคุณของพระสงฆ์ตามหัวเมือง
ที่ได้อุปการะมาแต่หนหลัง จึงพระราชทานที่กัลปนาและข้าพระแก่
บรรดาภิกษุที่ทำการแก่พระองค์ และทรงสถาปนาพระมหาทิศเถระ
ซึ่งเป็นคณาจารย์ของสงฆ์พวกนั้นให้เป็นสังฆปริณายก (สังฆราช)
มาอยู่ในราชธานี แต่พวกพระสงฆ์คณะมหาวิหารรังเกียจวัตรปฏิบัติภิกษุ
สงฆ์พวกพระมหาทิศเถระ (ความบ่งว่า เพราะเป็นพระสงฆ์ชาว

บ้านนอกซึ่งประพาศิพระธรรมวินัยผิดไปต่าง ๆ) ไม่ยอมร่วมสังฆกรรม
 พระเจ้าโศภนคัมภีร์จึงสร้างวัดขึ้นใหม่อีกวัด ๑ เรียกชื่อว่าวัด “อภัยศิริ
 วิหาร” ถวายเป็นที่สถิตของพระมหาศีลเถระกับพวกภิกษุสามเณร
 ซึ่งตามมาอยู่ด้วย พระสงฆ์ในเมืองอนนทบุรีจึงแยกกันเป็น ๒ คณะ
 แດ้นนั้นมา แต่ถ้อยคำที่ห็นยานอย่างพระมหินทรเถระได้มาประคิษฐาน
 ไว้ด้วยกันทั้ง ๒ คณะ ผิดกันด้วยวัตรปฏิบัติพระสงฆ์คณะอภัยศิริวิหาร
 ไม่เคร่งครัดเหมือนพระสงฆ์คณะมหาวิหาร เป็นเช่นนั้นต่อมา ๓๑๒ ปี
 ถึงรัชกาลพระเจ้าโศภนคัมภีร์จึงมีพวกมหายานลงมาสอนถึงลังกาทวีป
 เมื่อ พ.ศ. ๗๕๒ ถึงกล่าวมาแล้ว มีพระสงฆ์คณะอภัยศิริวิหาร
 บางเหล่าวัลลภมหายานไปประพาศิ พวกพระสงฆ์คณะมหาวิหารก็
 เสนาอำมาตย์โดยมากเห็นว่าลัทธิมหายานเป็นมิชฌาทิฏฐิ ความทราบ
 ถึงพระเจ้าโศภนคัมภีร์จึงตรัสสั่งให้เนรเทศพระสงฆ์ที่ลัทธิมหายาน ทั้ง
 ที่เป็นชาวอินเดียและชาวลังกาออกไปเสียจากพระราชอาณาเขต พวก
 นั้นก็พากันไปตั้งอยู่ที่เมืองทางปลายแหลมอินเดีย ต่อมาอีก ๑๗ ปี
 ถึงรัชกาลพระเจ้าโคธากษัตริย์พวกมหายานข้ามไปสอนที่เมืองลังกาและมี
 พระสงฆ์คณะอภัยศิริวิหารเลื่อมใสอีก แต่ครั้งนั้นพระสงฆ์คณะอภัย
 ศิริวิหารพวก ๑ อันพระอัสสฬิยคิเป็นหัวหน้าเลื่อมใสลัทธิมหายาน
 แต่อย่างอย่าง (ที่ว่าแต่อย่างอย่างนี้ น่าสันนิษฐานว่าคือที่ท่าพระพุทธรูป
 ชนุษยาเป็นข้อสำคัญอยู่ในนั้นด้วย) แต่เกรงว่าจะถูกเนรเทศไปภัยพวก
 มหายานเหมือนหนหลัง จึงชวนกันแยกออกจากอภัยศิริวิหารไปอยู่
 ที่วัดชื่อว่า “ทกุนศิริวิหาร” ถ้อยคำวัตรปฏิบัติของลัทธิมหายานกับ

หีนยานระคนปนกัน ต่อมาพระสงฆ์พวกนี้มีพระมหาเถรองค์ ๑ ชื่อ
 “สาคล” ตั้งวัดปฏิบัติของพวกพระสงฆ์วัฏฏกคุณวิริยารชนเป็นลัทธิ
 หนึ่งต่างหากเมื่อ พ.ศ. ๗๔๕ เรียกว่า “สาคล” ในสมัยนั้นมีชาว
 ลังกาคน ๑ ชื่อ กาวีละ เคยเป็นครูพระเจ้ามหาเสนตั้งแต่ยังทรง
 พระเยาว์ ข้ามไปบวชในอินเดียเป็นภิกษุมหายานไถ่ถามฉายาว่า
 “สังฆมิตร” รู้ว่าพระเจ้ามหาเสนได้ครองราชสมบัติก็ข้ามกลับไป
 ลังกา และได้เป็นพระราชครูของพระเจ้ามหาเสนแนะนำให้ทรงเลื่อมใส
 ในลัทธิมหายานและเยือกเยื่อพระสงฆ์ฝ่ายหีนยานด้วยประการต่างๆ
 จนถึงวัดมหาวิหารร้าง แต่ชาวลังกาโดยมากยังมีถือทางฝ่ายลัทธิ
 หีนยาน พวกนี้โกรธว่าพระเจ้ามหาเสนเป็นมิชฌาติภูตจะเกิดเป็นนรก
 ชน พระสังฆมิตรก็ถูกฆ่าตาย พระเจ้ามหาเสนรู้สึกพระองค์ว่าได้
 กระทำผิดจึงให้เนรเทศพวกมหายานเสียอีกครั้ง ๑ แต่เวลานั้นพระสงฆ์
 คณะมหาวิหารเพิ่งจะกลับมามีที่เดิมยังไม่มีพระมหาเถรผู้ใหญ่ พระ
 เจ้ามหาเสนจึงทรงตั้งพระภิกษุเถระผู้เป็นหัวหน้าพระสงฆ์สาคละนิกาย
 เป็นที่สังฆนายก แล้วทรงสร้างวัดขึ้นใหม่ให้เป็นที่ตั้งวัดในราชธานี
 ชื่อนานานว่า “วัดเชตวัน”

วัดเชตวันซึ่งพระเจ้ามหาเสนสร้างในลังกาทวีปเป็นวัดแรก ที่
 ปรากฏว่าเอาชื่อ “พระเชตวัน” อันเป็นที่ประทับของพระพุทธองค์
 ณเมืองสาวัตถีมาใช้เป็นชื่อวัด คิดกันว่าจะเป็นเพราะเหตุใดพระเจ้า
 มหาเสนจึงตั้งชื่อว่า “วัดเชตวัน” เห็นมีเค้าเงื่อนอยู่ ด้วยในสมัย
 นั้นมีพระพุทธรูปและพระสงฆ์นิกายมหายานเกิดขึ้นทางอินเดียข้าง

เห็นเกือบ ๑๐๐ ปีแล้ว และปรากฏในเรื่องพงศาวดารลังกา ว่าพวก
มหายานเริ่มลงมาตั้งสอนถึงลังกา แต่พวกชาวลังกาโดยมากยังคง
เลื่อมใสลัทธิหินยานซึ่งได้พวกมหายานไปเสียจากบ้านเมืองหลายครั้ง
แต่มีพระสงฆ์พวกสาณะนิกายถือทั้งคติมหายานและหินยานระคนปนกัน
ข้อที่ว่าระคนปนกันนั้นจะเป็นอย่างไร คิดดูเห็นว่าน่าจะเป็นด้วย
พระสงฆ์มหายานนำคตินี้ทำพระพุทธรูปขึ้นบูชาลงมาแต่ข้างเหนือพวก
ที่ถือลัทธิหินยานเห็นว่าเป็นการละเมิดประเพณีเดิมที่ถือว่าไม่ควรทำ
พระพุทธรูป แต่มีพระสงฆ์พวกหนึ่งซึ่งพระอุสสึวิยาคิดเป็นหัวหน้า
เลื่อมใสบูชาพระพุทธรูปเช่นพวกมหายาน แต่คงถือพระธรรมวินัย
ตามลัทธิหินยานอยู่อย่างเดิม จึงว่าลัทธิทั้ง ๒ นิกายระคนปนกัน
เป็นเหตุให้เกิดเป็นคณะสาณะนิกายต่างหาก เมื่อพระเจ้ามหาเสนตั้ง
พระมหาคิเลวะซึ่งเป็นเจ้าคณะสงฆ์สาณะนิกายเป็นสังฆนายก พระ
คิเลวะคงทูลแนะนำให้ทรงสร้างพระพุทธรูปขึ้นบูชาเป็นอุทิศแก่เจดีย์
แทนสร้างพระสถูปบรรจุพระธาตุที่หาได้จากหาคทรายชายทะเล แต่
ความคิดนั้นฝนความนิยมของพวกพระสงฆ์คณะมหาวิหาร พระเจ้า
มหาเสนจึงสร้างวัดถวายใหม่ ตามอย่างพระเจ้าอัญญาคามินีสร้างวัด
อภัยคีรีวิหารแต่อย่างก่อน ที่ให้ชื่อว่า “ วัดเชตวัน ” นั้น น่าจะเป็น
วัดแรกที่ประดิษฐานพระพุทธรูป เป็นประธานแทนพระองค์พระพทธเจ้า
จึงเอาชื่ออารามที่ประทับของพระพทธองค์เมืองสาวัตถี ซึ่งนับถือ
กันว่าสำคัญกว่าที่ประทับแห่งอื่น ๆ มาขนานเป็นนามวัด คิดไม่เห็น
ว่าจะเป็นเพราะเหตุอย่างอื่น แต่นั่นพระสงฆ์ลังกาก็แยกกันเป็น

๓ คณะ เรียกว่า มหาวิหาร คณะ ๑ ขณิกวิวิหาร คณะ ๑
เซตวันวิหาร คณะ ๑ ต่อมาขอมีรับพระเพณีสั่งทำพระพุทธรูปขึ้นบูชา
ด้วยกันทั้ง ๓ คณะ จึงมีพระพุทธรูปแพร่หลายในลังกาสืบมาเหมือนกัน
ที่ในอินเดีย

ได้กล่าวมาแล้วว่าประเทศลังกา ไม่มีเวลาที่จะเป็นสันติสุขอยู่
ช้านาน มีเกิดล้าปากด้วยศัตรูภายนอกมาบ้าง ก็เกิดจลาจลด้วย
พวกราชวงศ์ลังการบพุ่งแย่งชิงราชสมบัติกันและกัน สงครามกลาง
เมืองระส่ำระสายเพราะเหตุนี้ และวัตรปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ก็
เสื่อมทรามลงเป็นลำดับมา จนถึง พ.ศ. ๑๖๑๔ พระเจ้าวิชัยพาหุ
ศิริสังฆโพธิมีชัยชนะพวกทมิฬได้เมืองลังกาคืนเป็นราชอาณาเขต
ทรงปรารถนาให้พระพุทธศาสนาให้คนค้ำอย่างเดิม ได้ความปรากฏ
แก่พระฤๅษีว่าในลังกาทวีปไม่มีพระภิกษุสงฆ์ซึ่งทรงภิกษุภาวะโดย
บริสุทธิ์ หรือถ้าอันหนึ่งคือศูนย์สันศาสนาซึ่งสืบมาแต่พระ
มหินทรเถรเสียแล้ว จึงให้มาขอสงฆ์ภิกษุมอญที่เมืองพุกาม
ประเทศพม่าไปให้อยู่สมทบชาวลังกา ด้วยถือว่าพระสงฆ์ภิกษุมอญ
สืบศาสนาจากพระโสณหรือพระอุตกที่พระเจ้าอโศก
มหาราชให้มาตั้งศาสนาไว้ในสุวรรณภูมิคราวเดียวกัน และเป็น
ศาสนวงศ์เดียวกันกับพระมหินทรที่ไปยังลังกาทวีป พระเจ้านรธ
มหาราชซึ่งครองประเทศพม่าและมอญรวมกันในสมัยนั้น จึงได้
พระสงฆ์เป็นคณะปรกส่งไปยังลังกา ๒๐ รูป ให้ไปอยู่สมทบชาว
ลังกาตั้งเป็นสงฆมณฑลขึ้นใหม่แล้ว พระเจ้าวิชัยพาหุศิริสังฆโพธิ

ก็สั่งให้เลิกพระลังกาเก่าเสียหมด แต่นั้นพระสงฆ์ในลังกาก็กลับ
เป็นคณะเดียวกันสืบมา

ถึง พ.ศ. ๑๖๘๖ (ภายหลังพระสงฆ์เมืองพุกามไป กลับตั้ง
ศาสนวงศ์ได้ ๒๗ ปี) เกิดมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นมหาราชครอง
เมืองลังกา ทรงพระนามว่าพระเจ้าปรักกรมพาหุ สามารถปราบ
ปรามศัตรูได้ลังกาทั่วทั้งหมดยกทั้งเมืองทมิฬในอินเดียข้าง
ตอนใต้ไว้ในพระราชอาณาเขต เมื่อปราบปรามศัตรูรายคายแล้ว
พระเจ้าปรักกรมพาหุก็ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้ชำระหนังสือ
พระไตรปิฎกซึ่งนับว่าเป็นสังคายนาคือครั้งที่ ๑ (พระไตรปิฎกที่ใช้
เป็นหลักพระพุทธศาสนาอยู่ในเมืองพม่า มอญ ไทย บัคนี้ ล้วน
เป็นสำเนาพระไตรปิฎกซึ่งชำระเมื่อครั้งพระเจ้าปรักกรมพาหุ ได้มาจาก
ลังกาด้วยกันทั้งนั้น) นอกจากชำระพระไตรปิฎกพระเจ้าปรักกรมพาหุ
หาเป็นพระธุระออกขุนให้พระสงฆ์เก่าเรียนและรักษาพระธรรมวินัย
เคร่งครัดเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น พระพุทธศาสนาก็กลับรุ่งเรืองขึ้น
ในลังกาทั่วไปจนถึงนานาประเทศ ฉะเพาะในเวลา
พวกมิชฌาติกูลังพระพุทธรูปไปอินเดีย พวกพม่า
มอญไทยจึงหันไปนิยมลัทธิพระพุทธศาสนาในลังกาทั่วไป ถึงพากัน
ออกไปศึกษาพระธรรมวินัยและบวชเป็นพระภิกษุสังฆาวรค์ กลับมา
สั่งสอนในบ้านเมืองของตน บ้างก็พาพระสงฆ์ลังกาเข้ามาเป็นครู
อาจารย์ จำเนียรกาลนานมาพระสงฆ์ในเมืองพม่า มอญ ไทยก็รับ

ลัทธิขงจื๊อเป็นลัทธิทางศีล และถือคติตามนิยมของพระลัทธิกัวยกกัน
ทุกประเทศ

๖. อธิบายว่าด้วยวัดพระเชตุพนในประเทศไทย

วัดโบราณที่เรียกชื่อว่า “เชตุพน” หรือ “เชตุพน” มี
ในประเทศไทยนี้หลายวัด และสร้างเป็นพระอารามหลวงแทบทั้งนั้น ใน
มณฑลพายัพมีวัดเชตุพนที่เมืองนครลำปางวัด ๑ ที่เมืองเชียงใหม่
ก็มี ที่เมืองสุโขทัยก็มีวัดพระเชตุพนวัด ๑ อยู่นอกกำแพงเมือง
ทางทิศใต้ เป็นพระอารามหลวงใหญ่โตและทำอย่างประณีตถึงเอาศิลา
แท่งใหญ่ๆ มาฉาบทำเป็นรั้วรอบบริเวณโบสถ์วิหาร แต่พิเคราะห์
ดูลักษณะเป็นวัดที่สร้างเมื่อไทยกำลังนับถือลัทธิลัทธิขงจื๊อทั้งนั้น แต่ที่
พระนครศรีอยุธยาไม่ปรากฏว่ามีวัดพระเชตุพน อันได้ให้พระยาโบราณ
พยายามค้นหากันไม่พบ ถ้าไม่มีในพระนครศรีอยุธยา พระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกก็เห็นจะเอานามวัดพระเชตุพนที่เมืองสุโขทัย
มาชื่อนานนามวัดพระเชตุพนเถยวัน

๗. อธิบายเรื่องสร้างวัดชัยวัฒนาราม

ในหนังสือพระราชพงศาวดารตอนรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง
ผู้แต่งไม่รู้เรื่องสำคัญทั้งเลียดอย่างหนึ่ง เอาแต่รายการอันเป็นผลความ
มากล่าว เช่น ว่าไปรอกให้ช่างออกไปถ่ายแบบอย่างพระนครหลวง
และปราสาทกรุงกัมพูชาประเทศเข้ามาให้ช่างทำพระราชวังที่ประทับ
ร้อน ณ ตำบลริมวัดเทพจันทร์ สำหรับเสด็จขึ้นไปนมัสการพระพุทธ-

พระนิพนธ์สมเด็จพระปรมหาราช ๑ กรมพระยาดำรง ๑

๓๑

บาททั้งนี้เป็นต้น เรื่องสำคัญนั้นฉันไปพบในหนังสือฝรั่งแต่ง แต่จะเรียกชื่อว่าเรื่องอะไรฉันลืมไปเสียแล้ว ว่ากรุงกัมพูชาเคยเป็นประเทศราชขึ้นไทยมาแต่รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จนตลอดรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศราช แต่เมื่อถึงรัชกาลพระเจ้าทรงธรรมกษัตริย์แห่งเมืองเขมรเป็นอิสระ กองทัพไทยลงไปตีก็พ่ายแพ้ เขมรกลับมา ครั้นถึงรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง ให้กองทัพไทยยกไปอีก คราวนั้นเขมรยอมแพ้ได้เมืองเขมรกลับมาเป็นเมืองขึ้นอย่างแต่ก่อน เรื่องนี้เป็นเหตุให้พระเจ้าปราสาททองถือพระองค์ว่าเป็นพระเจ้าราชาธิราช ให้ไปถ่ายแบบโบราณวัตถุสถานที่เมืองเขมรเข้ามาสร้างเฉลิมพระเกียรติยศหลายอย่าง ว่าแต่ที่ฉันจำได้ในเวลานี้

(๑) ถ่ายแบบปราสาทหน้าคน ที่ประตูเมืองนครมาทำประตูพรหม

(๒) ถ่ายแบบพลับพลาสูงที่หน้าพระราชวังเมืองนครมาสร้างปราสาท เติมให้ชื่อว่า “ ศรียโสธร ” ตามชื่อเมืองเขมรแล้วเปลี่ยนเป็น “ จักรวรรดิไพชยนต์ ” คำจักรวรรดิเฉลิมพระยศ คำไพชยนต์มาแต่ปราสาทขายน

(๓) ถ่ายแบบปราสาทพิฆาตอากาศที่ในพระราชวังหรือถ้ามีเดื่อนั้นปราสาทขายนมาสร้างพระนครหลวง ใช้ชื่อภาษาไทยว่า นครหลวงตรงกันครม

(๔) วัดชัยวันนารามนั้น แต่ก่อนมาเราเข้าใจกันว่าเขา
แผนผังพระเมรุกลางเมืองมาสร้าง ก็มีผู้ปรารภกันว่าใครจึงเอา
แบบพระเมรุมาสร้างวัด ต่อมาพิจารณาเมื่อไปเห็นปราสาทหินที่
เมืองเขมรแล้วจึงคิดเห็นว่าคงจะจำลองนครวัด ที่ให้ชื่อว่า “ ชัย
วันนาราม ” นั่นก็หมายความว่ามิใช่โคเมืองเขมนั่นเอง

วัดชัยวันนารามนั้นฉันได้เคยเห็นฉนั้น เมื่อสมเด็จพระพุทธ
เจ้าหลวงทอดพระเนตรครั้ง ๑ พระยาโบราณเขาดงหมกจกดลออก
วัด และได้ไปคุโดยลำพังตนเองในเวลาเมื่อกลางเดือนอยู่อีกครั้ง ๑
สิ่งสำคัญของวัดชัยวันนารามมี ๓ แห่ง คือ

(๑) ปรากฏพระมหาธาตุมีพระระเบียงล้อมรอบ ตามมุม
พระระเบียงมีชอกปรากฏสิ่ง ๑

(๒) ต่อบริเวณพระระเบียงออกมาข้างหน้า มีพระวิหารหลวง
หลัง ๑

(๓) ต่อบริเวณพระวิหารหลวงออกมา มีพระอุโบสถหลัง ๑
ดูเหมือนจะมีพระเจดีย์อีก ๒ องค์ อยู่ ๒ ข้างด้านหน้าพระอุโบสถ
ด้วย แต่นักกักตึงพิงเข้าไปถึงหน้าพระอุโบสถแล้ว เห็นแต่เป็น
ซากของหักพังลงไปอยู่ในน้ำ

ที่ในบานแผนกกฎหมายเก่าตอนลักษณะมรดกว่า พระเจ้า
ปราสาททอง “ บำเพ็ญพระราชกุศลสถาปนา พระมหาวีรหารและ
พระเชตพนและพระมหาธาตุ ” ก็เป็น ๓ สิ่งตรงจำนวนสิ่งสำคัญ
ที่มีอยู่ในวัดนั้น เป็นแต่เรียกพระอุโบสถว่าพระเชตพน จะเป็น

เพราะเหตุใดข้อนี้ไต่แต่กติกานี้ฐาน เห็นเค้าเงื่อนว่าอาจจะเป็น
ด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดใน ๓ อย่างที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) อาจจะเป็นแต่ถ้อยคำของลักษณะผู้แต่งขนานแผนกฎหมาย
นั้น เรียกพระอุโบสถว่าพระเชตุพน ให้วิเศษกว่าเรียกพระอุโบสถ
การที่ข้าลัทธิผู้แต่งขนานแผนก เรียกชื่อแปลงให้แปลกกว่าสามัญ
อย่างนี้ มีในกฎหมายหลายแห่ง ถ้าสังเกตดูพระนามพระเจ้าแผ่นดิน
หรือชื่อปราสาท ซึ่งอ้างว่าพระเจ้าแผ่นดินเสด็จประทับในเวลาทำวัตร
ให้ทั้งกฎหมายก็เห็นจะได้ ว่าใช้สรว้อยต่าง ๆ อันมิใช่มีจริงและชื่อ
ปราสาทที่ไม่มีตัวปราสาทชื่อเช่นนั้นหลายแห่ง

(๒) อาจจะมีพระพุทธรูปเป็นของไปรกตั้งเป็นพระประธานที่ใน
โบสถ์ พระเจ้าปราสาททองจึงดำรัสสั่งให้เรียกว่าพระเชตุพน

(๓) ที่ทรงสร้างวัดชัยวัฒนาราม ในหนังสือพระราช
พงศาวดาร (ฉบับพระราชหัตถ์เลขา) ว่าเดิมเป็นบ้านของพระชนนี
แต่ฉันเห็นพ้องกับพระยาโบราณว่า คงเป็นที่ย่านของพระเจ้าปราสาท
ทองเมื่อยังเป็นขุนนาง เมื่อพระเจ้าปราสาททองได้เสวยราชย์จึง
ทรงอุทิศที่ดินเดิมเป็นพุทธบูชาให้สร้างวัด และได้ลงมือสร้างมา
แต่แรกเสวยราชย์ อาจจะทรงเจตนาจะให้เรียกวัดพระเชตุพน
เพราะเป็นชื่อวัดใหญ่อันยังไม่มีที่กรุงศรีอยุธยาเหมือนที่กรุงสโขทัย
แต่แบบอย่างที่จะสร้างวัดไว้อย่างหนึ่งมาเปลี่ยนแปลงเมื่อใดเมืองเขมร
ให้สร้างพระมหาธาตุเป็นปราสาท และเปลี่ยนนามวัดเป็นวัดชัยวัฒนาราม

รามเพื่อเฉลิมพระเกียรติ จึงให้เอาชื่อพระเชศุพนไปใช้เรียกพระ
อุโบสถ

ที่ว่ามานี้เป็นการเท็จนั้น เชื้อโคได้เป็นแน่อย่างเคี้ยวแต่ว่า
พระเชศุพนต้องเป็นสถานที่ที่มีพระพุทธรูป สถานที่ที่ไม่มีพระพุทธรูป
เช่นพระสถูปหรือพระปรางค์ก่ ศาลาก็ จะเรียกว่าพระเชศุพน
ไม่ได้และไม่มี ที่เรียกเป็นชื่อวัดก็เพราะเหตุที่มีพระพุทธรูปเป็น
ประธาน หรือที่เพมาเรียกชื่อราชมนเทียรองค์ ๑ ว่าเชตะวัน ก็
เพราะเป็นที่ไว้พระพุทธรูป ใช้แต่เท่านั้นถ้าตามนิตินัยพระพุทธรูป
ต้องเป็นรูปพระโคกมบรมศาสดากว้าง จึงสมควรชื่อว่าพระเชศุพน
เช่นว่าวัดพุทไธสวรรย์ จึงหมายความว่าเป็นที่ประทับของพระพุทธรเจ้า
เป็นสาธารณะ ฉนิกิตเห็นดังนี้.

ศัพท์อธิบาย

นิพนธ์พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร

ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้สนใจในการศึกษาวัฒนธรรมและภาษาไทย ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้อ่านพระวิจารณ์ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต ในเรื่องคำหลายคำในวารสารแห่งสมาคมคันทาวีชาประเทศไทย ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าใคร่เสนอข้อสังเกตในการวิจารณ์บ้าง

ในที่นี้ ข้าพเจ้าจะใคร่เสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับบทความที่ด้วยความสัมพันธ์การค้าในตอนต้นระหว่างเคนมาร์คกับประเทศไทย ซึ่งพระองค์ท่านกับนายพันตำรวจตรี ไส้แก่นฟ้าเต็น ได้นำลงในฉบับที่ ๓๑ ภาค ๑ เดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ ดังต่อไปนี้

๑. เรอชชิลมาศ เรอฏิลมาศ กิลลมาศ.— กิลลมาศ ในหนังสือฉบับที่ ๓ นั้น เป็นอนันยัตติไควว่า เขียนตัว ก เกินไป เพราะในฉบับเดียวกัน เขียนว่า กิลลมาศ ด้วย และการที่เขียนว่า ชิลลมาศ ในฉบับที่ ๑ ก็เป็นอนันยัตติไควว่าเขียนตัว ช เกินไป ความจริงควรจะแบ่ง เรอช ส่วนหนึ่ง และ ชิลลมาศ อีกส่วนหนึ่ง การที่แสดง ฎ เป็น ช ก็เห็นได้ว่าเป็นการแสดง เพราะ เรอฏ ในฉบับที่ ๒ ก็ได้แสดงเป็น เรอ.

การเขียนช้อบคคคกก็ เขียนช้อเมืองหรือประเทศก็ แต่เดิมมิได้เขียนตามตัวอักษร แต่เขียนตามเสียงที่ได้ยินออกชื่อ แม้ในหนังสือสัญญา ค.ศ. ๑๘๒๖ ก็เขียน Right Honourable Lord

Amherst ว่า เรดอินเดอร์บันลอคอำหัตตลิก และ Captain Henry Burney ก็เขียนว่า กระบี่คันหินครีวาระนี้.

ถึงแม้ว่าบริษัทยะเป็นของชาวเคนมาร์ค ครีปีเปก็เ็นชาวฮอลแลนด์แต่ล้ามคงจะฉนัคภาษาโปรตุเกสมากกว่า ชาวฮอลแลนด์เรียกเคนมาร์คว่าเกเนอมาเรคน Denemarken และเรียกชาวเคนมาร์คว่าเคน Deen ฉนั้นคิลมาศ คงไม่ใช่ภาษาเนเธอร์แลนด์ ส่วนชาวโปรตุเกสเรียกเคนมาร์คว่ากินามารูคา Dinamarca และเรียกชาวเคนมาร์คว่า กินามารูเซซ Dinamarquez ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า คิลมาศเป็นชื่อที่เขียนตามสำเนียงโปรตุเกส การที่ใช้ตัว ล แทนตัว น ก็เพราะว่า ถ้าใช้ตัว น แล้ว อ่านเป็นทวิสะกตก็ไปเลย แต่ถ้าใช้ตัว ล แล้ว ก็ย่อมจะออกเสียงกึ่งสระว่า สะ ซึ่งเป็นวิธิตกแทนเสียง นะ ข้าพเจ้าไม่จำต้องอ้างตัวอย่างลาคัทซึ่งเฮา ล แทน น.

ส่วน marquez นั้น เสียงหนักอยู่ที่พยางค์ต้น จึงได้ร่นลงมาเป็นมาศ การที่ใช้ ค ก็เพราะเป็นตัวที่ในสมัยนั้นชอบใช้สะกต แม้ใน ค.ศ. ๑๘๕๖ ก็เขียน Harry Smith Parkes, Esq. ว่า มิคซาวีสมิคปากอิดแกวว์ ถ้าจะใช้ตัวคเป็นทวิสะกตในการเขียนชื่อต่างประเทศในสมัยนั้นแล้ว จะเป็นการผิดปรกติไม่ใช้ระเถียบปรกติ ตัวคชอบใช้เป็นทวิสะกตเติมให้เสียงตาย เช่นคลาคเคลื่อน นีราศ ปราศจาก ภาณุมาศ ฯลฯ ในกรณีนี้ ก็คงมีความมุ่งหมายสำคัญแต่เพียงจะให้เป็นเสียงตาย แต่เมื่อมีตัว z เป็นเสียงในภาษาฝรั่งอยู่แล้ว ก็ยิ่งชวนให้ใช้ ค ซนอีก.

คริปเป ที่เขียนว่า กัวเบส กัวเบ็ก การาเบ็ก ก็แสดงให้เห็นว่ามีความมุ่งหมายที่จะเขียนให้เสียงตายเท่านั้น คือ ให้เสียงคล้ายคริปเปะ ซึ่งเป็นเสียงโกดัล Crappé.

๒. คำว่า เร ธอน นั้น ในฉบับที่ ๒ ใช้ว่า เรฏ์ คำนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เกี่ยวกับพระราช Rex หนังสือทั้ง ๓ ฉบับนี้ พระมหากษัตริย์มิได้ทรงมีไป และมีได้อ้างพระบรมราชโองการ ทรงกันข้ามเจ้าเมืองได้อาศัยพระราชกำหนด ซึ่งมีอยู่ก่อนแล้ว (“ออกมาไว้”) เป็นการอนุญาตทั่วไปให้ลูกค้าต่างประเทศ โดยไม่จำกัดสัญชาติเข้ามาซื้อขายยังท่าเมืองตะนาวศรีได้ กล่าวคือเมืองตะนาวศรีเป็นเมืองเปิดต่อการค้าขายระหว่างประเทศ มิใช่เป็นเมืองปิด เจ้าเมืองได้กล่าวความต่อไปว่า ถ้าลูกค้าในเมืองเอนมาร์คจะไปค้าถึงเมืองตะนาวศรี ก็ไปค้าตามโบราณราชประเพณี คือ ตามพระราชกำหนดนั้นได้อยู่แล้วแต่ครั้งนี้ ก็จะเป็นไมตรี จึงได้รับรองและให้ผลประโยชน์เป็นพิเศษ.

ตามที่ว่ามานี้ แสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเจ้าเมือง หาได้เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์โดยตรงไม่ ฉะนั้น แทนที่จะสันนิษฐานว่าข้าราชการประจำเมืองตะนาวศรีไม่รู้ขนบธรรมเนียมทางทูต ข้าพเจ้าเห็นควรหาคำอธิบายที่ผู้รับหนังสือจะมีฐานะต่ำลงมากกว่าพระราช จะเป็นการตรงต่อความจริงมากกว่า และผู้ที่เกี่ยวข้องต่ำลงมากกว่าพระราช ก็คือ บริษัทค้าขายที่เป็นเจ้าของเรือ แม้การทำหนังสือสัญญาเช่นหนังสือสัญญา ค.ศ. ๑๘๒๖ ก็ได้ทำกับบริษัท คือบริษัทอีสต์อินเดีย “อันพระบิณดิอินเดียนกันนั้น”.

โดยที่คริปเป่เป็นชาวฮอลแลนด์ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า คำว่า เรอ
เรอ นั้น ตรงกับคำเนเธอร์แลนด์ว่า เรเคอร์ Reeder ซึ่งแปลว่า เจ้า
ของเรือ.

๓. เรอที่เขียนมีเครื่องหมายคล้ายไม้เอกอยู่ข้างบน ทั้งที่เขียน
ไว้หลายแห่ง เช่น บัร ออภ มัหา จั อุตฺตา สัควก ชันธเสมา กั กั
เบศ ฯลฯ นั้น ตามความเห็นของข้าพเจ้า เห็นว่า ไม่ใช่ไม้เอก
ซึ่งจะยกถือเป็นเครื่องหมายแสดงเสียงสูง ทำที่อ่านกันในสมัยนั้นได้
ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นเครื่องหมายซึ่งยืมมาจากภาษาเขมร เขมรใช้
เป็นเครื่องหมายซึ่งทำให้เสียงสั้นเข้า เช่น กายอ่านเสียงสั้นเข้าเป็น กัย
เมื่อพิจารณาที่ที่ใช้เป็นส่วนมากในวิธีเขียนอักษรไทยทั้งที่ปรากฏใน
หนังสือทั้ง ๓ ฉบับนี้แล้ว จะเห็นว่าเครื่องหมายซึ่งคล้ายไม้เอกนั้น
เป็นเครื่องหมายให้ออกเสียงสระ อะ ในสมัยนั้นเวลานิยมกันว่า คำซึ่ง
มาจากบาลีสันสกฤต ถ้าไม่มีสระกำกับอย่างใดแล้ว ก็ถือว่ามีเสียง อะ
ไปในตัว แต่ในพจนานุกรม ร.ศ. ๑๑๐ ได้ใช้อักษรวิธีประวิสรรชนีย์
ไม่ว่าคำเดิมจะเป็นคำไทยหรือคำบาลีสันสกฤตก็ตาม เช่น กระฐิน
กะถาน แต่ในสมัยที่กำลังพิจารณาอยู่นี้ ถ้าประวิสรรชนีย์ ก็มีเสียง อะ
อย่างแน่นอน แต่ถ้าไม่มีเครื่องหมายอะไรกำกับไว้ก็อ่านเป็นเสียง ออ
แต่ถ้ามีเครื่องหมายคล้ายไม้เอก ก็อ่านว่า อะ.

๔. เครื่องหมายวิสรรชนีย์ที่ใช้ได้สองอย่าง คือ ใช้เป็นเครื่องหมาย
ให้เสียงตาย เช่น ภาหะ หรือ หะ ก็เคยเขียนกันด้วยมี ะ มา
จนสมัยเมื่อข้าพเจ้ายังเป็นเด็กอยู่ แต่ตัวคัระ ก็มีเครื่องหมายคล้าย

ยีนกันมา ก็คงที่พระองค์เจ้าธานี ฯ ประทานไว้ คือ มาจากคำอิหร่าน
feringhi ซึ่งเป็นคำมาจาก Frank แล้วก็ใช้หมายถึงชาวตะวันตก
โดยทั่วไป การสืบสาวที่มาของศัพท์นั้น ข้าพเจ้าไม่อาศัยหลักที่เสียง
คล้ายกันหรืออักษรคล้ายกันเท่านั้น ข้าพเจ้าพยายามพิจารณาทาง
ประวัติศาสตร์ คือ พิจารณาว่าคำนั้น ๆ จะนำเข้ามาใช้ในภาษาไทย
ทางใดและอย่างไรด้วย.

ในชั้นต้น ข้าพเจ้ามักจะหาตัวอย่างที่ใช้ในภาษาไทยมารวบรวมไว้
แล้วพิจารณาหาความหมายจากตัวอย่างนั้น ๆ แล้วจึงค้นคว้าหาที่มา
อีกชั้นหนึ่ง ถ้าจะครบตามกรม ก็จะเห็นว่า คำว่า ฝรั่ง ที่เป็นชื่อต้นไม้อะ
ชนิดหนึ่ง ชื่อมันชนิดหนึ่ง ชื่อละมุดชนิดหนึ่ง คงจะไม่ใช้คำที่
หมายถึงคนชาติผิวขาว และเมื่อคำนึงว่า มีทั้งละมุดไทยและละมุด
ฝรั่งแล้ว ก็สะกิดใจข้าพเจ้าว่า ฝรั่ง คงจะหมายถึงต่างประเทศ เช่น
คำว่า แชก ก็เป็นคำทั่วไป แต่เมื่อหมายถึงคนชาติ ก็จำกัดใช้
เรียกเฉพาะคนชาติบางจำพวก ครั้นเมื่อข้าพเจ้าพลิกพจนานุกรม
อาหมคุ ก็เห็นว่า phāng หมายความว่า a foreigner, a Bengali;
a Musalman และ Phāng-Phôk หมายความว่า white foreigner,
the English. phāng ก็คือ ฝรั่ง เพราะการที่เรามิได้รู้มัน มีตัว
อย่างที่จะนำมาสาธกได้ และคำที่เราใช้ว่า ผัง อาหมใช้ว่า phrāng.

ถามที่อาหม เรียก ฮังกฤษ และ คนผิวขาวชาวต่างประเทศว่า
phāng phôk คือ ฝรั่งเผือก ก็แสดงให้เห็นว่า คำว่า ฝรั่ง แต่เดิม
มิได้หมายถึงคนชาติผิวขาว และข้าพเจ้าได้มานึกถึงคำว่า ฝรั่งมั่งคั่ง
ซึ่งทำให้ข้าพเจ้างุนงงมานานแล้วนั้น บัดนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า มั่งคั่ง แต่เดิม

หมายถึง Bengal คือ เพียนมาจากวังค. และเมื่ออ่านพระอภัยมณีดู
ก็จะเห็นว่า คำว่า ฝรั่งเศส ที่ใช้ในเรื่องนั้น ไม่ใช่คนชาติผิวขาว ฝรั่งเศส
มังคลา และ ฝรั่งเศสลังกา ก็คงจะมีความหมายตามคำอาหมที่ว่า
มานั่นเอง.

ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่า คำว่า ฝรั่งเศส ที่เรา
ใช้กันอยู่บัดนี้ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับคำว่า Frank ข้าพเจ้าจะแสดง
ความเห็นของข้าพเจ้าต่อไป.

ตามพระอภัยการตำแหน่งนาพลเรือนมีว่า ขุนราชเศรษฐี ปลัด
ไคว่แวแซกประเทศฉวา มลายู อังกฤษ หลวงราชมนตรี เจ้าท่า ไคว่แว
แซกประเทศอังกฤษ ญวน ฝรั่งเศส หมื่นทิพวาจา หมื่นเทพวาจา ล่าม
อังกฤษ หลวงเทพภักดี เจ้าท่า ไคว่แว วิลันดา ขุนรวาที ล่าม
ฝรั่งเศส ขุนราชวระที ขุนรักษาสุมท ล่ามกระบี่คัน ในลักษณะ
อาญาหลวง มีความกล่าวไว้ว่า “แลไพร่ฟ้าข้าขอบขัณฑสีมาทุกวันนี้
ประกอบด้วยราคะ โทษะ โมหะ โลภะ มิได้กลัวแก่ยาปละลาย
แก่บาป เห็นนานาประเทศฝารังอังกริดกระบี่คันวิลันดาคุลาฉวามลายู
แซกกวยแกว ประกอบไปด้วยทรัพย์สมบัติเป็นอันมาก แลไทมอญ
ทุกวันนี้ ยกลูกสาวหลานสาวให้เป็นเมีย มฤดาภิฐี ถือฉีกเป็นชอย
แล้วละฝ่ายสัมมาภิฐีเสีย แลบุตรอันเกิดมานั้นก็ฉีกเพชไปตามพ่อ
ก็รักกันไปสู่บ่อบาญมเล็ก แลมันเงาถึงการบ้านเมืองไปแจ้งแก่
นานาประเทศฟัง” และว่า “ราษฎรข้าแผ่นดินชายหญิงไทมอน
ขมิบยับมิกฉวพระราชอาญา พระราชกำหนดกฎหมาย เทนพิทักษ์

เข้าของเงินทองของมฤดาภิฐี อันมากำขาย แค้นานาประเทศ นอกท่าน
ต่างแดน แลยกลูกสาวยกหลานสาวให้เป็น เมียฝรั่ง อังฤษวิลันดา
มลายูอันต่างศาสนา แลให้เข้ารีตคืออย่างมฤดาภิฐีนอกพระศาสนา
ท่านว่าผู้นั้นเป็นเสี้ยนหนามในแผ่นดิน แลมันเอาใจไปแผ่แผ่แก่
ประจามิตฆ่าศึกศัตรูหมุ่ร้าย”

คำว่า ฝรั่ง และ ฝรั่ง ข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่า หมายถึงคน
ต่างศาสนา และไม่จำเป็นจะหมายถึงคนชาติผิวขาว เพราะได้กล่าว
ถึงชาวต่างประเทศที่เป็นคนชาติเอเชียก็มี และได้กล่าวถึงคนชาติ
ผิวขาวจะเพาะชาติไว้แล้ว คือ อังฤษโปรตุเกส (กะบีตัน) วิลันดา
และฝรั่งเศส.

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะพิจารณาคำว่า feringhi คำ feringhi ที่ใช้
ในอินเดีย นั้น อินเดียใช้หมายถึงคนครึ่งชาติซึ่งบิดาเป็นชาวโปรตุเกส
และมารดาเป็น คนพื้นเมือง โดยจะเพาะอย่างนี้ ในเบงกอล
(Moreland and Chatterjee: A Short History of India: p. 245)
นี่เป็นความหมายตามนัยที่ใช้ โดยจะเพาะ แต่ก็ได้ใช้โดยนัยทั่วไป
ซึ่งหมายถึงคนชาติผิวขาวทั่ว ๆ ไปด้วย.

คำว่า feringhi นี้ พจนานุกรมออกซฟอร์ดอธิบายว่า มาจาก
Frank ภาษาอาหรับว่า faranji ภาษาอิหร่านว่า farangi ที่ซึ่งภาษา
อาหรับด้วยนั้น ทำให้เป็นที่เชื่อถือ เพราะพวกอาหรับติดต่อกับพวก
Frank ทั้งทางแอฟริกาเหนือที่ติดต่อกับอิสเปน และแม้ทางคอนสแตน
ติโนเปิลและตะวันออกไกล ก็เรียกชาวยุโรปตะวันตกว่า Frank
ทั้งนี้ คง จะสืบเนื่องกันมาช้านาน ตั้งแต่สมัยมุขมาจนสมัยปัจจุบัน

และชาวอิหร่านก็ควรจะเรียกตามชาวอาหรับอีกชั้นหนึ่ง คำอิหร่านซึ่ง
มาใช้ในภาษาไทยนั้น ได้เข้ามาตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงก็มี เช่น
คำว่า ผสาร์ แปลว่า ตลาด ซึ่งมาจากคำอิหร่านว่า bazaar และ
ขณะนี้ มีผู้ขอให้ข้าพเจ้าพิจารณาถ้อยคำภาษาจีน—ไทยในศตวรรษ
ที่ ๑๖ แห่งคริสต์กาล ก็มีคำแปล ฤๅเท้ายาว ว่า pha mo cha.
mo cha มาจากคำอิหร่านว่า mozar.

คำว่า feringhi, feringhee ที่ใช้กันในอินเดีย และละแวก
อย่างอื่น ในเขตกอลันนั้น พจนานุกรมออกซฟอร์ดว่า เริ่มใช้ใน
ภาษาอังกฤษใน ค.ศ. ๑๖๓๔ แต่ทางอินเดียคงจะใช้ก่อนนั้น และ
คำนี้ ก็คงจะนำเอามาใช้ในประเทศไทยด้วย แต่โดยที่ไทยมีคำว่า
ฝรั่ง ฝรั่ง ซึ่งหมายถึงคนต่างชาติและต่างศาสนา ซึ่งใช้เนื่องมา
จากชาวมอญก่อนแล้ว จึงได้เอาคำนี้จำกัดความหมายให้หมายถึงคน
ชาติผิวขาวโดยละแวก ทำนองเดียวกับที่จำกัดความหมายของคำว่า
แขก ฉะนั้น ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่า คำว่า ฝรั่ง เป็นคำซึ่งมาจาก
feringhi ก็เชื่อว่า ไทยได้จำกัดความหมายของคำไทยว่า ฝรั่ง นั้น
เนื่องจากการที่ได้ยินคำ feringhi ใช้หมายถึงคนชาติผิวขาว.

อนึ่ง ควรกล่าวไว้ด้วยว่า คำลา หมายถึง ชาวอินเดีย (ตามพจนานุกรม
อนุกรมอาหม) กวย ได้แก่คนชาติหนึ่งซึ่งอยู่ในแดนกัมพูชา (ตาม
พจนานุกรมเขมร) และ แกว ได้แก่คนชาติไทยที่ออกไปตั้งอยู่ใน
เขตตญวน คือ ชาติญวนเดียน (ตามพจนานุกรม) จากอีกพวก
หนึ่ง ก็มีอธิบายไว้ในพจนานุกรมว่า คนชาติแขกโบราณพวกหนึ่ง
ซึ่งสังสรรค์กับเขมรมอญอยู่กันใต้แห่งญวน.

๘. ข้อ ทวาราวดี และคำว่า จักขย ขนอน และ ฤษา นั้น ข้าพเจ้าจะวิจารณ์ในโอกาสข้างหน้า เพราะบทความนี้ออกจะยาวไปแล้ว.

๙. คำว่า เล่า นั้น ข้าพเจ้าเองไม่ถือว่าเป็นสันธาน . แต่เป็นคำซึ่งใช้แทนเครื่องหมายวรรคตอน เพราะเครื่องหมายวรรคตอนของไทย มีแต่ที่ตรงกับ full stop ส่วน comma และอื่นๆ ต้องใช้คำเข้าประกอบแทน คำว่า เล่า ในเวลานี้ก็ยังใช้กันอยู่เช่นนั้น และใช้มีความหมายไปในทางเปรียบเทียบกันหน่อย คล้ายกับอังกฤษว่า on the other hand เช่น หนึ่งเล่า ส่วน....นั่นเล่า เป็นต้น.

๑๐. “ถ้าและ” ในเวลานี้ก็ยังใช้อยู่ และการที่เขาคำว่า และ มาไว้ข้างหลังนั้น ก็มีตัวอย่างอีก คือ “แล้วและ” แทน “และแล้ว”.

๑๑. การเข้าไปค้าขายถึงกรุงศรีอยุธยา นั้น ตามพระราชกำหนดที่อ้างในหนังสือของเจ้าเมืองตะนาวศรี คงหมายถึงการเข้าไปทางทะเลมากกว่าทางบก เพราะมีคำว่า ก็ตามเวลาแล เวลา ในที่นี้คงหมายถึง ฤดูกาล.

๑๒. ตะนาวศรี ที่เขียน ตะนาวศรี นั้น แสดงให้เห็นชัดยิ่งขึ้นว่า ขยายออกมาจาก ตะนาวศรี.

๑๓. คำว่า ตรีนิก นั้น น่าสังเกตอยู่อย่างหนึ่ง คือ การเติม นี้ คงจะมีความมุ่งหมายให้แปลว่า ที่ ๓ ไม่ใช่ทั้งสาม และคงจะหมายให้เป็นคำสันสกฤต ไม่ใช่การเติม นี้ เช่นในคำที่เคยใช้ว่า สุนกนิ สำนกนิ ฯลฯ อันติคมาจากวินิพนธ์ ซึ่งเติม นี้ นา ฯลฯ เป็นคำเติมเพื่อฉันทลักษณ์มากกว่าอื่น.

ธรรมเนียมใส่โกศมาแต่ไหน

นิพนธ์พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต

ธรรมเนียมที่เก็บศพขึ้นสูงไว้ในโกศแทนที่จะใส่หีบนั้น ยังไม่เห็นมีอธิบายในที่ใดว่ามีมาแต่เหตุไร แต่ครั้งไหน เพราะเป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติกันมาจนชินจนไม่ได้คิดว่ามีมูลประการใด แต่ถึงกระนั้นก็ดี เมื่อเรามองดูโกศประดิษฐานอยู่ทุกวัน ๆ เราก็อดนึกอยากรู้ไม่ได้ว่า เหตุไรจึงต้องใช้ที่สำหรับใส่ศพชนิดนี้ (คือให้ศพนั่ง ไม่ให้นอน) เช่นนี้ ถึงแม้เราไม่มีความรู้อะไร ก็อยากจะลองเอาดูบ้าง พอเป็นทางชวนให้ท่านผู้รู้ริเริ่มสันนิษฐาน เหตุฉะนั้นจึงได้ลองบันทึกความไว้ดังต่อไปนี้

ในหนังสือ “ตำนานพระโกศและหีบศพบรรดาศักดิ์” ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ ทรงพระนิพนธ์รวมกันนั้น มีความว่า โกศที่ใช้กันอยู่ในราชการมี ๑๔ อย่างคือ ๑ พระโกศทองใหญ่ ๒ พระโกศทองรองทรง นับเสมอพระโกศทองใหญ่ ๓ พระโกศทองเล็ก ๔ พระโกศทองน้อย ๕ พระโกศกุดั่นใหญ่ ๖ พระโกศกุดั่นน้อย ๗ พระโกศมณฑปใหญ่ ๘ พระโกศมณฑปน้อย ๙ พระโกศไม้สิบสอง ๑๐ พระโกศพระองค์เจ้า เคยเรียกว่าโกศดงดา ๑๑ โกศราชินีภู ๑๒ โกศ

เกราะ ๑๓ โกศแปดเหลี่ยม ๑๔ โกศโถ ทำนานพระโกศเหล่านี้ มีปรากฏในพระราชพงศาวดารข้างต้องทรงสันนิษฐานเอาเองข้าง พอ วินิจฉัยได้ความว่าใน ๑๔ อย่างนี้โกศแปดเหลี่ยมและโกศโถเก่ากว่า ทุกอย่าง ทรงสันนิษฐานว่ามีมาแต่ครั้งรัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรี แต่ ผู้ทรงพระนิพนธ์ทรงจำกัตรงเรื่องไว้เพียงบรรยายประวัติของโกศเท่าที่ ใช้อยู่ในราชการ หากได้ลอบไปถึงชนบธรรมเนียมที่ใส่ศพในโกศไม่ เรื่องจึงยดติอยู่เพียงเท่านี้

ที่หมายของบันทึก ฉะบับนี้ คือจะพยายามแนะทางที่จะพิจารณาหาคำตอบไปว่า เรามีเหตุผลอย่างไรจึงเอาศพขึ้นสูงใส่โกศ ไทยเราคิดขึ้นเองหรือได้ธรรมเนียมมาแต่ไหน ฯลฯ การพิจารณาในชั้นต้นขอตั้ง ปัญหาหลังก่อนว่าไทยเราคิดเองหรือได้ธรรมเนียมมาแต่ไหน บรรณานาประเทศเท่าที่รู้จักกันอยู่ไม่ปรากฏว่าในเวลาใด ๆ ได้ใช้ประเพณีนี้ ในแห่งใดนอกจากประเทศกัมพูชา แต่ราชประเพณีในกรุงกัมพูชา ในสมัยหลัง ๆ นี้ดูเหมือนจะไปจากราชประเพณีไทยเสียมาก จึงน่าจะเชื่อว่า ไม่ใช่ไทยเป็นผู้ไปได้นี้ธรรมเนียมนี้มาจากกัมพูชา หากกัมพูชาได้ไปจากไทย ที่จริงได้เคยทราบอยู่เหมือนกันว่าในประเทศญุ่นเขาใช้ หีบฝังใส่ศพคนจนฝัง เพื่อระดมเนื้อที่ในสถาน แต่ประเพณีนี้เป็นผล ตรงกันข้ามกับของไทย คือใช้สำหรับศพคนชั้นต่ำมิใช่คนชั้นสูง และถึงอย่างไรก็ดีประเพณีญุ่นหาใครจะได้ปรากฏว่าให้ผลมาถึงราช- ประเพณีไทยไม่ ฉะนั้นน่าจะชักข้ออ้างถึงญุ่นนี้ออกไปอีก ในประเทศ จีนก็เคยเห็นภาพเอาศพฝังในดอง แต่เขาเพิ่งเล็งให้แปลไปทางศาสนา

มากกว่ายศ ก็เมื่อเช่นนั้นวิถีใส่ศพในโกศมิเป็นราชประเพณีที่ไทย
คิดขึ้นเองหรือ ในข้อนี้ควรสอบสวนต่อไปโดยวิธีปฏิโลม คือตรวจ
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ย้อนหลังขึ้นไป

ตามพระนิพนธ์เจ้านายสามพระองค์ที่อ้างมาแล้วนั้น โกศที่ใช้กัน
อยู่ทุกวันนี้ไม่มีเก่าขึ้นไปกว่ารัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรี แปลว่าได้ความ
ถอยหลังขึ้นไปเพียง (พูดกันอย่างง่าย ๆ ว่า) สัก ๑๗๐ ปีกว่า ๆ แต่
ถ้าจะว่าถึงธรรมเนียมที่ใช้โกศแล้ว ในพระราชพงศาวดารกรุงศรี-
อยุธยา (ฉบับพระราชหัตถเลขา) กล่าวว่าสมเด็จพระเอกาทศรถูโปรก
ให้บรรจุพระบรมศพ สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าในพระมหากุญฏาธาร
(พ.ศ. ๒๑๔๘ ตามคักราชสอบใหม่ในประชุมพงศาวดารเล่ม ๕)
และไม่พบกล่าวถึงในที่ใดอีก จนถึงตอนพระนารายณ์สวรรคตซึ่งกล่าว
ว่าเชิญพระศพลงบรรจุในพระบรมโกศ (พ.ศ. ๒๒๓๑ ตามคักราช
สอบใหม่) ต่อจากนั้นมายังมีกล่าวถึงอีกเนื่อง ๆ จนกระทั่งออกพระ
นามพระเจ้าแผ่นดินพระองค์หนึ่ง (พ.ศ. ๒๒๗๕-๒๓๐๑ ตามคักราช
สอบใหม่) ว่า พระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ทั้งนี้ คำว่ามหากุญฏาธาร
(มหา+กุญฏ+อาธาร) แปลว่าโกศหรืออะไรแน่ข้าพเจ้าไม่ทราบ ได้
แต่เพียงสงสัยว่าจะเป็นโกศ อนึ่งพึงสังเกตคำที่ว่าอาธารไว้ เพราะจะ
ได้ยกขึ้นกล่าวต่อไปข้างหน้า

คราวนี้จะขอขึ้นไปพิจารณาคำว่าโกศโดยนิรุกติญเสียก่อน คำ
เดิมเป็นภาษาสันสกฤต แปลว่าเครื่องห่อหุ้มหรือครอบ นักปราชญ์

ฝรั่งเศสเก็บได้ทุ่มเดียวกันมา มากกว่าศัพท์โกศแปลว่าอะไรแน่ในศิลาจารึก บางคนว่าแปลว่าเทวาลัยที่ประดิษฐานสิ่งศักดิ์ บางคนแนะว่าสิ่งศักดิ์เอง บางคนแปลว่าปรารักษ์ ในสมัยประเทศสมัยพาดกวีที่แต่งตำนานเรียกว่า วรรณจริต (พ.ศ. ๑๑๘๘) ซึ่งเป็นพระราชประวัติพระเจ้าทรงแห่งกานชากุพชนคร ในสมัยเดียวกันนั้นกล่าวถึงมอโกศ โดยอธิบายว่าคำว่ามอโกศนี้มีกรอบที่มีหน้า (มุข) ซึ่งใช้ครอบสิ่งศักดิ์ (คือที่เราเรียกกันว่าสิ่งศักดิ์)

ในสมัยที่ประเทศจำปาสักของพวกจามรุ่งเรือง ก็ปรากฏว่าใช้โกศเป็นกรอบประคองสิ่งศักดิ์เหมือนกัน ฉะนั้นในการที่จะกล่าวต่อไปถึงวิธีใช้โกศของพวกจามนี้ จึงควรอธิบายแทรกด้วยเรื่องสิ่งศักดิ์ก่อน

ในอินเดียเมื่อพุทธศาสนาทรุดโทรมลงแล้ว ศาสนาฮินดูได้เจริญงอกงามขึ้นแทนที่ หลักของศาสนาฮินดูคือการนับถือพระเป็นเจ้าทั้งสาม กล่าวคือ พระพรหมผู้เลี้ยงโลก พระศิวะหรืออิศวรผู้สร้างสรรพสิ่งอันมีชีวิต พระวิษณุหรือนารายณ์ผู้ทำลาย พวกที่ถือศาสนานี้บางพวกนิยมถือพระศิวะเป็นใหญ่ บางพวกนิยมถือพระวิษณุเป็นใหญ่ จำพวกแรกนิยมยกย่องสิ่งศักดิ์เป็นเครื่องหมายแห่งมหาศักดิ์ถานภาพที่จะสร้าง และบูชาสิ่งศักดิ์กว่ามนุษย์วัตถุทั้งปวง ฝ่ายพวกชาวอินเดียที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนในประเทศจำปาสักและเป็นครูบาอาจารย์ของชาวพื้นเมืองนี้ เป็นพวกแรกคือฝ่ายพระศิวะ จึงพาเอาหลักที่ยกย่องสิ่งศักดิ์นั้นข้ามทะเลมาด้วย แต่ยังขาดเสริมความยกย่องนั้นขึ้นอีก โดยสมมติ

เอาสิ่งเครื่องหมายพระคิรีนเองขึ้นเป็นพระเป็นเจ้า ทำนองว่าพระคิรีนแสดงพระองค์เป็นคิรีนสิ่ง จึงเกิดสร้างคิรีนชานนามถวายพระองค์ ๆ เลี้ยวซ้าย ทำนองคล้าย ๆ กันกับที่ไทยเราสร้างพระพุทธรูปแล้วชานพระนามถวาย ว่าพระพุทธรชินราช พระพุทธรชินสีห์ เป็นต้น ต่างกันแต่ไทยเราให้หลักว่าพระพุทธรูปนั้นเป็นเพียงวัตถุเครื่องเตือนใจให้ระลึกพุทธานุภาพ ฝ่ายเขาลึกว่าพระผู้เป็นเจ้ามาประทับสิ่งอยู่ในคิรีนนั้น เมื่อใดอธิบายแทรกเรื่องการนับถือบูชาคิรีนแล้วขอย้อนกลับเข้าหาเรื่องเดิมต่อไป

ศิลาจารึกที่เมืองมลิซ้อนในประเทศจัมปาศักดิ์กล่าวถึงโกศมั่งดังต่อไปนี้
 ราชที่ ๑ (พ.ศ. ๑๖๒๓)^๑

โกศทองคำ ประคัมณีนาคใหญ่อันวิจิตรแวววาวยิ่ง ส่องแสงสว่างยิ่งกว่าพระทินกร กระทำให้มีแสงสว่างทั้งกลางคืนกลางวันด้วยรัศมีแห่งแก้วมณีเหล่านั้น โกศนี้ประดับด้วยมณีรัตนทั้งสี่ด้าน เป็นของซึ่งพระเจ้าหริวรมนทรงพระราชอุทิศถวายแด่พระศรีรัตนเทวราชผู้เป็นเจ้า (คือคิรีนซึ่งที่ทรงสถาปนาชน)

จำเนียรกาลมา ได้ทรงสร้างโกศทองอันงามวิจิตรยิ่งกว่าสุริยจันทร์ ประคัมด้วยแก้วมณีทั้งสี่ พระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และมีพระบุญญาธิการ ได้ยกโกศนี้ถวายแด่พระคิรีนอันลิ่งค ซึ่งโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อปี ๑๐๐๒ คก (มหาศักราชซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๑๖๒๓)

๑ แปลจาก Finot: Notes d' Epigraphie XI BEFEO, iv p. 937-8 inscription XII B)

รายที่ ๒ (พ.ศ. ๑๖๓๑) แปลจากหนังสือเล่มเดียวกัน จารึก
หมายเลขที่ ๑๖ ปี หน้า ๕๕๐)

พระบาทศรีชัยอินทรวรมเทพ ทรงตระหนักในพระฤทัยว่า พระ
ภักตรศวรเจ้าเป็นใหญ่เหนือสรรพสิ่งทั้งปวงที่ปรากฏในโลกนี้ จึงโปรด
ให้สร้างโกศทองหกหน้า (ษณุมุข) ประดับด้วยนาคภุชและพลอยสี
ฝังบนยอดแห่งศิขรมกฏ (เหนือโกศนั้น) อนึ่งอูฐโกศนั้นแล้วไป
ด้วยทองอร่าม แล้วโปรดให้ทำอาหารใต้ โกศประดับสุรายานคมณ
หน้าทั้ง ๖ ของโกศนั้น (แต่ละก้านเรียงขึ้นไปเป็นหวนาค) ในก้านที่แป
รสู่ทิศบูรพานั้น ยอดแห่งเคียรนาคราชฝังทับทิม ก้านอีสานและทวิฝั่ง
นิลในโลกตานาคราช ก้านใต้ฝังทับทิมบนยอดเคียรนาคราช ก้านประจิม
ฝังบุษราคัมบนเคียรนาคราช ก้านอุดรฝังอศตรัตน โกศทองนี้หนัก
๓๑๔ ถิลกับ ๙ ทรม ยอดหกเหลี่ยมกับเคียรนาคราช และอาหารซึ่ง
หมายรัยโกศนั้นหนัก ๑๓๖ ถิล รวมทั้งสิ้นเป็นน้ำหนัก ๔๕๐ ถิล ๙ ทรม
ศก ๑๐๑๐ (คือ พ.ศ. ๑๖๓๑)

รายที่ ๓ (พ.ศ. ๑๗๕๗) แปลจากหนังสือเล่มเดียวกันจารึก
หมายเลขที่ ๒๓

พระราชอาพระองค์ (ปรเมศวรวรมนที่ ๒) ทรงมีสมบัตินาค
พระเมตตาสมบัติ พระเกียรติสมบัติ พระคุณสมบัติ พระรูปสมบัติ
พระวรยศสมบัติ ฉะนั้นเพื่อให้สมบัติทั้งห้าปรากฏพร้อมกัน จึงได้
ทรงสร้างครอบ (โกศ) ขึ้นไว้ถวายพระมเหศวรเจ้าเป็นห้าก้านดังนี้

โกศนี้เครื่องประดับเป็นทอง ๒๓๒ ชิ้น เป็นมณีนีค่า ๘๒ ชิ้น
เป็นไข่มุกต์ ๖๗ ชิ้น เป็นเงิน ๓๐๐ ชิ้น

สังเกตตามที่ปรากฏในศิลาจารึก ๓ แผ่นข้างบนนี้ จะได้ความ
ว่าโกศนั้นใช้เป็นครอบสำหรับคิวงัดไม้ต้องสงสัย ครอบนี้ทำด้วย
ทองหรือโลหะอันมีค่า ประทับด้วยแก้วมณีและลวดลายอันวิจิตร ทำ
เป็น ๖ ก้าน (ไทยเราเห็นจะต้องใช้จำนวนว่า ๖ เหลี่ยม) ก้านมี ๕ ก้าน
ก้านมี ๔ ก้านก้านมี ๑ ไม่สู้จำกัดในเรื่องจำนวน ปรากฏความในจารึก
อื่นๆต่อไปอีกว่า ครอบสวมคิวงัดไม้แบ่งเป็นสามส่วน ส่วนล่างที่สุดที่
ไทยเราเรียกว่าฐานันท์ ในจารึกภาษาสันสกฤตของงามเรียกว่าอาธาร
แปลว่าที่รับหรือที่รอง ส่วนกลางคือตัวโกศ เรียกว่า อูฐโกศ
แปลว่าครอบทั้ง ส่วนบนที่เราทำเป็นฝานั้น เรียกว่า นาคภุชณ แปลว่า
เครื่องประดับเป็นรูปนาค บางโกศทำตอนบนเป็นหัวนาค บางทีก็
หลายหัวหันหน้าๆละก้านก็มี บางที่ทำอาธารเป็นรูปตัวนาคขดก็มี เข้า
ใจว่าทำนองอาสนะพระนาคปรกฉะนั้น อนึ่งได้ขอให้สังเกตคำว่าอาธาร
แล้วแต่ต้น บัดนี้จะไขความว่าน่าสังเกตด้วยเหตุไร ในจารึกนี้ใช้
อาธารสำหรับฐานโกศ ในพระราชพงศาวดาร (เขียนสมัยต้นกรุง
รัตนโกสินทร์) ใช้อาธารสำหรับอะไรอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่บรรจุพระบรมศพ
สมเด็จพระนเรศวร ในปัจจุบันนี้ มีคำว่าพระจิตกาธาร แต่ไม่ใคร่แปลว่า
โกศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของโกศกลับไปแปลว่ากองพื้น ข้ายथाกรม
แปลงเขียนเสียว่าจิตกาธารด้วย ที่จริงการที่เราใช้ว่าจิตกาธารนั้นหาก
จะแปลก็ได้ความโดยไม่ต้องเอาไปแปลงเป็นจิตกาธาร คือแปลว่า

อวรวรที่รองซึ่งเป็นกองพัน (จิตก) แต่ทั้งนี้ย่อมเป็นการแปลความหมายของที่รองในชั้นเดิมไป คือแทนที่อวรวรจะหมายความว่าส่วนล่างหรือฐานของโกศ คำนี้กลายเป็นกองพันอันเป็นที่รองใต้ส่วนล่างของโกศนั้นลงไปอีกชั้นหนึ่ง ยังได้ความต่อไปอีกว่าโกศในโบราณนั้น ถอดได้เป็นชั้นๆ จึงได้ปรากฏในจารึกต่างๆ ว่า ถ้านั้นหนักเท่านั้น^๒ วิธีประกอบโกศดูก็จะคล้ายๆ โกศของเราซึ่งถอดออกได้เป็นชั้นๆ เหมือนกัน แม้ลองในของเราก็จะจำลองมาจากของเดิมที่อยู่ข้างในโกศก็เป็นที่

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เรามีเกณฑ์น้อยนักที่จะยกขึ้นพิจารณาได้ในทางประวัติศาสตร์ แต่เราอาจจะมีทางสันนิษฐานประการใดบ้างหรือไม่ เพียงเวลานี้เรามี

๑. หลักฐานว่าพวกจามได้ใช้เครื่องครอบคิวงค์อันมีค่า เพราะนับถือคิวงค์ของคพระอิศวร (หรือคิระ) ประมาณเวลาลงมาได้เพียงในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งเราเรียกว่าโกศ

๒. หลักฐานว่าไทยใช้โกศเป็นเครื่องบรรจุพระบรมศพเท่าที่ไค้พบแล้ว มีตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๒ เป็นต้นมา

ปัญหาจึงมีว่า หลักฐานทั้งสองนี้มีทางโยงต่อกันหรือไม่

เราขอย้อนดูว่า วัฒนธรรมอย่างเดียวกันกับของจามนั้นได้มาปรากฏในกัมพูชาในเวลาที่ต่อมา ตามศิลาจารึกเขมรกล่าวว่า

• จากเรื่อง Groslier: Recherches sur les Cambodgiens หน้า ๑๒๓

๒ ถ้าจะดูรายละเอียดให้พลิกหนังสือชื่อ Notes d' Epigraphie Indochinoise ของ Finot หน้า ๑๒๔ พิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๖

พระเจ้าชยวรมันที่ ๒ ข้ามมาจากชวาเมื่อ พ.ศ. ๑๓๔๕ ใต้ทรงเป็นผู้
ริเริ่มยกย่องศิลปะเป็นพระเทวราช กล่าวคือถือว่าอำนาจศิลปะไทย
ของพระราชนั้น เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับมเหศวรศักดิ์คานภาพของ
พระอิศวรเป็นเจ้า อันพึงสำแดงให้ปรากฏแก่ตามนุษย์รูปศิลปะ
ด้วยเหตุฉะนั้นเมื่อพระเจ้าแผ่นดินเสด็จสวรรคตจึงมีราชประเพณีที่ยก
ย่องพระองค์ขึ้นสู่ฐานะแห่งพระเป็นเจ้า ทั้งจะได้เห็นจากวิธีที่ขนาน
พระนามถวายพระบรมศพว่า พระบรมวิษณุโลก พระบรมศิวโลก ฯลฯ
ข้าพเจ้าจึงสันนิษฐานว่าเมื่อพระบรมศพมีฐานะเสมอด้วยพระเป็นเจ้า
ไปแล้ว คนครั้งนั้นก็อาจเห็นว่าควรอบสำหรับพระเป็นเจ้าก็น่าจะใช้ครอบ
หรือบรรจุพระบรมศพไว้ด้วยกัน ไทยเราก็คงได้ธรรมเนียมใช้โกศทรง
พระบรมศพพระเจ้าแผ่นดินมาด้วยประการฉะนี้ ส่วนการที่เขาโกศมา
ใช้สำหรับชั้นต่ำ ๆ กว่าพระเจ้าแผ่นดินลงมานั้นก็ไม่ใช่ของแปลก
ประหลาดอันใด เพียงเปรียบเทียบกับเรื่องแสดงพระยศอื่น ๆ ก็จะได้เห็น
ได้ว่า มีอาการผันแปรลงมาโดยลำดับกาลได้ทั้งนั้น คำราชาศัพท์เป็น
ต้นที่เห็นได้ว่าเดิมเป็นของสำหรับพระเจ้าแผ่นดินแล้วก็ลดลงมาทุกที
เช่น คำว่าข้าพระพุทธเจ้า ภายในชั่วอายุคน ๆ เดียวก็ดูเหมือนค่อย ๆ
ลดชั้นลงมาทุกที จนบัดนี้แม้คนเช่นข้าพเจ้าก็ถูกคนบางคนพูดด้วยโดย
เรียกตัวเองว่าข้าพระพุทธเจ้า หากคอยห้ามกันอยู่จึงมีใครแพร่หลายนัก
ความที่เขาฆ่ากันทั้งข้างต้นนี้ เป็นข้อเท็จจริง และเพราะเหตุที่
อยากจะชักชวนท่านผู้รู้ให้สอยสวนและวินิจฉัย จึงได้ทำหมายเหตุ
หลักฐานที่มาเพื่อจะได้ค้นคว้าได้โดยสะดวก ข้อสันนิษฐานของข้าพเจ้า

เองมามีอยู่จะเพาะข้างทำขึ้นเท่านั้น แต่จะผิดถูกเพียงไรข้าพเจ้าไม่อาจ
ยืนยัน ที่สันนิษฐานอย่างนั้นก็เพื่อจะแนะทางสำหรับท่านผู้รู้จะได้ระคุ
ตาและชี้ขาดต่อไป

ยังมีหลักฐานประกอบอีกอย่างหนึ่งซึ่งท่านเจ้าพระยาธรรมมา
ภิรมย์อธิบดีแนะนำขึ้น ทำให้ข้าพเจ้ามั่นใจยิ่งขึ้นว่าโกศที่เราใช้บรรจุพระ
ศพนั้นจะได้มาจากโกศที่โบราณใช้ครอบคิวงค์หรือองค์พระอิศวรเป็น
เจ้า หลักฐานประกอบที่ว่าเป็นดังนี้ ที่สำหรับประดิษฐานโกศเวลา
เผานั้น เราเรียกกันว่าเมรุ จริงอยู่เวลานั้นเมรุใช้สำหรับตั้งทั้งโกศทั้งหีบ
แต่นานกว่าในชั้นเดิมคงจะใช้แต่สำหรับโกศ แล้วยกค่อย ๆ ลดชั้น
ลงมาโดยลำดับ (ตามเคย) คำว่าเมรุนั้นก็ใช้ชื่อใกล้เคียง คือภูเขาที่ใน
โบราณสมมติกันว่าเป็นที่ประทับเทวดามีพระอิศวรเป็นต้น จึงนานกว่า
เมื่อเอาโกศมาใส่ใส่ศพและโกศก็คือครอบของคิวงค์หรือพระอิศวร
ที่สำหรับตั้งโกศก็ต้องเป็นภูเขาเมรุที่ประทับของท่าน เหตุฉะนั้นจึง
นิยมกันว่าเมรุต้องสูงต้องขึ้นด้วยบันได (ยิ่งมากขึ้นก็ยังเป็นเกียรติสูง)
จึงเห็นว่าเป็นหลักฐานอันยืนยันชัดอีกอย่างหนึ่งว่า โกศใส่ศพของเรา
จะมาแต่โกศครอบพระคิวงค์นั่นเอง

ยังมีเบญจาทีกอย่างหนึ่งสำหรับรองโกศในเวลายังไม่ออกเมรุ
เบญจานัสมเด็จกรมพระยาดำรงได้เคยทรงทักว่ารูปเหมือนกันกับฐาน
แท่งเทวาลัยขอมที่จำรงที่นอกกำแพงนครธม เทวาลัยนั้นก็เป็นของ
พระอิศวรเป็นเจ้าอีกเหมือนกัน

เรื่องโกศ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์
ทรงบันทึกประทานมา

อ่านบันทึกซึ่งเรียกชื่อว่า “ธรรมเนียมใส่โกศมาแต่ไหน”
รู้สึกว่าการในคำจารึกของงานนั้นทำให้เข้าใจในคำ “โกศ” ขึ้นได้
ว่าทำขึ้นเพื่อใช้ครอบพระศิวลึงค์ จึงได้เรียกว่า “โกศ” ต้องเป็น
โกศอิฐ ไม่ใช่โกศศพ อันเคยสงสัยมาแล้วว่าโกศศพจะถ่ายขยาย
ออกมาจากโกศอิฐหรือมิใช่ แต่ก็เห็นว่าไม่ใช่ เพราะโกศศพ
มีส่วนเล็กกว่าโกศอิฐมาก โกศอิฐนั้นมีส่วนสูงสมควรอย่างยิ่งที่
จะเป็นเครื่องครอบพระศิวลึงค์ แต่ก่อนเคยคะเนว่าเดิมที่จะเอากระดูก
ใส่กล่องกลักเช่นกล่องพระราชสาส์นกลิ้งฐานต่อเข้าให้ตั้งได้ ด้วย
กล่องนั้นย่อมทำปากผายอยู่เป็นปกติ เช่นกล่องเข้มกล่องดินสอซึ่ง
ทำใช้กันในการขวนาคเป็นต้น แต่คาดผิดไป ที่แท้จะเป็นไปตาม
ความจารึกศิลาของงานนั้นเอง ที่แรกก็จะบรรจุพระบรมอัฐิของพระ
เจ้าแผ่นดินก่อน เพราะถือว่าพระเจ้าแผ่นดินก็คือองค์พระเป็นเจ้า
ย่อมบรรจุรวมกันได้ การถือว่าพระเจ้าแผ่นดินเป็นองค์เดียวกับพระ
เป็นเจ้านั้น ก็มาตอกกับประเพณีทางไทยเรา ซึ่งอาจเห็นได้จากงาน
พระนามพระเจ้าแผ่นดินว่า “สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว” แล้วที่หลัง
ไม่ว่าอัฐิใครก็ใช้บรรจุด้วยโกศทั้งสิ้น ได้เคยเห็นโกศอิฐคล้าย

๕๖ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

ไม้ใบหนึ่ง มีมุขสี่ หม่อมเจ้ายัยภักดีนารถเก็บเอามาไว้ แรกเห็น
ก็นึกว่าเขาทำเล่นแผลงๆ แท้จริงก็ตรงกับที่กล่าวไว้ในจารึกของจาม
ที่เดียว แต่จะใช้เป็นที่บรรจุอะไร ใครชั้นไหนก็ทราบไม่ได้

ในข้อที่โกศทุกอย่างมีทำครั้งกรุงธนบุรีเป็นสูงสุดก็จำต้องเป็น
เช่นนั้น เพราะกรุงเก่าต้องแตกเสียไป สิ่งใดๆ จะตกทอดมาถึงกรุง
รัตนโกสินทร์ได้นั้นน้อยนัก ที่ตกมาถึงก็เห็นจะเป็นหนังสือเป็นมาก
กว่าอย่างอื่น แม้กระนั้นก็เก็บได้มาแต่หัวเมือง ซึ่งไม่ได้แตกเสียไป
ด้วย ใช่ว่าจะได้มาแต่กรุงเก่าก็หาไม่ได้ เหตุทั้งนั้นบรรดาของใช้
จึงจำต้องสร้างขึ้นใหม่ทั้งสิ้น

ข้อที่ตรวจพงศาวดาร พบมีกล่าวถึงแต่พระบรมศพสมเด็จพระ
พระนเรศวรเข้าสู่พระกุฎฐาธาร และพบว่าแต่พระบรมศพสมเด็จพระ
พระนารายณ์เข้าสู่พระโกศนั้น คำกุฎฐาธารเคยเห็นมาในที่อื่นเป็น
หลายแห่ง แต่ไม่เข้าใจว่าหมายเป็นโกศ เข้าใจว่าหมายเป็นที่ตั้ง
งามๆ เช่นบุษบกเป็นต้น ได้ตรวจสอบพจนานุกรมภาษาสันสกฤต
ในคำว่า “กุฎฐ” เพื่อรู้ว่าเป็นอะไร ได้คำแปลเป็นว่า โถนา
ทุ่งนา ไม่เข้าทางที่ต้องการ จึงคิดว่าอาจเขียนเคลื่อนคลาดมาเสีย
แล้วก็เป็นที่สงสัยว่าเดิมจะเป็น “กุฎฐาธาร” การเชื่อพงศาวดาร
นั้นอยู่ข้างจะยาก เพราะคนแต่งก็เกิดทีหลัง ความรู้ของคนมีอย่างไร
ก็เขาปร่งเข้ากับเรื่องซึ่งได้ยินมา จะฟังว่าถูกก็เป็นอันยาก อย่าหา
แต่เรื่องซึ่งแต่งไว้ในสมุดซึ่งเราได้นั้นเลย แม้แต่คำแต่งซึ่งจารึก
ไว้ในหลักศิลา เช่นหลักศิลาครั้งขุนรามคำแหงเป็นต้น มันก็ปราศอยู่

หลายคนจับได้ว่าแต่งหลายปาก เราจะเชื่อได้หรือไม่ว่าคำเหล่านั้น
แต่งขึ้นครั้งแผ่นดินขุนรามคำแหง แล้วเขาจะจารึกลงศิลาเมื่อไรเรา
ก็รู้ไม่ได้ รู้ได้แต่เพียงว่าศิลาจารึกเก่ากว่าสมุดพงศาวดารซึ่งเรา
เห็นเท่านั้น พดด้วงพงศาวดารซึ่งได้เห็นก็เลี้ยคายที่จะข้ามไป ไม่กล่าว
ถึงสมุดเล่มหนึ่งไม่ได้ สมุดเล่มนั้นเป็นหนังสือซึ่ง เกอ บินโต แต่ง
กล่าวถึงงานพระบรมศพสมเด็จพระนเรศวรมหาราช คุประหนึ่งว่าเป็นศพที่ยัง
เมื่อเห็นก็เชื่อว่าเป็นความจริงทั้งนั้น เพราะเขาเขียนเวลานั้น แต่ภายหลัง
หลังมีสเตอร์ ว.เอ.ร. วูด คำนวณว่าไม่จริง^๒ ไม่ได้เห็นเอง แต่งประขึ้น
แต่ตามที่ไต่ถามข่าว พิจารณาก็เห็นว่าคำนั้นถูก เรื่องนั้นเป็นอันตกไป
ด้วยความสะดวก

ในการที่ศึกษาเอาหลัก ว่าโกศศพมีขึ้นในเมืองเราเมื่อไรนั้น
เป็นความยากยิ่งอย่างที่สุด เป็นการมั่นแน่ว่าพระเจ้าแผ่นดินกรุง
เก่าพระองค์หนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า “พระบรมโกศ” นั้นหมายความว่า
ว่าได้แต่งพระบรมศพเข้าสู่พระโกศเมื่อสวรรคตแล้ว เป็นการแสดง
ว่าโกศศพครั้งนั้นมีแล้ว และถ้าจะค้นหาต่อไปอีกก็มีหนังสือฉบับ
หนึ่ง ซึ่งชื่อว่า “สมเด็จพระบรมศพ” กล่าวถึงเรื่องเชิญพระศพ
กรมหลวงโยธาเทพย์ อันแต่งไว้ในพระโกศออกสู่พระเมรุในแผ่นดิน
สมเด็จพระเจ้าท้ายสระ คัมภีร์แล้ว ดูเหมือนว่าได้มาแต่ครั้ง
ธรรมราช น่าเชื่อว่าเป็นหนังสือแต่งในเวลานั้น ไม่ใช่คนชั้นหลัง
แต่ง เพราะมีคำแปลกๆ ซึ่งคนชั้นหลังจะไม่รู้พูด และมีสิ่งต่างๆ

* หนังสือของเมนเดซ ปินโต เรียกว่า การเดินทาง (Peregrinagam)

๒ ใน JSS (วารสารสยามสมาคม) xx, 1. pp. 27-39.

๕๘ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต

ซึ่งคนชั้นหลังจะไม่รู้ว่ามี ถ้าเชื่อว่าเป็นหนังสือเขียนครั้งนั้น ก็เป็นอันว่าศพโกศมีมาแต่ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าท้ายสระแล้ว เป็นทางตราว่ามีโกศแล้วสูงขึ้นไปกว่าแผ่นดินพระเจ้ายบรมโกศได้อีกแผ่นดินหนึ่ง

เมื่อคิดดูว่าโกศศพจะมาแต่อะไรก็คิดเห็นไปว่า ที่จะมาแต่มณฑปที่ตั้งศพ แต่ย่นให้เล็กลง มีสิ่งซึ่งพาให้คิดเห็นไปเช่นนั้น ให้อยู่หลายอย่าง เป็นต้นว่าโกศซึ่งทำเป็นรูปมณฑปที่เดียวกับที่เรียกว่าโกศมณฑป แม้โกศอย่างอื่นเช่นโกศกุดั่นหรือโกศแปดเหลี่ยมผากก็เป็นมณฑป ย่อมนำไปให้เห็นอยู่ว่ามาแต่มณฑปนั่นเอง ถ้าจะค้านว่าโกศเป็นรูปอย่างหนึ่งมณฑปเป็นรูปอย่างหนึ่ง จะมาแต่มณฑปอย่างใดก็ได้ ถ้าค้านดังนั้นก็แก้ได้ว่าไม่ประหลาดเลย รูปโกศที่ปากผากก็เป็นไปตามทรงทวยที่คำชามณฑปนั่นเอง เปรียบว่าถ้าเอาผ้าห่อโกศมณฑปมาให้ดู จะเห็นเหมือนเช่นโกศปากผากอย่างโกศไม้สิบสองเป็นต้นนั่นเอง แต่ถ้าจะเอาผ้าห่อโกศอัฐิมาให้ดู จะเห็นเป็นห่อมณฑปไม่ได้ ด้วยมีส่วนสูงมากไปเช่นกล่าวมาข้างต้นแล้ว ส่วนโกศที่ยอดเป็นรูปมงกุฎก็คิดว่าทำแก่เปลี่ยนไปที่หลัง

สิ่งที่พาให้คิดเห็นไปว่าโกศมาแต่มณฑปมีอีกอย่างหนึ่งก็คือชั้นที่ตั้งโกศศพ อันชั้นที่ตั้งโกศศพนั้นมีสองอย่าง อย่างน้อยเป็นชั้นแว่นฟ้าคือแท่นกระຈก สำหรับรองตั้งในเรือน อย่างใหญ่เป็นชั้นเบญจา หุ้มทองหุ้มเงินหุ้มทองอังกฤช อย่างโตก็แล้วแต่ต้องการให้โก้ สำหรับใช้ออกตั้งงานเมรุ เห็นได้ว่าทำเป็นของใหญ่สำหรับ

กลางแจ้ง จึงมีพระนัก มีขุมประตู่ ขุมรูปภาพ รูปว่างก็เป็นอย่าง
เคียงกันกับใบโรยครุฑเกาะชะวาทิ้งก่อไว้ด้วยศิลา ขาดอย่างเดียว
แต่เบญจาไม่มีกระโถ เพราะย่นเล็กลงประตู่แห่งเบญจาคนเข้าไม่ได้
จึงไม่ทำกระโถมเท่านั้น เห็นได้ว่าโกศต้องเป็นมณฑปใหญ่ งานที่
เอาชั้นแว่นฟ้าออกตั้งเมรุแทนเบญจาก็มี แต่พึงเข้าใจเถิดว่านั่นเป็น
การลดละเพื่อไม่ให้เปลืองแรงต้องทำเบญจา

มีของชะเลศศักดิ์ซึ่งจะเปรียบกันได้อย่างหนึ่ง เรียกว่า “เครื่อง
ศพ” ทำเหมือนกับเบญจาทุกอย่าง เว้นแต่ยาววิเพื่อให้เหมาะแก่
ที่จะตั้งหีบศพ หีบศพนั้นทำมียอดเป็นมณฑปก็มี เรียกว่า “เหม”
เป็นยอดเกี้ยวก็มี เป็นสามยอดก็มี ที่ทำยอดเป็นทรงมงกุฎก็มี แต่
นั้นทำเปลี่ยนไปตามยอดโกศ

หีบหรือโกศก็มียอดเป็นมณฑปอยู่เหมือนกัน อาจคิดทำถ้าย
จากมณฑปมาด้วยกันก็ได้ มณฑปจะเป็นรูปยาววิก็ได้ รูปแต่
ยอดประตู่อย่างเก่าเขาก็ทำยอดยาววิเหมือนกัน หรืออีกนัยหนึ่งจะ
รันหีบให้สั้นและไขให้สูงขึ้นก็จะกลายเป็นโกศไปได้เหมือนกัน แต่
อย่างไรก็ดี เห็นจะเอาเป็นแน่ได้ว่าเมืองเราหันหีบมามาก่อนโกศ แต่
โกศศพจะมาแต่ไหน หรือจะมาแต่อะไรเมื่อไร นั้นควรคิดอยู่มาก

ทางที่เป็นศพหีบมาก่อนก็เห็นได้อยู่ที่พระศพพระพุทธเจ้า นับว่า
เป็นสูงที่สุดอยู่แล้ว ทำกันที่ไหนก็เห็นเป็นหีบที่นั่น ไม่เป็นโกศเลย
หรือจะว่าเคยทำมาตั้งแต่ทำกันไปตามเคย หรือจะว่าให้โกศลักับราง
อย่างทกล่าวไว้ในพระบาลีก็ตามที แม้ตักเสียบก็มิจะเห็นได้อีกอย่างหนึ่ง

๖๐ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์

คือตารางเผาศพซึ่งปักเป็นสี่เหลี่ยมแต่มีหกเสา สองด้านเสาเยื้อง
เสียดกันจนต้องแก้เป็นสี่เสาในภายหลัง เหตุใดจึงปักตารางหกเสา
เป็นสี่เหลี่ยมก็ไม่เห็นเหตุอย่างอื่นนอกจากทำเพื่อเผาศพโกศ แล้วก็
ยืนอยู่เผาศพหีบไปด้วยทำให้หีบห้ายหีบยืนพันตารางออกไปจนน้ำเกลียว
เป็นเหตุให้ว่าคาญตาอยู่ทั่วกันจะเห็นเป็นการส่อตัวเองได้ ว่าที่มี
หกเสานั้นแต่ก่อนเคยปักยาวเป็นสองห้องเหมาะแก่หีบศพ นี่เป็นทาง
แสดงว่าหีบมีมาก่อนโกศ

ส่วนทางที่สงสัยว่าจะรื้อหีบให้สั้นเข้าและไขให้สูงขึ้นกลายเป็นโกศ
ก็มีเรื่องประกอบอยู่เหมือนกัน ไต่ยินสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ท่าน
เล่าว่า ท่านไต่เคยไปเห็นศพสมภารทนศรศรีธรรมราช เขาแต่งศพ
ให้นั่งใส่ลู่สี่เหลี่ยมมียอดเป็นมณฑป เรียกว่า “หีบนั่ง” นั้นเข้าทาง
รื้อหีบลงเป็นโกศ แต่อาจมาทางอื่นก็ได้ เคยไต่ยินสมเด็จพระมหารัชมัง
คลาจารย์ภาพทนต์เล่าว่า สมภารวัดประดู่ที่กรุงเก่า แม้นายลง
เขาก็แต่งศพนั่งใส่ลู่ ทำให้นั่งขึ้นได้ ว่าไต่เคยเห็นศพสมภารวัด
เล่งเน่ยย ซึ่งเรียกคดีเป็นไทยว่าวัดมังกรกมลาวาส เขาแต่งศพใส่ลู่
ตั้งไว้ในโรงที่มั่วกันนั้นเหมือนกัน จึงไปสอยถามพระจีนวังสสมาธิวัตร
(เรียกกันว่าอาจารย์แมว) สมภารใหม่ ว่ายศเพียงไรจึงแต่งศพนั่ง
ยศเพียงไรจึงแต่งศพนอน ท่านบอกไปเสียอย่างหนึ่งว่าไม่เกี่ยวกับยศ
ถ้าตายหนึ่งโดยเข้าสมาธิภาวนาเขาก็แต่งศพนั่ง ถ้าอนตายเขาก็แต่ง
ศพนอน ด้วยเขาไม่ยากถูกต้องศพมากนัก เมื่อทราบทางดังนั้นก็
เข้าใจได้ ว่าศพสมภารวัดประดู่ทำเทียบพระจีนทนต์ เพราะฉะนั้น
ว่า สมภารวัดประดู่ในทางลงเครื่อง ย่อมเกี่ยวแก่สมาธิภาวนา

อยู่เหมือนกัน แต่เหตุไฉนจึงแต่งพระบรมศพตลอดถึงศพที่สังคักก็ ซึ่ง
ไม่เกี่ยวกับสมาธิภาวนาให้มันลงโกศด้วยแล้ว เมื่อนักมาจนถึงนักก็ได้
ว่าได้เคยอ่านหนังสือเรื่องสิบสองเหลี่ยม ในนั้นมีกล่าวถึงพระบรมศพ
พระเจ้าเนาวสว่าง ว่าเป็นแห่งพระองค์ทั้งไว้ในอันใดอันหนึ่งซึ่งมีสิบสอง
เหลี่ยม จะเรียกเขาโดยใจตามคลองปากว่ามณฑป เป็นอย่างเปิดเผย
ไม่มีพระโกศประกอบ ถึงเกิดพระนามไม่เป็นภาษามคธสันสกฤต พา
ให้สงสัยไปว่าหรือจะเป็นไปทางมัมมีอียิปต์ จึงสอบสวนไปทางมัมมี
แต่ก็ได้ความว่า มัมมีเขาแต่งนอนใส่หีบศิลาทั้งนั้น ไม่มีแต่นั้น เมื่อ
ไม่ได้เค้าที่เข้าทางมัมมีแล้ว ก็ย้อนกลับมาคิดถึงทางศพโกศของเราต่อไป
บรรดาเครื่องแต่งแห่งศพโกศทั้งปวง ถ้าไม่เรียกชื่อเป็นภาษาไทยก็เป็น
คำที่มาจากสันสกฤต เช่น “พนธัม” เป็นต้น ชวนให้สงสัยไปว่า
หรือศพโกศจะมาทางอินเดียโดยตรง จึงได้ลองสืบประเพณีทางนั้น
ก็ได้ความว่า ในประเทศอินเดีย บรรดาศพทั้งปวงไม่ว่าวรรณะใด พอ
ตายเขาก็ห่อผ้าเอาไปเผา ไม่มีการตกแต่งตั้งไว้เลย มีแต่พวกโยคี
เขาแต่นั้นสมาธิไว้ให้คนบูชา อันนั้นก็ไปเข้ารอยเกี่ยวกับพระจีนพระญวน
ซึ่งเขาคิดตั้งนั่งสมาธิไว้ให้คนบูชาเป็นพิเศษ ว่าไม่รู้เน่าด้วยอำนาจ
สมาธิภาวนา แต่มีคนออกความเห็นว่าจะมีวิธีอย่างใดซึ่งทำให้ศพแห่ง
อันความเห็นนั้นก็ถูก ด้วยได้เคยเห็นหนังสือซึ่งฝรั่งแต่ง กล่าวถึง
ศพพระผู้ใหญ่มาก่อนจีนซึ่งเขาแต่งให้นั่งไว้โดยเปิดเผย ทখনเกลย

๖๒ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต

กับชนวิเศษปิตทองช้างเผือกด้วยก็มี ในสมณนั้นมีรูปหนึ่งที่ได้ศพบอบา
ให้แห่งอยู่ด้วย ตามที่เขาบอกถึงศพบกบโคที่ในอินเดียน่าจะไว้ให้คน
บูชา นั้น เขาความไปเสียหน่อยที่ไม่ได้ตามว่าจัดตั้งไว้ก่อน น่าหรือ
ไม่น่าแต่อย่างไรก็ดี เป็นพวกศพบพระที่เกี่ยวด้วยทางสมาธิภาวนา
เหมือนกันหาได้เกี่ยวมาทางพระบรมศพบหรือศพบผู้มีบรรดาศักดิ์ก็อย่างใดไม่
แต่ก็ได้คิดทวนไปอีกทีหนึ่ง ว่าถ้าศพบโกศของเราเอาอย่างเงินมา
เครื่องแต่งก็คงมีภาษาจีนติดอยู่บ้าง แต่ก็หาไม่ จึงเป็นอันทราบไม่ได้
อยู่จนบัดนี้ว่าศพบโกศมาแต่ไหน ในทางสืบสวนก็ได้ความอยู่ ว่ามี
ชาติเล็กอื่นหนึ่งในอินเดียน่าจะแต่งศพบนี้ แต่ก็เห็นประเพณีที่เขาทำ
เช่นนั้นเสมอกัน ไม่เลือกว่าเป็นศพบผู้ใดเชื้อใจ จึงจะถือเอามาเป็นต้น
แบบศพบโกศของเราไม่ได้

หนักก็ไปถึงคำเรียกชื่อว่าเมรุ เป็นแน่หมายเอาเขาพระเมรุ
แต่จะเป็นว่าเพราะมีพินสูงต้องขึ้นกระโถไปสูงจนเขาได้เห็นหาใช่ไม่
ด้วยเมรุแต่ก่อนใช้พินดินเป็นพินเมรุทงนนั้น แม้จะยกพินขึ้นก็ยกเล็กน้อย
แต่พอกันน้ำและ เพราะเหตุที่เดิมที่เราเผาศพกันที่พินแผ่นดิน เมรุ
เป็นแต่เครื่องประกอบเท่านั้น ถ้าจะว่าด้วยการเผาศพเรียงเป็นลำดับ
ไปก็ได้อีก

เดิมที่เขาพินกองกับพินดินเอาศพบวางบนนั้นแล้วจุดไฟเผา เป็น
ธรรมดาที่ไฟไหม้พิน พินก็ย่อมจะแปรรูปไป ทำให้ศพบเคลื่อนที่ ทาง
อุบลราชธานีเขามีไม้ก่อกบศพบเรียกว่า “ไม้ข่มเผง” เพื่อกันไม่ให้
ศพบเคลื่อนไปเมื่อไฟไหม้พินทรก ที่เราจะเห็นจริงจึงแก้เป็นเอาไม้ยก
กบพินไม่ให้กระเจายออกไปนอกทางเมื่อไหม้ไฟ ที่หลังทำพินขึ้นให้หลัก

นั้นเพื่อคงศพให้เรียบร้อย ที่หลังส่งเสามาหลิกันนี้ให้ยาว ทำปราจีน
บนปลายเสาคือสิ่งประดับศพให้งามขึ้น นั้นเป็นรากเหง้าของตาราง
และเมรุซึ่งทำครอบศพ ที่หลังไม้ปักกันกองพินนั้นแก้เป็นไม้ปักดิน
ทำเป็นม้ายกไปได้ใช้พนักงาโคนนั้นจึงเรียกว่า “ร้านม้า” ต่อมาจึงทำ
เป็นตะเฒ่า เหาร้านม้ายกบนนั้นสอดพนักศพเสร็จ แต่งญาติที่โตๆ
ให้ชักตะเฒ่าไปเข้าเมรุซึ่งปลูกไว้ในทุ่ง จึงเรียกว่าชักศพ และแต่งญาติ
ที่เล็ก ๆ ให้โปรยเข้าตอกคอกไม้ไปข้างหน้าตะเฒ่า ที่หลังก็แต่งให้ประณีต
ขึ้นอีก เช่นกองพินก็แต่งขัดเสียบให้เห็นเป็นภูเขา เหนือภูเขาทำเป็น
รูปสัตว์มหัศจรรย์คายนหลังเป็นท่งศพ ภายหลังขยายตะเฒ่าให้ใหญ่ตั้ง
ร้านพระสวดพระอภิธรรมไปบนนั้นด้วย ต่อมาก็เปลี่ยนไปเป็นเอาศพขึ้น
รถลากไปแทนตะเฒ่า หรือหามไปก็ได้เหมือนกัน ตอนนั้นแหละแม่จะยก
พินเมรุสูงขึ้นไปไม้ชักขวางเลย จะเห็นไค้อย่าผู้ชักโยกก็คือผู้แทนญาติ
โตๆ ซึ่งเคยช่วยกันชักตะเฒ่าศพไปเข้าเมรุ ผู้โปรยก็คือผู้แทนญาติ
เล็ก ๆ ซึ่งโปรยเข้าตอกคอกไม้ไปข้างหน้าตะเฒ่า พระอ่านพระอภิธรรม
นำศพก็คือผู้แทนพระสวดทั้งร้าน แม่รูปสัตว์อันผูกขึ้นไว้บนตะเฒ่า มี
หลังคายนหลังท่งผ้าไตร ก็คือท่งศพนั่นเอง หากทำแต่เล็ก ๆ ย่อม
เห็นปรากฏอยู่ได้ทั้งนั้น

ในการที่เรียกว่าเมรุศพนั้นก็คำๆ ที่จะมีหมายไปอย่างหนึ่ง เป็น
ว่าสิ่งทีแวกล้อมเช่นคอกช้างตลอดถึงราชวัติอย่างต่างๆ ด้วย อันมี
ลักษณะท่งเขาพระเมรุซึ่งมีเขาสัตตยวิพันธุ์ล้อมอยู่ฉะนั้น มีที่เผาศพอีก
อย่างหนึ่งซึ่งเรียกกันว่า “โรงทึม” เข้าใจว่าเพราะไม่มีสิ่งแวกล้อม

๖๔ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

แต่ชื่อนั้นหายไป คงเรียกกันแต่ว่า “เมรุ” ไม่ว่าจะมิลักษณะเป็น
อย่างไร ที่ขึ้นไปเช่นนั้นเข้าใจว่าเป็นด้วยเมรุไม่ใช่แต่ใช้จำเพาะถวาย
พระเพลิงพระบรมศพอย่างเดียว ใช้เรียกที่เผาศพอื่นด้วย จึงนำไป
ให้เรียกว่าเมรุทั้งสิ้นด้วยกัน

สมาคมค้นคว้าประเทศไทย ตั้งอยู่ถนนซอยบางกระบี่
ใกล้โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

อัตราค่าบำรุง

อัตราค่าบำรุงรายปีเป็นจำนวน ๒๕ บาท สำหรับสมาชิกสามัญ
๕ บาท สำหรับสมาชิกสำรอง (คือผู้ขอมหาวิทยาลัย ที่สมาคมรับรอง
วิทยฐานะมาแล้วไม่เกิน ๕ ปี) ค่าเข้าสมาคมต่างหากนั้นไม่มี ผู้ใด
ประสงค์จะเป็นสมาชิกเชิญติดต่อกับ นาย ร. เอติยุมวัฏ เลขาธิการ
ณ สำนักงานหนังสือพิมพ์ “บางกอกไทมส์” ทรอกแบงก์ช่องกง
ถนนสี่พระยา ในพระนคร ฯ ”

ถ้าต้องการจะขอวารสารของสมาคม โปรดติดต่อกับเลขาธิการ
ณ ตำบลทึบแจ่งไฉ่ข้างบนนี้ ราคาต่างๆกันสิ่งใดที่เลขาธิการ สมาชิก
ทุกประเภทได้สิทธิขอหนังสือวารสารทุกตอน ห้องสมุททั้งแผนกกลาง
แผนกวิชาธรรมชาติ โดยลดราคาลงไปอีกร้อยละ ๒๕ ต่อเล่ม

สมาคมมีห้องสมุดอยู่ที่สำนักงานที่ตึกสมาคม มีหนังสือและวารสาร
นานาประเทศ ว่าด้วยวิชาต่างๆที่เป็นเรื่องอันสมาคมสนใจ ห้องสมุท
นี้เปิดทุกวัน ระหว่าง ๑๗ ถึง ๑๙ นาฬิกา ถ้าจะยืมหนังสือโปรด
ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ประจำห้องสมุด เวลาบ่ายวันจันทร์และวันศุกร์
หนังสือที่ยืมไปให้เก็บไว้ได้เพียง ๑ เดือน

นายถนอม สมิตะศิริ ผู้พิมพ์โฆษณา

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ถนนราชบพิธ พระนคร พ.ศ. ๒๔๘๓

